

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KİMLİK GELİŞTİRME VE
SOSYALLEŞME SÜREÇLERİNE TELEVİZYON
PROGRAMLARININ ETKİSİ
(KOCAELİ İLİ KANDIRA İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Adem DAĞ**

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Zeynep Gökçe AKGÜR

ŞUBAT – 2009

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN KİMLİK GELİŞTİRME
VE SOSYALLEŞME SÜREÇLERİNE
TELEVİZYON PROGRAMLARININ ETKİSİ
(KOCAELİ İLİ KANDIRA İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Adem DAĞ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Bu tez 09.02.2009 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. M. Said DOĞAN

Jüri Başkanı

- ☐ Kabul
- ☐ Red
- ☐ Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Zeynep
Gökçe AKGÜR

Jüri Üyesi

- ☐ Kabul
- ☐ Red
- ☐ Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Selma
PEHLİVAN

Jüri Üyesi

- ☐ Kabul
- ☐ Red
- ☐ Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Adem DAĞ

24.12.2008

ÖNSÖZ

Bir öğretmen olarak daima öğrencilerle iç içe bulunmam onları gözlemlemem, onların sorunlarını dinlemem ve onlardaki değişim ve dönüşümü görmem yaptığım bu araştırmaya ilgi duymamın ana etkenidir. Diğer yandan televizyon kanalları ve bu kanallarda yayınlanan dizi ve programlar ve bu programlarda gözlemlediğim bazı yanlış ve uygunsuz hareketler bu araştırmanın oluşturulmasında bir diğer nedendir.

Ülkemiz nüfusunun büyük bir kesimini oluşturan gençlerimiz Türkiye'nin geleceğidir. Geçirdikleri dönem gereği bir çok değişim yaşayan gençlerimiz hayatlarında önemli kararlar vereceklerdir; meslek seçimi ve ardından eş seçimi gibi. Toplumla barışık mutlu ve topluma faydalı birer birey olarak yetişmeleri hepimizin görevidir. Yani gençlerimize rehberlik etmek vazifesi öğretmenden, ebeveyn ve devletin ilgili kademelerine kadar hepimizin görevidir.

Öğrencilerin geldikleri sosyo-kültürel ve soyo-ekonomik farklılıklara bağlı olarak üç tür lise (Anadolu Lisesi, Anadolu Teknik Lisesi, Düz Lise) örnekleme en iyi şekilde yansıtması için seçilmiştir. Araştırma Kocaeli ili Kandıra ilçesinde toplumun her kesiminden öğrenciyi temsil edecek geçerlilik ve güvenilirlikte yapılmıştır.

Yavuzer ,ergenliği kişiliğin toplumsal bir nitelik kazandığı bir arayış dönemi olarak değerlendirir. Bu ayrış içinde ergen kim olduğunu, neye değer vereceğini, kime bağlanacağını, neye inanacağını bulmaya çalışır. Çevresinde onun gibi olmak istediği bireyleri arar. Özdeşleşme gençlik çağına özgü aile bireylerinden başlayarak çevredeki kişiler, kültürlere, düşüncelere doğru gencin özümselediği tutum, düşünce ve inançlardır. Bayrağı kısa bir süre sonra teslim edeceğimiz gençlerimizin sağlıklı bir kişilik ve içinde yaşadığı toplumla uyum içinde olması çok önemlidir.

Yaptığım bu araştırmada muhtemeldir ki bazı küçük hatalar olabilir fakat yaptığım çalışmalarla olabilecek hataları en asgariye indirmeye çalıştım.

Bu çalışmamın danışmanlığını yürüten çok değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Zeynep GÖKÇE AKGÜR'e aydınlatıcı fikirleri ve esirgemediği desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim. Ayrıca çalışmamın her aşamasında bana desteğini esirgemeyen Anasınıfı ğretmeni değerli eşim Ayşegül DAĞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Adem Dağ

24.12.2008

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	ii
TABLolar	iii
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ARAŞTIRMANIN TEMEL KAVRAMLARI	5
11. Araştırmanın Evreni.....	5
12. Araştırmanın Örneklemi.....	6
13. Veri Toplama Teknikleri ve Uygulama.....	6
14. Sınırlar ve Sınırlılıklar.....	6
15. Temel Kavramlar.....	7
15.1. Kimlik Kavramı.....	7
15.1.1. Ergenliğin Tanımı.....	7
15.1.2. Bedensel Gelişimi.....	9
15.1.3. Ergenin Kimlik Gelişimi.....	10
15.2. Sosyalleşme.....	14
15.2.1. Sosyalleşme Araçları.....	14
15.3. Kitle İletişimi ve Televizyon Yayıncılığı.....	32
15.3.1. Türkiye’de Özel Televizyonların Gelişimi	35
15.3.2. Televizyon Kanallarının Denetimi ve Rük.....	39
15.3.3. Yayımlanan Programlar ve İçerikleri.....	40
BÖLÜM 2: KONUyla İLGİLİ YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR	48
BÖLÜM 3: ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI	51
SONUÇ VE ÖNERİLER	117
KAYNAKÇA	124
EKLER	129
ÖZGEÇMİŞ	140

KISALTMALAR

RTÜK: Radyo Televizyon Üst Kurulu

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

TİSK : Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu

ATL : Anadolu Teknik Lisesi

TRT : Türkiye Radyo Televizyonu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşları.....	51
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetleri.....	52
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin Sınıfları.....	53
Tablo 4. Fiziksel Özelliklerinizi Beğeniyor musunuz?.....	54
Tablo 5. Kişilik Özelliklerinizi Beğeniyor musunuz?.....	55
Tablo 6. Evinizde Kendinize Ait Bir Odanız Var mı?.....	57
Tablo 7. Ailenizde Örnek Aldığınız Kişi.....	57
Tablo 8. Annenizden Yardım İster misiniz?.....	58
Tablo 9. Babanızdan Yardım İster misiniz?.....	59
Tablo 10. Nasıl Bir Aileye Sahipsiniz?.....	60
Tablo 11. Ailenizin Aylık Geliri Ne kadar dır?.....	61
Tablo 12. İyi Bir Ailede Olması Gereken Özellikler Nelerdir?.....	62
Tablo 13. Başka Bir Ailede Dünyaya Gelseydim Dediniz mi?.....	63
Tablo 14. Ailenizden Ceza Görüyor musunuz?.....	64
Tablo 15. Aileniz Size veya Başka birine Şiddet Uyguluyor mu?.....	65
Tablo 16. Hobileriniz Nelerdir?.....	66
Tablo 17. Kültürel Yaşamınız İçin Neler Yapıyorsunuz?.....	67
Tablo 18. Yaşam Tarzınızı En İyi Anlatan Kelime Hangisidir?.....	68
Tablo 19. Kendinize Bir Gün Bunu Başaracağım Der misiniz?.....	69
Tablo 20. Kıyafet Alırken En Çok Nelere Dikkat Edersiniz?.....	70
Tablo 21. Evinizde İnternet Bağlantısı Var mı?.....	71
Tablo 22. İnternette Ortalama Kaç Saat Kalıyorsunuz?.....	72
Tablo 23. İnterneti Genellikle Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz?.....	73
Tablo 24. Evinizde Kaç Tane Televizyon Var?.....	74
Tablo 25. Günde Ortalama Kaç Saat Televizyon Seyrediyorsunuz ?.....	75
Tablo 26. Gün İçerisinde En Çok Hangi Saatler Arasında Televizyon Seyrediyorsunuz?.....	76
Tablo 27. En Çok İzlemeyi Tercih Ettiğiniz Televizyon Program Nedir?.....	77
Tablo 28. Televizyon İzleme Amacınızı Belirtiniz.....	78
Tablo 29. Televizyonun Olmadığı Bir Ortamda Ne Yaparsınız?.....	79
Tablo 30. Kendinizin veya Yakınlarınızın TV ‘ den Etkilendiğini Düşünüyor	

Musunuz?.....	80
Tablo 31. Televizyonun Ahlak Gelişimine Nasıl Etki Ettiğini	
Düşünüyorsunuz?.....	81
Tablo 32. Televizyon Gençlerin Eğitimini Nasıl Etkilemektedir?.....	82
Tablo 33. Yarışma Programlarına SMS İle Katıldınız mı?.....	83
Tablo 34. En Çok İzlenen Dizi.....	84
Tablo 35. En Beğenilen Aktrist.....	85
Tablo 36. En Beğenilen Aktör.....	86
Tablo 37. Onun Başarısına Ulaşmak İstedığınız Oyuncu Var mı?.....	87
Tablo 38. Sigara İçiyor musunuz? Başlama Nedeniniz Nedir?.....	88
Tablo 39. Kurtlar Vadisi Necati Şaşmaz’ ın Polat Karakterini Beğeniyor	
musunuz?.....	89
Tablo 40. Kurtlar Vadisi Dizisinin İzleyicilerin Kıyafet ve Davranışlarını	
Etkilediğini Düşünüyor musunuz?.....	90
Tablo 41. Kavak Yelleri Dizisindeki En Beğendiğiniz Karakter Kimdir?.....	91
Tablo 42. Kavak Yelleri Dizisinin İzleyicilerin Saç Şekli yada Giyim Tarzını.....	
Etkilediğini Düşünüyor musunuz?.....	92
Tablo 43. Bin Bir Gece Dizisindeki En Beğendiğiniz Karakter	
Kimdir?.....	93
Tablo 44. Sizce Dizisinin İzleyicilerin Saç Şekli yada Giyim Tarzını	
Etkilediğini Düşünüyor musunuz?.....	94
Tablo 45. Yaprak Döküm Dizisindeki En Beğendiğiniz Oyuncu Kimdir?.....	95
Tablo 46. Yaprak Dökümü Dizisinin İzleyenlerin Saç Şekli Yada Giyim Tarzlarını	
Etkilediğini Düşünüyor musunuz?.....	96
Tablo 47. Televizyon Programlarını Türk Gençliğinin Kimlik Gelişimini Nasıl	
Etkilemektedir?.....	97
Tablo 48. Televizyon Programlarını Türk Gençliğinin Kimlik Gelişimini Nasıl	
Etkilemektedir?.....	98
Tablo 49. Film Yada Dizide Rol Almak İçin Eğitim Gerekir mi?.....	92
Tablo 50. Annenizin Eğitim Seviyesi Nedir?.....	100
Tablo 51. Babanızın Eğitim Seviyesi Nedir?.....	101
Tablo 52. Öğrencilerin Cinsiyet ve Fiziksel Özelliklerini Beğenme Durumu.....	102
Tablo 53. Öğrencilerin Cinsiyet İle Kişilik Özelliklerini Beğenme Durumu.....	103

Tablo 54. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Kişisel Sorunlarında Anneye Danışma Durumu.....	104
Tablo 55. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Kişisel Sorunlarında Babaya Danışma Durumu.....	105
Tablo 56. Öğrencilerin Cinsiyeti İle Ailelerinde Olmasını İstedikleri Özellikler Arasındaki İlişki.....	106
Tablo 57. Öğrencilerin Cinsiyeti İle Hobileri Arasındaki İlişki.....	107
Tablo 58. Öğrencilerin Cinsiyetleri Kültürel Yaşamı İçin Yaptıkları Sosyal faaliyetler.....	108
Tablo 59. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle İzlemeyi Tercih Ettikleri Programlar Arasındaki İlişki.....	109
Tablo 60. Cinsiyet İle İzlenen Dizi Arasındaki İlişkisi.....	110
Tablo 61. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Aktör Necati Şaşmaz Rolü Arasındaki İlişki.....	111
Tablo 62. Herhangi Bir Film Yada Diziden Oyunculuk Teklifi Alsanız Eğitimizi Yarıda Bırakır mısınız?.....	112
Tablo 63. Öğrencilerin Okudukları Okul İle Hobileri Arasındaki İlişki.....	113
Tablo 64. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul İle TV Programlarının Türk Gençliğinin Kişilik Gelişimine Etkisi Hakkındaki Düşünceleri.....	114
Tablo 65. Ailenin Aylık Ekonomik Geliri İle Evde Bulunan Televizyon Sayısı Arasındaki ilişki.....	115
Tablo 66. Annenin Eğitim Seviyesi İle Gün İçerisinde En çok TV izlenen Saatler Arasındaki İlişki.....	116

Tezin Başlığı: Lise Öğrencilerinin Kimlik Gelişimi Ve Sosyalleşme Süreçlerine Televizyon Programlarının Etkisi (Kocaeli İli Kandıra İlçesi Örneği)

Tezin Yazarı: Adem DAĞ

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Zeynep Gökçe AKGÜR

Kabul Tarihi: 09/02/2009

Sayfa Sayısı: XII (Sayfa ön kısım)+127(tez)+14(ek)

Anabilim dalı: Sosyoloji

Bilim dalı: Sosyoloji

Kocaeli ilinin Kandıra ilçe merkezinde lisede öğrenim gören öğrencilerin kimlik oluşumları ve sosyalleşme süreçlerine televizyon dizileri ve programlarının etkisini belirlemek bu araştırmanın temel problemi olmuştur. Bununla birlikte gençlerin okul başarısı, aile ilişkileri, arkadaş grupları, öğretmen ve okul ilişkileri ve televizyonda dizi ve programlarda oynayan artist ve aktivistlerin gencin sosyalleşmesi ve kimlik oluşumu sürecine yaptığı etki değerlendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan araştırmada gözlem ve tarama yönteminin yanında 52 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

Yapılan araştırmanın evrenini geleceğimizi yakın gelecekte emanet edeceğimiz devlet okulları ve özel okullarda okumakta olan lise 1- 2- 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Uygulanan anket çalışması değişik sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yönden farklı üç ayrı lisedeki 120 öğrenci ile yapılmıştır.

Anket çalışmasının sonucunda elde edilen veriler okul, sınıf, cinsiyet, aile yapısı gibi bağımsız değişkenler doğrultusunda SPSS 16.0 kullanılarak tablolar haline dönüştürülmüştür. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.5 olarak kabul edilmiştir. Yapılan araştırmada ölçek olarak değişkenlerin ölçüm düzeyleri dikkate alındığında nominal ve ordinal ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmada ortaya atılan iddialar ve var olan değişkenlerin ölçüm düzeyleri dikkate alınarak bu araştırmada ki-kare testi kullanılmıştır. Yapılan araştırmada oluşturulan lise öğrencilerinin kimlik ‘‘Gelişimi ve Sosyalleşme Süreçlerine Televizyon Programlarının Etkisi ‘‘ adlı tez (151) sayfadan oluşmaktadır .

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Sosyalleşme, Ergenlik, Televizyon

Title Of Thesis: The effects of television programs on high school students	
Author: Adem DAĞ	Supervisor: Asstist Prof. Dr. Zeynep Gökçe AKGÜR
Date: 09/02/2009	Nu Of Pages: XII(pre text)+127(main body)+14(appendices)
Department: Sociology Subfield: Sociology	
The main concern of this study was to determine the effects of television series and programs on the identity formation and social progress of the students studying at high schools in Kandıra township in Kocaeli. Along with this, the study tried to determine the effects of the school success, family relationships, friend groups, teacher-school relationship and of the actresses and actors appearing on television series and programs on the socialization of the young. The study included the 1st, 2nd and 3rd grade students studying at the public and private student. The survey was carried out with 120 students from 3 distinct socio-cultural and socio-economic schools. The resultant data of the study, considering the independent variables such as school, grade, gender and family structure, was transferred to tables by using the SPSS 16.0. The significance level of the study was accepted as 0.5.In the study conducted, when the measurement level of the variables was taken into account, the nominal and ordinal scales were used. Taking the arguments suggested and the measurement levels of the existing variables into consideration, The ki-kare test was used in this study. The thesis developed through the study conducted consisted of (151) pages and was titled as ‘The effects of television programs on high school students’.	
Keywords: Identity, To be fond of company, Adolescence, Television	

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz bilişim çağında televizyonun gençlerin üzerindeki olumlu ve olumsuz etkisi tartışılmayacak derecede büyük olmaktadır. Gençlerimiz gün içerisinde vakitlerinin önemli bir kısmını televizyon karşısında geçirmektedirler. Kimlik geliştirme ve sosyalleşme süreci içerisinde olan gençlerimiz televizyonu kendilerine model olarak görmektedirler.

Televizyonun eğitici ve öğretici etkisi olduğu kadar maalesef kötü alışkanlıkları özendirici ve uygunsuz davranışları teşvik edici yanları da bulunmaktadır. Televizyonda yayınlanan programlardaki sanatçılar gençlerimiz için hayranlık uyandırmaktadırlar. Gençlerimiz onların yerinde olmak, onların yaşadıkları hayatı yaşamak istemektedirler. İçinden geçtikleri bu özdeşim sürecinde doğal olarak sanatçıların olumlu yanlarını alırken olumsuz yanlarını da beraberinde almaktadırlar.

Televizyonun eğitici yönünün ön plana çıkartılmasında en büyük görev yapımcılara düşmektedir. Para kazanma hırsı ön plana çıkmadan içinde yaşanan toplumun ahlaki ve kültürel yapısına uygun yayınlar yapılmalıdır. Aynı zaman da Radyo Televizyon Üst Kurulu gençlerimizin zarar görmemesi için caydırıcı önlemler almalıdır. Son yıllarda bu konuda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Örneğin; televizyon programlarında yer alan sanatçıların sigara ile görüntülenmesi yasaklanmış, böylece gençlerin olumsuz etkilenmesi engellenmeye çalışılmıştır.

Aile toplumun temeli olmakla birlikte ergen için derdini paylaştığı, fiziksel ihtiyaçlarını giderdiği, sosyal ve psikolojik doyuma ulaştığı yerdir. Bireyin sosyalleştiği ilk yer ailedir. Bireyin sağlıklı sosyalleşmesi için anne ve babanın çok önemli görevleri vardır. her şeyden önce, ergenlik çağının bir değişim ve başkalaşım çağı olduğunun farkında olmaları gerekmektedir.

Yarının yetişkinleri olan gençlerimizin sağlıklı bir sosyalleşme süreci yaşamaları ve yapıcı bir kimlik oluşturmaları toplumumuzun geleceği için büyük bir önem arz etmektedir. Bu süreçte toplumu oluşturan kurumların üzerelerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir.

Araştırmanın Konusu

Araştırma konusu, ülkemizde orta öğrenim çağında bulunan gençlerimizin, ülkemiz devlet ve özel televizyon kanallarında yayınlanan televizyon dizileri ve televizyon programlarından ne ölçüde etkilendikleri, günlük hayatlarında televizyon programlarının yeri ve geleceğe dönük planları meslek, eş seçimi vb. televizyon programlarının olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya çıkartmaktır.

Ailelerin soyo-ekonomik düzeyleri, ebeveynlerin eğitim durumu, son dönem Türk televizyonlarında yayınlanan televizyon programlarının ve bu programlarda oynayan oyuncuların, öğrencinin arkadaşlarının ve öğretmenlerinin etkisi gibi faktörlerin lise öğrencilerinin kimlik gelişimi ve sosyalleşme süreçlerine yaptıkları olumlu ve olumsuz etkiler bu araştırmanın konusu dahilindedir.

Araştırmanın Temel Sorunları

Kimlik gelişimi sürecinde lise öğrencilerini televizyon kanallarında yayınlanan programlar nasıl etkilemektedir? Lise çağındaki gençlerimiz hangi programları seyretmekte ve bu programlarda oynayan sanatçılardan kimleri örnek almaktadır? Sosyalleşme ve kimlik gelişimi döneminde ailenin rolü nedir? Sosyalleşme ve kimlik gelişimi döneminde arkadaş ve öğretmenlerin rolü nedir? Yaygınlaşan internet kullanımının gençler üzerinde ne gibi etkileri vardır? Kimlik gelişimi ve sosyalleşme sürecinde ergende ne gibi fiziksel ve sosyal değişiklikler olmaktadır ? Ergenlerimizin sağlıklı bir kimlik gelişimi ve sosyalleşmesi için neler yapabiliriz.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; ülkemizde nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan lise öğrencilerinin kimlik geliştirme ve sosyalleşme süreçlerine televizyon dizileri ve programlarının yaptığı olumlu ve olumsuz etkiyi ortaya koymaktır. Öğrencilerin kimlik gelişimi ve sosyalleşme süreçlerinde televizyonun fonksiyonu ve televizyon programlarına karşı tavır alışlarına ilişkin yeni bilgiler ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Bir bireyin kişiliğinin şekillendiği, meslek seçtiği, fiziksel, psikolojik ve sosyal pek çok değişim ve dönüşümün yaşandığı dönemde televizyon programlarının bu sürece yaptığı etki tartışılmaz bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle araştırma sonunda elde edilen bulgular ve bunların analizi ebeveynlerin gençlere bakış açılarında ve onlarla ilişkilerinde yönlendirici olacaktır. Bu araştırmanın bulguları televizyon yayıncılığı açısından da önem arz etmektedir.

Araştırmanın İlke ve Hipotezleri

Ülkemizde nüfusun büyük bir dilimini oluşturan lise gençlerimizin, resmi ve özel televizyon kanallarında yayınlanan dizi ve yarışma programlarından, kimlik gelişimi ve sosyalleşme açısından olumlu ve olumsuz etkilendiği ilkesinden hareket edilmiştir.

Araştırmada kullanılan metot ve tekniklerin doğru seçildiği, anket uygulanan kişilerin samimi ve doğru cevaplar verdikleri düşünüldüğünde aşağıdaki hipotezlerin test edilmesi araştırmanın temel amacı olmuştur.

Bu araştırmada ülkemizde yayın yapan devlet kanalları ve özel kanallarda yayınlanmakta olan dizi ve yarışma programlarının, ergenlik çağındaki gençlerin kimlik gelişimi ve sosyalleşme süreçlerine olumsuz yönde etkilediği temel hipotezinin doğruluğu veya yanlışlığı test edilmek istenmiştir.

Araştırmanın Alt Hipotezleri

- a) Gençlerimiz televizyonu bir bilgi aracı olarak değil eğlence ve boş vakit geçirme aracı olarak kullanmaktadırlar.
- b) Gençlerimizin vakitlerinin büyük çoğunluğunu televizyon karşısında geçirmeleri onları dersleri ve günlük hayatlarında başarısız yapar.
- c) Televizyon dizileri ve yarışma programlarında rol alan artist ve aktivistler ergen için model olur.
- d) Televizyon kanallarında yer alan bazı diziler toplumun kültürel değerlerini dejenere eder.

- e) Meslek seçimi ve kendini gerçekleştirme döneminde olan genç televizyon dizileri ve programlarının etkisiyle hayal dünyasında yaşar. Televizyondaki sanatçılar gibi giyinip onlar gibi davranan genç onların yerinde olmak ister ve onlara hayranlık duyar.
- f) Televizyon programlarını izleyen gençlerimiz bu programlardan pek çok kötü kelime öğrenir . Kullanılan bu kelimeleri sanki doğalmış gibi algılar.
- g) Televizyon programlarında yer alan müstehcen görüntü ve konuşmalar gencin ahlak yapısını olumsuz etkiler.
- h) Yetişkinler için hazırlanan kadın programlarının gündüz vakitlerinde yayınlanması ve bu programlarda yer alan uygunsuz görüntü ve anormal konuşmalar, annesi ile birlikte bu programı izlemek zorunda kalan gencin sosyalleşmesini olumsuz etkiler.
- i) Anne ve babanın eğitim seviyesi yükseldikçe çocuğuna daha bilgili yaklaşmakta çocuğuna daha fazla vakit ayırmakta onu dinlemekte ve bu tür programlardan en az etkilenmelerini sağlamak için çalışmaktadırlar.
- J) Televizyon dizi ve programları gençlerin tüketim alışkanlıklarını etkilemektedir. Gençler televizyonda yayınlanan yarışma programlarına cep telefonları ile mesaj yollamakta , bu programlarda yer alan sanatçıların giydikleri elbise ve kıyafetleri satın almaktadırlar.

Araştırmanın Yöntemi

Yapılan araştırmada lise çağındaki gençlerimizin televizyon programlarından kişilik geliştirme sürecinde ne ölçüde etkilendiklerini tespit etmek için gözlem yönteminin yanında 52 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Uygulanan anket çalışması değişik sosyo-kültürel çevrelerden tesadüfi olarak seçilen 120 öğrenci ile yapılmıştır. Anket çalışmasının sonucunda elde edilen veriler aile yapısı, cinsiyet, sınıf, okul türü gibi bağımsız değişkenler doğrultusunda SPSS 16.0 kullanılarak tablolara dönüştürülmüştür. Araştırmada ortaya atılan iddialar ve var olan değişkenlerin ölçüm düzeyleri dikkate alınarak bu araştırmada ki-kare testi kullanılmıştır.

BÖLÜM 1: ARAŞTIRMANIN TEMEL KAVRAMLARI

“Günümüzde hızlı sanayileşme ve kentleşme süreci, batı toplumlarında olduğu kadar ülkemizde de mevcut değer ve inanç sistemlerini temellerinden sarsarak ferdi büyük çalkantılara itmiştir”(Türkdoğan 1995:544).

“Türk sosyolojisi toplumun temel kurumu olan aile olgusunu gerçekçi bir bakışla ele almış bulunmaktadır. 1970’ler öncesi aile sosyolojisi din kurumundan daha güçlü olarak yaklaşık 70 yıllık bir gelişimi izler”(Türkdoğan 1995:544) .

“Sosyoloji sosyal ilişkiler ve bu ilişkilerin nasıl teşkilatlandığı ve düzenlendiği üzerinde duran bir ilimdir. Sosyoloji sosyal münasebetlerle, sosyal teşkilatlanma şekli ile sosyal olay ile ve sosyal gruplarla ilgi kurarken konuya ikili bir yaklaşımda bulunur. Bu iki yaklaşım sosyolojinin ilgi kurduğu konuları sosyal yapı (statik) ve sosyal değişimin (dinamik)gösterdiği veya ortaya çıkardığı özellikler bakımından incelemektir ” (Erkal 1997:22).

1.1. Araştırmanın Evreni

Yapılan bir araştırmanın evreni, araştırmanın kapsamına giren obje ve bireylerin tümünü ifade eder. Bu araştırmanın evreni tüm Türkiye’de yaşayan 15-18 yaş arasındaki Endüstri Meslek Lisesi, Anadolu Lisesi, Düz Lise, Akşam Lisesi vb. her türlü lisede okuyan gençlerimizdir. Yakın geleceğimizin bilim adamı, mühendisi, yöneticisi, bürokratı olan bu gençlerimizin sağlıklı bir kişilik geliştirmesi ve içinde yaşadığı topluma uyum sağlamaları çok önemlidir.

Bu araştırmamızın genel evreni ise ülkemizde yaşayan 15-18 yaş arası ergenlik çağındaki ister okula gitsin ister gitmesin tüm gençlerimizdir.

1.2. Araştırmanın Örneklemi

“Örnekleme bir çalışma için seçildikleri büyük grubu (evren) temsil edebilecek şekilde , grup içerisinden belli sayıda elemandan (denek) oluşan, bir alt elamanlar oluşturma sürecidir”(Altunışık ve Diğ. 2005:123).

Araştırmanın örnekleme Kocaeli ili Kandıra ilçesinde bulunan üç lise (Kandıra Lisesi, Kandıra Anadolu Lisesi, Kandıra Anadolu Teknik Lisesi) de 9. 10. 11. ve 12. sınıflardan tesadüfi seçilen Kandıra Lisesinden 40, Kandıra Anadolu Lisesinden 40,

Kandıra Anadolu Teknik Lisesinden 40 toplam 120 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan liseler Kandıra Anadolu Lisesi ve Kandıra Anadolu Teknik Lisesi sınavla öğrenci almaktadır. Kandıra Lisesi ise ilköğretimi bitiren öğrencilerden isteyen tümünü kayıt altına almaktadır. Araştırmacı tarafından örnekleme oluşturacak liseler geçerlilik ve güvenilirlik açısından özellikle seçilmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan okullar ve öğrencilerin diğer özellikleri bundan sonraki bölümlerde ayrıntılı olarak verilecektir.

1.3. Veri Toplama Teknikleri ve Uygulama

Yapılan bu çalışmada nicel veriler (anket uygulama, Türk resmi verileri) kadar, nitel verilere dayanan (öğretmen ve öğrencilerle görüşme) bilgilerde belirli, bir yaklaşıma dayanarak sistematize edilerek anlamaya ve açıklamaya çalışılmıştır.

“En genel tanımıyla anket, cevaplandırıcının daha önceden belirlenmiş bir sıralamada ve yapıda oluşturulan sorulara karşılık vermesiyle veri elde etme yöntemi olarak tanımlanır”(Altunışık ve Diğ. 2005:68). Sosyal bilimlerde çok kullanılan anket tekniği fen bilimlerindeki gibi laboratuvar niteliğinde olup bilgileri doğrudan toplamada uygun bir tekniktir.

Örnekleme giren okullara araştırmacı tarafından gidilerek öncelikle konu öğrencilere anlatılmış, öğrencilerin soruları cevaplanmış ve anketin pilot uygulaması yapılmış. Akabinde anket soruları tekrar gözden geçirilmiş ve daha sonra tesadüfi seçilen 120 öğrenci üzerinde anketin uygulamasına geçilmiştir.

1.4. Sınırlar ve Sınırlılıklar

Yapılan araştırma Kocaeli ilinin Kandıra ilçesinin Kandıra Anadolu Lisesi, Kandıra Lisesi ve Kandıra Anadolu Teknik Lise'sinden tesadüfi seçilen 120 öğrenci ile sınırlıdır. Araştırmanın lise öğrencileri ile sınırlı olması bu dönemin karşı cinsin ilgisini çekme, anne ve babadan bağımsız olmayı isteme, fiziksel ve duygusal gelişimde farklılaşma, meslek seçimi gibi bir başkalaşım ve değişim döneminden geçiliyor olmasıdır.

1.5. Temel Kavramlar

Bu bölümde lise çağını içine alan ergenlik çağı ve bu çağda bireyin gerçekleştirdiği kimlik gelişimi, beden gelişimi ve sosyalleşme araçları hakkında ayrıntılı açıklamalar yaparak problemimizi tanımlamaya çalışacağız.

1.5.1 Kimlik Kavramı

Kimlik hakkında Türk Dil Kurumu'nun tanımı şöyledir: Toplumsal bir varlık olarak insana özgü olan belirti, nitelik ve özelliklerle birinin belirli bir kimse olmasını sağlayan şartların bütünü. Kimlik kavramı ile ilişkili olan kişilik kavramı ise şöyle tanımlanmaktadır:“ İçinde bulunduğu tüm çevreyle ilişkisinde bireyin kendine özgü , tutarlı, sürekli davranış örüntüsü ” (Cüceloğlu 1997:582). Kimlik ve kişilik gelişimi sosyal bir varlık olan insanın yaşadığı toplumda gerçekleştirdiği onu diğer canlılardan ayıran en önemli yetisidir.

1.5.1.1. Ergenin Tanımı

İnsanlarda 12 ile 20 yaşları arasında meydana gelen ve yetişkinliğe ilk adımın atıldığı evre olan ergenlikle ilgili olarak çok farklı tanımlar yapılmaktadır.

“ Ergenlik: Çocukluk çağının bitiminden başlayarak ikincil cinsel özelliklerin gelişmesi ile birkaç yıl devam eden devre” (Arkonaç 1999:477).

“ Ergenlik dönemi (kimlik – kimlik bocalaması): Cinsellik veya ergenlik dönemi buluş ile (11- 12 yaş) başlar ve bireyin genç bir erişkin olmasına dek sürer. Buluş erken ergenlik döneminde ortaya çıkan cinsel organlarda büyüme, ilk adet, erkekte semen oluşumunu belirtir. Buluş, kızlarda 10.5- 12.5 yaşları arındadır. Tümüyle biyolojik kökenli olan bu değişikliklerin önemli psikolojik sonuçları vardır. Bu dönemde bilişsel gelişim tamamlanır” (Şenol 2006:18). Görüldüğü gibi ergenlikte insan biyolojik yapısında pek çok değişiklik olmaktadır. Fakat fiziksel değişiklikler yaşayan kişinin yaşadığı değişikliklerin sosyal hayata yansımaları büyük olmaktadır. İnsan hayatının en önemli evrelerinden birisi olan ergenlik hakkında ilgili bilim adamları pek çok tanım yapmışlardır.

Marshall ise ergenliği şöyle tanımlamıştır: ‘‘Ergenlik (adolescense) yetişkin olmayla ilintili görölen duygular ve davranışlar için yaşam çeviriminde buluğ çağıyla ilişkilendirilen fiziksel değişikliklerin çevrede fark edilmesinden önceki evre için yada çocukluk statüsünden yetişkinlik statüsüne geçiş olarak tanımlanmaktadır’’ (Marshall 1999:234). Ergenlik döneminde birey artık çocukluk statüsünden çıkmakta ve yetişkin olmaktadır. Doğal olarak bu süreç pek de kolay yaşanmamaktadır. Ailesiyle ve toplumsal çevresiyle pek çok sorun yaşayabilmekte, asi davranabilmektedir.

Bir diğer tanım ise şöyledir;’’Ergenlik hayatın çocukluktan sonra yetişkinlikten önce gelen çağı. Ergenlik üç safhaya ayrılmaktadır;ergenlik öncesi, asıl ergenlik ve büyük ergenlik’’ (Foulloute 1994:233). Ergenlik döneminin girişı fiziksel değişikliklerle başlamaktadır, birey cinsiyetinin farkına varmakta, daha sonra ise bu değişimler zirveye ulaşmakta, büyük ergenlik evresinde ise kişı artık yetişkinliğe çok yaklaşmış olmaktadır.

Diğer bir tanım ise;’’Ergenlik (adolescense) insanlarda kabaca 11_12 yaşları ile 21_22 yaşları arasında buluğ çağından olgunluğa kadar olan dönemdir’’ (Atkinson ve Diğ. 1995:828). Bu gayet kaba bir tanım olmakta sadece yaş olarak ergenliğin hangi yaşlar arasında olduğunu tarif etmektedir. Fakat her insan aynı dönemde ergenliğe girip aynı dönemde çıkmamaktadır, bazı insanlar daha geç, bazıları ise daha erken yaşlarda girebilir, aynı şekilde ergenliğin sonlanması da farklılık arz edebilir.

Daha genel ve açıklayıcı bir tanım yaptığımızda ise; ‘‘Genel kanı 12 ile 20 yaşları ergenlik çağı olarak kabul edilmektedir. İnsan hayatında ergenlik çocukluk çağı ile yetişkinlik çağı arasındaki geçiş dönemidir. Bu dönemde kişilerde çocuksu hareket ve davranışların yerini yetişkin tutum ve davranışları alır.Aynı zamanda kişı bu dönemde cinsiyet yetilerini kazanmaktadır.Çocukluk çağı döneminde gelişmemiş olan sosyal toplum bilinci ergenlik döneminde en önemli kavram haline gelir.Ergenlik döneminde ergen toplumda saygınlık ve statü kazanmak ister. Bu bağlamda Hollingshead ergenliği:bireyin içinde bulunduğu toplumun onu artık bir çocuk gibi görmeyi bıraktığı fakat ona henüz yetişkin statüsünü, rolünü, işlevini tümüyle vermediği yaşam dönemi olarak tanımlar’’(Çağdaş ve Seçer 2002:43) arası. Bu tanımda göröldüğu gibi ergenlik basit bir dönem değildir; sosyal, biyolojik, fiziksel, duygusal yansımaları olan karmaşık bir süreçtir.

Kullanılan tanım ne olursa olsun bir şey açıktır: Çevremizde pek çok ergen vardır. Genç insanların ve onların ilgilerinin geleceğimizin biçimlenmesinde etkileri çok büyüktür. Türkiye'nin nüfus piramidinin en şişman kısmını oluşturan ergenlerin toplumla barışık ve mutlu bireyler olarak yetiştirmek hepimizin ödevidir. Aile yapısının dejenere olduğu televizyon yayınlarının aşırılığa kaçtığı, manevi değerlerin büyük erezyona uğradığı günümüzde ergen gençlerimizle ilgilenmeliyiz.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Gençliğe Hitabe'sinde belirttiği gibi; "Ey Türk Gençliği, Birinci vazifen Türk istiklalini Türk Cumhuriyeti'ni ilelebet muhafaza ve müdafa etmektir." Sözünden hareketle ülkemiz gençliği yakın geleceğimizin mirasçıları olduklarından bizim için çok önemlilerdir. Onların toplumla barışık sosyalleşmiş bir vatandaş olmaları hepimizin görevidir.

Rakamsal olarak lise öğrencilerinin sayısına baktığımızda; Türkiye istatistik kurumunun 2007/2008 öğretim yılı verilerine göre ortaöğretim yani lise sayısı 8280'dir. Bunlardan 7547'si resmi 732'si özel ve 1 adet açık öğretim lisesi bulunmaktadır. Ortaöğretime devam eden öğrenci sayısı 3.245.322'dir. Bunlardan 2.817.334'ü resmi devlet okullarında, 93.842'si özel okullarda, 334.146'sı ise açıköğretim liselerine devam etmektedir. Bu öğrencilerden 1.789.238'i erkek, 1.456.084'ü ise kız öğrencilerdir. Orta öğretim kurumlarındaki toplam öğretmen sayısı 188.973'dür. Bunların 175.512'si devlet okullarında çalışmakta iken 13.461'i özel ortaöğretim kurumlarında çalışmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında toplam derslik sayısı 100.853'dür. Bunların 92.145'i devlet okullarında iken 8707'i özel ortaöğretim kurumlarında bulunmaktadır.

1.5.1.2.Beden Gelişimi

İnsan diğer canlılarla kıyaslandığında pek çok farklılık arz etmektedir. İnsanın doğumundan yetişkin olmasına kadar geçen sürenin en uzun olduğu varlık olduğunu rahatlıkla gözlemlemekteyiz. Örnek vermek gerekirse doğan bir hayvan yavrusu birkaç saat içinde ayağa kalkmakta ve birkaç ay içinde hayatta kalabilecek yetilere ve fiziksel güce sahip olabilmektedir. Fakat insanın bu süreyi 20'li yaşlarda tamamladığı hatta bazen bu süreyi geçtiği bile görülmektedir. " Ergenlik dönemi bebeklikten sonra en hızlı büyümenin olduğu önemli bir dönemdir " (Garipağaoğlu ve Gökçay 2002:118). Ergenlik döneminde bebeklik çağı kadar olmazsa da, bir çok fiziksel değişim ve dönüşüm yaşamaktadır. Bireyin cinselliğinin farkına vardığı ve tamamlandığı,

vücudunun tüylendiği, yüzünün sivilcelendiği bu dönemde birey bu değişimlere uyum sağlamakta zorlanabilir.

“Çocukluk sonu ile ergenliğin başlangıcı arasındaki, bireyin cinsel olarak olgunlaşmaya başladığı görece kısa süre-bir yada iki yıl- erinlik olarak bilinir. En hızlı büyüme ve gelişme dönemlerinden biri erinliktir;diğer ikisi, doğumdan önceki embriyonik aylar ve rahim dışındaki ilk yıldır. Sayısız değişimlerin en açık olanları, ani büyüme atılımı, birincil ve ikincil cinsiyet özelliklerinin ortaya çıkmasıdır”(Gannder ve Gardiner 2:410) . Cinsiyet özelliklerinin kazanılması ergenlik döneminin en önemli olayıdır. Birey bu dönemde karşı cinsin ilgisini çekmek istemekte, karşı cinse ilgi duymakta, karşı cinse yakınlaşmak istemektedir.

Ergenlik, cinsel gelişimin başlangıcından tamamlanmasına kadar geçen bir süre olarak tarif edilmesi aslında bu dönemdeki hızlı bedensel gelişimin ve değişimin, başkalaşımın önemini göstermektedir.

“Erkeklerde ergenlik, testis(yumurtalık) ve penisin büyümesi, cinsel organların çevresinin tüylenmesiyle başlar. Kızlarda ilk işaret göğüslerin irileşmesidir.Kızlar için ergenlik görülebilen bir olay iken erkekler için durum farklıdır” (Saygılı 2002:13).

Bu dönemde fiziksel özellikleri değişen ergen sosyal ve psikolojik sorunlar yaşayabilir.Ebeveynlerin ve öğretmenlerin gencin son derece hassas olduğu bu dönemde onlara anlayışla yaklaşmalıdırlar.

1.5.1.3. Ergenin Kimlik Gelişimi

Kişilik ve kimlik gelişimi sosyal bir varlık olan insan için son derece önemlidir. İçinde yaşadığı toplumsal çevreye uyum sağlayabilmesi için bir bireyin doğru ve yapıcı bir kimlik geliştirmesi gerekmektedir.“Bireyin dış çevresini oluşturan faktörlerin tamamı, belli bir zaman dilimi ve belirli bir davranış düzlemi içerisinde benzer özellikler taşır. Böyle olmasına rağmen, belirli bir ortamda yer alan kişilerin tek tip çevreden etkilenmeleri ve bu çevrenin uyarıcılarına karşı tepkileri değişik olmakta; bu tür değişikliklerde davranışların analizini, düzenlenmesini ve önceden tahminini güçleştirmektedir. Bu değişikliğin nedeni araştırılmak istendiğinde veya bu farklılığın sonuçları saptanmaya çalışıldığında “kişilik” denilen temel değişkenin ortaya çıktığı görülmektedir.Her bireyin kişisel yapısı nedeniyle çevreden değişik biçimde etkilendiği,

aynı şekilde çevreyi değişik biçimde etkileyeceği ileri sürölmektedir”(Zel 2001:22). Yani bir bireyin kişiliği yaşıadığı çevreyi algılayış ve aynı zamanda yaşıadığı çevreye verdiği tepki ile ilgilidir. Bireyin yaşıadığı çevreyi algılayış ve kavrayışında verdiği bu tepki ona hastır ve özeldir.

Ergenlik dönemi hem bedensel hem ruhsal hem de toplumsal alanda bir dönüşümün yaşıandığı çağdır. Bireyin yaşıadığı fiziksel değişim onun toplumsal çevresine de yansımaktadır. Bu dönemde birey kendisine sık sık “ ben kimim” sorusunu sorar ve bu soruya cevap arar . Bu kadar değişimin yaşıandığı bir dönemde aslında kişinin stres ve karmaşıa yaşıaması normaldir. Ergenin bu dönemden en az zararlı çıkması gerekmektedir. Bu dönemi pek çok bilim adamı zor dönem olarak tanımlar. Örneğin Jacobson bu dönemin “yas” dönemi olduğunu söyler, Sullivan ise ergenliği cehenneme benzetmektedir. Aslında kimlik bunalımı için farklı tarifler yapılsa da ergenin kimlik duygusunu kazanabilmesi için bilinçli olarak yada bilinç dışı gösterdiği bir çabadır. “Çocukluk ve ergenlik döneminin modern yaşıamın baskısından ayrı olarak zaten kendi başına kalıtsal anlamda stresli dönemler olduğunu hatırlamak önemlidir ” (Sullivan 2002:51). Aslında ebeveynler, öğretmenler ve ilgili kuruluşlar bu dönem hakkında öğrencileri bilgilendirirlerse bu dönem daha yapıcı ve daha az zararlı atlatılabilir. Fakat bizim toplumumuzda hala bu konularda aileler çocuklarıyla konuşmamakta ve hala yaşıanan bu şeylerin gizli kalması saklanması gerektiği gibi çocuklarıyla konuşmaktadırlar. Ebeveynler ve öğretmenler bu dönemim doğallığını sağlıklı her insanın yaşıadığı evreler olduğunu anlatmalıdır. Aksi takdirde içine kapanık çekingen, sıkılğan, girişimci olmayan bireyler yetişecektir ki bu hiç arzu edilmeyen bir durumdur. Lise dönemindeki gençlerimizi mümkün olduğunca girişimci ve cesur yapmalıyız, hayatın karmaşıklaştığı, yeni yeni mesleklerin ortaya çıktığı günümüzde çocuklarımıza bu özgüveni vermek için ergenlik dönemine dikkat etmeliyiz.

Ergenlikte ve ergenlik sonrası dönemde suç işleme, intihar, uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıklar ve çeşitli sapkın davranışların büyük bir çoğunluğu bu dönemde edinilen güvensiz ve sağlıksız kişilik yapısının sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bunun temel nedeni bu dönemde kişinin yakınında onu yönlendirecek sorunlarına yardım edecek bir büyüğünü bulamamasıdır. Kendisini arayan birey bu dönemde annesi yada öğretmeninden göremediği ilgiyi ve yakınlığı çeşitli çete yada suç örgütlerinde

arayabilir. Geriye dönüşü olmayan bir yola girmemeleri için ebeveyn, aile ve ilgili kuruluşlar yapıcı olmalı ve doğru yönlendirmeleri yapmalıdırlar.

Aslında kimlik gelişimi süreci durağan değil hareketli ve dinamik bir süreçtir. Kimlik oluşumu ergenlik döneminden sonrada devam eder ve daha sonrasında yetişkinlikte sınırlı bir oranda kalır. Bireyin kimliğinin gelişiminde ailenin , toplumun ve toplum beklentilerinin önemi oldukça fazladır. Anne, baba ve toplumun beğenisini kazanmak önemli bir kavramdır, tabi ki anne babanın ilgisini kazanmak kadar onlardan bağımsız olmak onların istedikleri diledikleri şeyleri yapmamakta olabilir. Anne ve babalara bu dönemde çok önemli işler düşmektedir Ergenle iyi iletişim kurma, ona rehberlik yapmak, onun yaşadığı başkalaşımı anlayışla karşılamak ergenin sağlıklı bir kimlik geliştirmesinde çok önemlidir.

Ergen bu dönemde ileriki hayatını temelden etkileyecek kararlar vermekle yüz yüze kalmaktadır. Bu kararlardan en önemlilerinden birisi meslek seçimidir. “Mesleksel, ideolojik ve ahlaksal kimlikler yavaş yavaş oluşmaktadır. Ergenler soyut düşünme dönemine ulaştıklarında çeşitli düşünce ve meslekleri sistematik bir biçimde irdelleyebilirler. Mesleklerin incelenmesi, ergenlerin yerine getirmeleri gereken en somut görevlerden biridir. Politik ve dini ideolojiler daha çok dönemin sonuna doğru irdelenmeye başlanmakta, bu irdeme üniversite ve yetişkinlik yıllarına kadar sürmektedir” (İnanç ve diğ. 2002:231). Meslek seçecek ve seçtiği meslekle ülkesine hizmet edecek, geçimini sağlayacak olan gence yardım etme konusunda gene en önemli görevler öğretmen ve ailelere düşmektedir. Bu dönemde meslek seçimi konusunda doğru yönlendirmeler yapılmalıdır.

Ergenin aklı bu dönemde oldukça karışıktır. Öz benliğini arayan genç kendi kendine bir çok sorular sorar. “ Kendi kişiliğine çeki düzen vermeye çalışır. Bu dönemde kendi kimliğine kavuşabilmesi için genç önce anne ve babanın etkisinden kurtulmaya çalışır. Onun gözünde artık anası babası hiç yanılmayan kişiler değildir”(Yörükoğlu 2000:378). Artık anne ve babaya olan bağlılığı azalmakta, onları bazen eleştirmekte ve pek çok kere çatışma yaşamaktadır. Anne ve babasının hayatına müdahale etmesini istememektedir.

Kişi kendisini içinde yaşadığı toplumdan soyutlayamaz.Çevresindeki diğer kişilerin beklentilerine cevap vermek zorundadır.”Her birey belirli bir kültürel yapı içerisinde

yaşar ve bu yapıdan yaşamı süresince etkilenir. Bireyin idealleri ve ilgileri bu kültürel ortamda şekillenir. Bu idealler ve ilgiler, kişiliğin oluşumunda önemli bir faktördür”(Zel 2001:23). Ergenin içinde yaşadığı çevreden ibaret olan bu faktörlere sosyal yada toplumsal faktör denilmektedir. Bireyin içinde yaşadığı sosyal çevre bireyden bağımsız değildir, birey hem içerisinde yaşadığı sosyal çevreyi etkilemekte hem de bu çevreden etkilenmektedir.

“Bireyin ait olduğu sosyal sınıf, onun eğitim imkanlarını, yaşama biçimini, düşünce ve eğilimlerini, tüketim davranışlarını ve çeşitli kişisel özelliklerini etkiler”(Zel 2001:25). Bireyin içinde yaşadığı sosyal yapı kişiliğinin oluşmasına çok büyük etki oluşturmaktadır. Fakat bir toplumda çok çeşitli alt kültürler, klikler yada gruplar olabileceğinden bireyin toplumsallaşma ve kimlik geliştirme süreci o ölçüde farklılık göstermektedir. Birey bağlı bulunduğu sosyal gruba has davranışlar gösterebilir.

Kişiliğin oluşmasında sadece sosyal çevre değil aynı zamanda içinde yaşanan coğrafi çevrenin etkisinden söz etmek mümkündür.“Coğrafi çevre içerisinde iklim, tabiat ve yaşanan bölgenin iklim şartlarının, fiziki çevrenin doğrudan etkilerinin yanında en fazla dolaylı etkileri mevcuttur”(Zel 2001:25). Toplumların coğrafyasının, toplumun kültürü ve yaşayış tarzı üzerine yaptığı etki bir çok bilim adamı tarafından öne sürülen bir gerçektir. Örneğin Rusya’nın soğuk ikliminden dolayı Rusların sert mizaçlı olarak kabul edilmesi vb. Aynı şekilde sıcak iklimlerdeki toplumların milletleri genel olarak daha yumuşak mizaçlı olarak kabul edilmektedir.

“Benlik kavramı(self-concept), zaman içinde kendimiz konusunda sahip olduğumuz görüştür. Benlik kavramı toplumsal etkileşime dayanarak gelişir. Çünkü çevreden alınan geri bildirimlere dayanır”(Onur 1997:96). Birey kendisine kendi benlik kavramına verdiği öneme göre değer vermektedir. Benlik kavramının olumlu gelişmesi ergenin yaşadığı toplumla uyumlu ve ahenkli olması açısından ve bireyin topluma faydalı olabilmesi için çok önemlidir.

Benlik ve benlik kavramının gelişimi konusunda pek çok araştırma yapılmıştır.“Benlik kişinin özünü oluşturur. Benlik bireyin özellikleri, yetenekleri, değerleri, ideallerine ilişkin kanılarının dinamik bir örüntüsü kendi kişiliğine ilişkin kanıları ve kendi kendini görüş tarzıdır. Benlik; insanın kendini tanıma ve değerlendirme biçimi; kendine atfettiği özellikler bütünü, bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresince nasıl tanındığı

konularındaki bilinçliliğidir. Benlik kişisel duygulardan oluşmuş düşünce sisteminin bir bölümüdür. Benlik yaşantılar yoluyla şekillenir, gelişir ve kendini zaman içerisinde düzenler. İbn-i Sina'ya göre, benlik manevi bir cevher olup, nefis ile aynı şeydir. İnsan kendi benliğini ancak akıl yoluyla kavrayabilir. İnsanın akıl yoluyla bildiği farkında olduğu ve kavrayabildiği benliği onun benlik bilinci veya benlik kavramıdır. Benlik kavramı kişinin kendi kişiliğini ve benliğini gözleyebildiği, algılayabildiği duygusu ve bilincidir'' (Kaya 1999:76) . Güçlü ve sağlam bir benlik yapısının oluşmasında ailenin gence vereceği özgüven ve öğretmenlerin yönlendirmesi çok önemlidir.

Benlik kavramı içerisinde yaşanan toplumdan bağımsız gelişmez. Birey sosyalleşerek benlik kavramını oluşturur.''Sosyalleşme ilk kullanan Emile Durkheim olmuştur. Durkheim eğitimi, '' yetişkin kuşakların , yetişmekte olan kuşakları sosyalleştirmesi, toplumsal hayata alıştırması, ruhsal, ahlaki ve zihinsel yönden yetiştirilmesi'' olarak açıklamıştır. O, eğitime'' metotlu sosyalleşme '' , toplum içinde bilinçsiz, plansız, kendiliğinden gerçekleşen yaygın eğitime de '' metotsuz sosyalleşme '' demiştir '' (Silah 2005:328) .

1.5.2.1. Sosyalleşme Araçları

Sosyal gelişim '' Yaşadığı çevreye uyum sağlama ve geliştirme sürecidir . Başkalarıyla birlikte olma zorunluluğudur . Aksi davranışlar toplumsal baskı altında tutulur'' (Doğan 2002:64) .

''Sosyalleşme, bir ferdin herhangi bir grup faaliyetine katılmasında kendisinden beklenen rol ile ilgili normlardan haberdar olmasıdır. İnsan davranışı sosyal çevrenin yönlendiriciliği ile meydana gelir ve çevre tarafından öğretilir'' (Erkal 1997:87) . Aslında sosyalleşme süreci temel uyum sağlayıcı bir nitelik taşır. Kendi dışındaki kişilerle çatışma halinde olmak genellikle sosyalleşememenin ve toplumla uyum sağlayamamanın bir sonucudur. Bu durumda fert içinde yaşadığı toplumla uyum sağlayamamaktadır ve toplumla çatışma halindedir. Yaşadığı toplumla uyum sağlayamayan ve çatışma halinde olan birey doğal olarak topluma faydalı olamayacaktır.

Bir birey doğduğu günden itibaren aslında anne karnında can bulduğu günden itibaren ailesinin ve onu saran toplumun bir parçasıdır. Toplumun üyesi olan birey hem içinde yaşadığı toplumu etkilemekte hem de bu toplumdan etkilenmektedir . Birey içerisinde yaşadığı toplumda öz saygı , öz algılama ve benlik duygularını geliştirir. '' Sosyal

benlik ise , bir kişinin diğer insanlar tarafından birey olarak nasıl algılandığıdır“ (Gürüz ve Temel 2005:230). Bir bireyin içinde yaşadığı toplumla olan uyumu, ahenği o kişinin ne ölçüde sosyalleştiğini göstermektedir.

Kişinin sosyalleşme süreci doğmasıyla başlamaktadır. Fakat gençlik çağlarında arayış içinde olan ergenin sosyalleşme süreci hız kazanmaktadır. Gençlik döneminde bireyin gerçekleştirdiği bedensel gelişim daha sonra ruhsal ve toplumsal gelişme devam eder. Bu dönemde kişi sürekli olarak benliğini arar.

Toplum bir canlı organizma gibidir.“Her toplum kendi toplumsal kuralları olan eğitim-öğretim sistemi ve okullarıyla, kendisinin o andaki durumuna ve gelecekteki amaçlarına uygun bireyler yetiştirmek ister. Yetiştirilecek kişilerde hangi özelliklerin , yeteneklerin geliştirileceğini toplumun norm ve değerleri, yasaları, politik güçleri belirler. Bu belirleyici faktörler toplumun tiplerine göre; sosyalleşme ve eğitim hedeflerini belirler . Bu konuda ana-babaların , öğretmenlerin, resmi,yarı resmi,özel ve mesleki örgütlerin önemli sorumlulukları bulunmaktadır” (Silah 2005:327).

Toplum canlı bir organizmadır dedikten sonra bireylerde bu organizmanın parçaları yada organlarıdır diyebiliriz. Bu devasa organizmanın sorunsuz varlığını devam ettirebilmesi için , onu meydana getiren bireylerin doğru sosyalleşmiş, yaşadıkları toplumla barışık olmaları gerekmektedir. Eğitim bu organizmayı meydana getiren bireylerin sosyalleşmesini sağlayacak yerdir. Eğitim hem ailede hem de okulda verilmektedir. Aslında eğitim hayat boyu süren bir süreçtir.

Sosyalleşmede diğer önemli bir konuda bireyin sahip olduğu rollerdir. Bireyin sahip olduğu roller ikiye ayrılmaktadır. Kişi bazı rollerini doğmasıyla getirirken bazı rollerini ise eğitim , meslek sonucu sonradan kazanır. Kişi doğduğu anda bazı rollere sahip olur, ağabey olmak, kardeş olmak, anne ve baba gibi. Bu rollerde kişinin seçim yapma hakkı yoktur. Fakat daha sonradan kazanılan meslek gibi rollerde ise kişi kendi gayret ve çabaları sonucunda, hak ederek bir şeyler elde edebilmektedir. Yani aslında birey sahip olduğu meslek, sosyal sınıf onun sosyalleşme niteliği ve türünü doğrudan etkilemektedir.

Toplumlarda yer alan sosyalleştirme yerlerinden bahsetmek gerekirse; ilk sosyalleşme yeri çocuğun dünyaya geldiği ailedir, aslında anne karnıdır, artık bilimde gelişmeler göstermiştir ki anne karnındaki bebek annesinin duygu ve hislerini anlayabilmektedir,

daha sonra sosyalleşme okul, arkadaş grupları ve meslek grupları ile devam etmektedir. Bireyin sosyalleşmesi iki çeşittir. Birincisi aile ve arkadaş gruplarında gerçekleşen sosyalleşme ki buna birincil sosyalleşme diyoruz. Sendikalar ve meslek örgütlerinde yani resmi ilişkilerle oluşan sosyalleşmeye de ikincil sosyalleşme denilmektedir.

Mehmet SİLÂH sosyalleşme süreçlerini beş ana başlık altında incelemektedir.

a) Antizipatorik Sosyalleşme:

Bir grubun üyesi olmayan fakat, o gruba girmek isteyen bireylerin, o gruptaki değerleri, inançları, tutumları ve davranış kurallarını öğrenmesi ve benimsemesi demektir. Örneğin bir memur yükseldiği statünün inançlarını ve yaşayış stilini öğrenir ve taklit eder.

b) Tarihi Sosyalleşme:

İnsanlık tarihinin herhangi bir döneminde yaşayan kişinin, yaşadığı zamanın hayat şartlarına göre karakteristik bir bilgi, vaziyet alış ve davranış yapısına sahip olması demektir.

c) Siyasal Sosyalleşme:

Çocukların ve gençlerin, içinde büyüdükleri toplumun politik sistemini, ideolojisini ve hayat görüşünü benimsemesi demektir.

d) Kısmi Sosyalleşme:

İçine girilen bir sosyal grup, yada örgütün kişilerden beklediği rol davranışlarının ve grup kurallarının yalnızca bir kısmının öğrenilmesi, benimsenmesi demektir.

e) Sosyal Sınıf ve Tabakalara Göre Sosyalleşme:

Her birey kendi ana-babasının mensup olduğu ve kendisinin de içinde yetiştiği sosyal sınıf ve tabakanın normlarını, rol beklentilerini, değerlerini, inançlarını öğrenir ve benimser. Bu durum özellikle alt sosyal tabakalarda yetişmiş çocukların okul başarılarında kendisini gösterir.(Kaynak : Silah 2005)

Yukarıda sosyalleşme çeşitlerine baktıktan sonra, insanın çevresiyle etkileşim halinde olan sosyal bir varlık olduğu konusunda hiç kimsenin bir şüphesi yoktur. İnsan içinde yaşadığı toplumla ne kadar sosyalleşmesi iyi olursa o kadar mutlu ve başarılı olur. Yani

sosyalleşmenin kişi üzerinde bir çok olumlu etkisi vardır. Sosyalleşen çocuk kendine güven duygusu geliştirir. Sosyalleşen çocukta kural ve değerler sistemi gelişir. Sosyalleşme diğer insanlara karşı anlayış ve hoşgörü geliştirmeyi sağlar. Sosyalleşme toplumsal bütünleşmenin gerçekleşmesine yardımcı olur.

1.5.2.1.1. Aile

“ İnsan toplumsal bir varlıktır , hayatını sağlıklı bir biçimde sürdürebilmek için düzenli bir toplumsallaşma sürecinden geçmesi lazım. Bu süreç ailede başlamaktadır ” (Aydın 2000:39).

Bu araştırmada temel operasyonel tanım olarak aile şöyle tarif edilmektedir;

Klasik tanımda; anne baba ve çocuklardan oluşan birime aile denilmektedir. Fakat yaşadığımız dünya hızla değişmekte ve başkalaşmaktadır. Bu baş döndürücü değişimlerden toplumlarda nasibini almaktadır. Artık günümüzde pek çok aile türü ortaya çıkmıştır. Aile tanımı da farklılaşmıştır. Fakat Türk toplumu gelenek ve göreneklerine bağlı bir toplumdur. “ Türklerde aile önem verilen ve vazgeçilemeyen alternatifi olmayan bir müessesedir” (Erkal ve Diğ. 1997:299). Günümüzdeki hızlı değişim maalesef dirençli olan aile yapısını da etkilemektedir.

“ Aile universal bir kurumdur. Bilinen her toplumun kendine özgü bir aile biçimi vardır. Bu nedenle de tanımlanması en zor kurumlardan birisidir. Ailenin bilinen en basit tanımlarından biri aileyi birbirine kan bağı ile bağlı bireylerin oluşturdukları bir grup olarak belirtir” (Özkalp 2005:131). Fakat günümüzde kan bağı olmayan ailelerde görülmektedir. Birliktelik aileleri gibi.

“Aile: Aralarında kan , kanun yada evlilik nedeniyle akrabalık bulunan ve aynı hanede oturan kişilerden oluşmuş topluluktur”(Türk Ailesinde Adölesanların Sorunları 1997:5). Bu tanımda fizyolojik, kanun ve mekan birlikteliklerini hesaba katmış olunup oldukça genel bir aile tanımıdır.

“Toplum yapısında ve sosyal sistemin işleyişinde ailenin de bir müessese olarak önemli bir yeri vardır. Bilindiği gibi aile, nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirildiği bir müessesedir. Türk toplumunun temeli ailedir. Aile bir vasıta olduğu

için değil , tabi ki bir gaye olduğu için ferdin mutluluğunun, üzüntülerinin ilk paylaşıldığı yer olduğu için temeldir’’ (Erkal 1997:95).

Aile bir manevi ihtiyaçların karşılandığı yerdir. Ailenin en temel görevi bireylerine sevgi ve saygı vermek olmalıdır. Toplumı oluşturan aileler ne kadar sağlam temellere dayanırsa bireyler o ölçüde sosyal ve topluma faydalı olacaklardır. Bir toplumun devamlılığı için aile en temel kurumdur. Aynı şekilde bir bireyin sağlam bir kişilik yapısına sahip olabilmesi için içinde doğduğu, büyüdüğü aileden sevgi görmesi gerekmektedir. ‘‘ Ceza en son başvurulacak yöntemdir. Önemli olan ceza korkusuyla bir eylemi yapmaktan alı konmak yerine sevdiği ebeveynini üzmemek için o eylemi yapmamaktır’’ (Yavuzer 2000:73). Aksi halde toplumda bir çok kere gözlemlendiği gibi anti sosyal davranışlar, çeşitli suçlara yatkınlıklar ortaya çıkmaktadır.

Ziya Gökalp aileyi cemiyetin küçük bir modeli olarak düşünür. Gökalp güçlü bir aileyi güçlü bir devlet temeli olarak görmektedir. Aynı toplum için olduğu gibi, toplumu oluşturan bireyler içinde yaşadıkları aile çok önemlidir. Aile içerisinde sevgi, saygı ve dayanışma olduğu sürece bireyin sosyalleşmesi sağlıklı yönde gerçekleşecektir.

İnsan toplumla etkileşim içerisinde olan sosyal bir varlıktır.‘‘Hayvanlar çiftleşir, insanlar ise evlenir. Çiftleşme sadece biyolojik yanı olan bir olay olmasına rağmen insanların evlenmesi ile aile müessesesine kavuşmaları sosyal bir olaydır. Evlenme, belirli sosyal normlara davranış şekillerine bağlı olarak gerçekleşir . Ailelerin tanımında da görüleceği üzere biyolojik tatmine de yer verilir . Ancak bu yeterli değildir ve psikolojik tatmin , nüfusu yenileme , milli kültürü taşıma , çocukları sosyalleştirme gibi önemli fonksiyonları yerine getirmektedir’’(Erkal 1997:95). Aile toplumun devamlılığı ve nüfusun yenilenmesi için önemli görevler yerine getirir.

Bir insanın hayatındaki en önemli problem diğer insanlara uyum sağlamaktır uyum sağlayamayan insan ise mutsuz ve yaşadığı topluma uyumsuz olmaktadır. Sosyal bir varlık olan insan hayatı boyunca başka kişilerle ilişki içindedir. Bebeklik ve çocukluk döneminde ilişkiler son derece basit ve temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik olmasına rağmen gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde daha karmaşık bir yapıya kavuşmuştur.

Bireyin sosyalleşmesinde sosyal olgunluk kavramı karşımıza çıkmaktadır.‘‘Sosyal olgunluğu olan şu veya bu yoldan insanları anlamasını ve onlara nasıl muamele edeceğini öğrenmiş olan bir kimsedir. Böyle bir kimse insanların birbirinden farklı

olduklarını, her sosyal durumun ayrıca etüt edilmesi gerektiğini ve kendi tepkilerinin o sosyal duruma hakim olan faktörler tarafından tayin edildiğini anlar ve bilir. Başkalarının kendisine, annesinden görmeye alışkın olduğu itham ve düşünce ile muamele etmek için insanların birbirine benzemeleri beklenemez. Netice olarak sosyal davranışları kalıplaşmış alışkanlıklar , haline getirmez. Yani kesilmez, bükülmez konvansiyonlardan fazla, şahıslara göre hareket eder. Etrafindakilerin ihtiyaç ve isteklerine, ruhi durumlarına ve ilgilerine karşı takdirle karışık bir anlayışlılık geliştirir . Bu anlayışlılık onu ‘’sosyal zeka ‘’ diye adlandırılabilen şeye sahip olmaya götürür’’ (Cole ve Morgan 2001: 149). Görüldüğü gibi sosyal zeka bireyin içinde yaşadığı topluma uyumunun sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Bireyin toplumsallaşması üzerinde ailenin ehemmiyeti çok fazladır. Bireyin toplumsallaşmasında içinde doğduğu ve yaşadığı ailenin türü, ailede yaşayan üye sayısı, ailenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum, anne babanın mesleği ve yaşam tarzları, ailenin kültürel tercihleri, içinde yaşanılan mekanın fiziksel farklılığı gibi faktörler bireyin doğru yada yanlış toplumsallaşmasında etkili olan unsurlardır.

Bir bireyin kişiliğini içinde yaşadığı toplum şekillendirir. ‘’ Örneğin bir toplumda genç kızların erkeklerle arkadaşlık etmemesi, erkeklerin kızlarla konuşmaması geçerli bir terbiye ve ahlak kuralıysa, kişi ya ilk yaşlardan başlayarak bunları kişiliği içinde özümler ve benimser yada çevreyle çatışmaktan çekinerek kişiliği içinde özümlemediği , benimsemediği bu kurallara uymak için sürekli baskı yapar ‘’ (Köknel 1983:25).

Bireyin kişiliğini şekillendiren toplumdur toplumunda yapı taşı ailedir. Artık günümüzde aileler başkalaşmış yani aile yapısı değişmiştir. Aile yapısının değişmesi başkalaşması aileyi oluşturan kişilerin davranış düşüncelerini yani sosyalleşmelerini farklılaştırmıştır. Ailenin klasik tanımı yanında başka tanımlarda ortaya çıkmıştır. Günümüzde görülen aile tipleri şunlardır:

Çekirdek aile; günümüzde en çok görülen aile tipidir. Anne baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan aile türüdür. Toplumun temel taşı olan aile şeklidir. Sosyalleşme için hem anne hem de baba modelinin olduğu ailedir.

Tek baba /anne ailesi; günümüzde çoğalan bir aile tipidir. Çeşitli nedenlerden dolayı sadece anne çocuk yada çocuklar, yada sadece baba, çocuk yada çocuklardan oluşan aile

türü. Bu tarz ailede sosyalleşme ister istemez bazı açılardan yetersiz kalmaktadır. Çünkü insan doğası gereği hem anne hem de babaya ihtiyaç duymaktadır. Birinin yokluğunu ne kadar diğeri doldurmaya çalışsa da bu yüzde yüz mümkün olmamaktadır.

Geniş aile; günümüzde artık genellikle kırsal kesimde karşılaştığımız, anne baba büyükanne büyükbaba ve çocuklardan oluşan aile türüdür. Gittikçe azalan bir aile türüdür. Aslında gencin sosyalleşmesi için çok elverişli bir aile türüdür. İlişkiler birincildir sevgi ve saygı temeline dayanır.

Birliktelik ailesi; farklı cinsten iki kişinin birlikte yaşamalarıyla ortaya çıkan aile türüdür. Günümüzde toplum içerisinde gittikçe yaygınlaşan bir aile türüdür. Çocuk ve ergen için tam bir anne yada baba modeli yoktur.

Eşcinsel aile; tercihlerini eşcinsellikten yana kullanmış kişilerin oluşturduğu ailedir. Genellikle gelişmiş batı ülkelerinde görülen kanunların izni ile oluşturulabilen bir aile türüdür. Bu ailelerde yaşayan çocuk ve gençlerin sosyalleşmeleri çok farklı yönlerde olacaktır, doğal olarak.

Ortak aile; Bir grup insanın çeşitli nedenlerle bir arada yaşadığı aile. Toplum içerisinde genellikle ender görülen bir aile türüdür.

Karışık aile; eskiden beri varolan fakat günümüzde yaygınlaşan daha önceden evli olup da ayrılmış yada boşanmış erkek yada kadının daha önceden olmuş olan çocuklarını yeni evliliklerine katmalarıyla oluşmuş aile türüdür. Bu ailede ya anne yada baba üveydir, bu tarz ailede bireylerini farklı şekillerde sosyalleştireceklerdir.

Görüldüğü gibi aile kurumu günümüzde değişmiş farklılaşmıştır. Bu farklılık ailenin tanımına da yansımış artık farklı aile birliktelikleri ortaya çıkmıştır. Yani aile içerisinde doğan bireyler farklı sosyalleşme süreçleri göstermektedirler. Doğal olarak karışık aile yada geniş aile yada çekirdek ailede doğan bireyin sosyalleşme süreci ve niteliği farklılık gösterecektir.

Diğer insanlarla etkileşime girme sosyal ilişki kurmak olarak tanımlanan sosyalleşmenin pek çok tanımı yapılmıştır. “Toplumsallaşma sosyal gruplara girme , ilişkiyi başlatma sürdürme ve bitirebilme becerisi gösterebilmek ile ne tür sosyal tercihlerin yapılacağıının öğrenilmesi için başkalarıyla etkileşime girme sürecidir. Anne baba –çocuk ilişkisinde toplumsallaşmanın ilk deneyimleri yapılır ve ödül-ceza

yöntemiyle anne baba çocuğun toplumsallaşmasını şekillendirmeye çalışır . Buna informal eğitim denir. Anne baba çocuk ilişkisi karşılıklı bir etkileşim sürecidir ve çocuk bu etkileşimi kullanarak sosyalleşmeyi öğrenir. Toplumsallaşma sürecinde çocuk gözlem ve model alma yöntemlerini de kullanmaktadır. Anne babanın söyledikleri yeterli değildir . Çocuk onların ne yaptığını da görmek ister ve gördüklerinden daha fazla etkilenir '' (Yazgan ve Diğ. 2005:261). Çocuğun ilk sosyalleşme yeri olan ailede anne baba ve çocuk ilişkileri ve etkileşimi sosyalleşmede model oluşturması açısından çok önemlidir.

Ailenin yapısına ve ailede bulunan kişilerin konumuna göre aile içindeki bireylerden farklı şekilde etkilenmektedir. Anne ve baba birey için model olmaktadır. Toplumumuzun içinde yaygın olarak ifade edilen kızlar babayı, erkekler anneyi daha çok sever demek aslında daha çok örnek alır daha çok etkilenir demektir. Çocuğuna sevgi ve şefkat gösteren onunla ilgilenen ebeveyn çocuğunun sosyalleşmesine daha fazla etkide bulunmaktadır. Toplumsallaşmanın bir diğer ayağı ise bilişsel yapı olgunluk düzeyi, gelişimsel özellikleri gibi genetik özelliklerdir. Ana-baba ana-babalık rolünü nasıl görüyor ve değerlendiriyorsa, çocuğa karşı tutum ve davranışları da buna göre biçimlenmektedir. Ancak, çocuğun bireysel özellikleri, koşulları, sağlığı, beden yapısı, zekası ve tepkileri de anne baba tutumları üzerinde etkili olmakta ana-babanın çocuğa karşı tutumlarında farklılık yaratmaktadır. Üç tür anne baba tutumu söz konusudur. Bunlar, otoriter, demokratik yada ilgisiz anne baba tutumları ile çocuğu duygusal olarak kabul yada ret eden anne baba tutumudur '' (İnanç ve Diğ. 2002:262) . Otoriter anne baba tutumunda genç doğal olarak anne ve babasına çok bağlı kendisi birçok konuda cesaretsiz olacaktır. Çünkü genç hata yaptığında cezalandırılmaktan korkmaktadır. Bu tür ailelerde yetişmiş kişiler ilerleyen hayatlarında kendi başlarına karar veremeyecekler, daima ebeveynlerinin desteklerini arayacaklardır. İlgisiz anne baba tutumunun ağır bastığı ailelerde yetişen çocuklar bekledikleri ilgi ve şefkati görememekten ya da başka şeylerle meşgul olmaktan kendileriyle ilgilenmeyen anne ve babalardan ötürü kendisini değersiz hissedecek ve gerçekleştireceği sosyalleşme tarzına bu yansıyacaktır. Bir gencin en olumlu ve en güzel sosyalleşeceği aile ise demokratik aile olacaktır. Çünkü bu ailede çocuğun düşünce fikir ve inançları anne baba için değerli olacak, ergen kendi fikir ve düşüncelerine değer veren anne babadan dolayı özgüveni tam olacaktır. Bütün bunlar çocuğun toplumla olan ikili ilişkilerine yansıyacaktır.

Aile tutumları ve sosyalleşme konusunda pek çok araştırma yapılmıştır.“ Araştırmalarda ana babaları demokratik olan çocukların uyum düzeyleri daha yüksek olduğu saptanmıştır ” (İnanç ve Diğ. 2002:263). Toplumsallaşma düzeyi bireyin ne kadar yüksekse topluma intibakı da o ölçüde yüksek olmaktadır.

İlgisiz aile de ebeveynler çocuklarının duygusal ve ruhsal ihtiyaçlarını önemsememektedir. Oysa ki çocuğun davranışlarını , doğru yada yanlış olduğunu belirtmek, neyi yapması, neyi yapmaması gerektiğini öğretmek, onu aile ve toplum yaşamında gerekli olan belirli kurallara alıştırmak gerekir (İnanç ve Diğ. 2002:263). İlgisiz ailelerde yetişen çocuklar ailelerinden göremedikleri ilgi ve yönlendirme sonucu doğal olarak sosyal hayata intibak etmede zorluklarla karşılaşmakta ve çeşitli problemler yaşamaktadırlar.

Çocuğun sosyalleşmesi basit değildir, çok yönlü ve karmaşıktır. Bireyin toplumsallaşması için sadece anne babanın olumlu ve yapıcı tutumu ve ilgisi yeterli değildir. Ebeveynlerin psikolojik durumları, ailenin yapısı, kardeş sayısı, cinsiyet, bireyin duygusal olgunluk düzeyi gibi etkenler toplumsallaşma üzerinde etkilidir. Aynı zamanda ailenin sosyo-ekonomik düzeyi çocuğun sosyalleşmesinde en az diğer etkenler kadar etkilidir. Çünkü yapılan pek çok araştırma göstermiştir ki düşük sosyo-ekonomik ailelerde büyüyen çocukların toplumsallaşma düzeyleri daha alt seviyelerde kalmaktadır. Aslında sorunun temelinde düşük sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerde ebeveynlerin çok fazla stresli olmaları ve onların stresli hareket, davranış ve tavırlarının sonucunda çocuklarını ikinci plana atmalarının çocuklarının kişilik, benlik ve sosyalleşme sürecine yaptığı olumsuz etkidir.

Bireyin sosyalleşmesinin en önemli kısmını oluşturan aile bir evlilik birliğidir. Bu açıdan ailenin niteliği çok önemlidir. Sorunsuz, mutlu ve huzurlu bir aile birlikteliği gencin sağlıklı bir kişilik geliştirmesi ve içinde yaşadığı toplumla uyumlu ve ahenkli olması açısından çok önemlidir.

Disiplin aile içerisinde denge ve düzenin oluşturulmasında büyük bir önem taşır. “ Fiziksel ceza yoksun bırakma ve tehdit genellikle ergenlerin saldırgan olmalarına, su işlemeye eğilim göstermelerine ve düşmanca duygular yaşamlarına yol açmaktadır .Bu tür tutumlar; ergenlerin duygusal, toplumsal ve bilişsel açıdan olgunlaşmalarını da engeller” (İnanç ve Diğ. 2002:268). Bu nedenle disiplin kuralları uygulanırken bazı

önemli ayrıntılara dikkat etmek gerekir. Disiplin mutlaka tutarlı ve kararlı olmalıdır, disiplin uygulaması bireyin sosyalleşme sürecine olumlu etki yapacak yapıcılığa sahip olmalıdır. Disiplinin en temel amacı saygı , sevgi ve güven vermek olmalıdır.

Ergenin sosyalleşmesinde babasının rolü yaşadığımız çağda artık çok büyük önem arz etmektedir. Geleneksel toplumlarda anneye yüklenmiş olan çocukla ilgilenme, ihtiyaçlarını karşılama rolü artık annenin olduğu kadar babanıdır da. Çünkü artık değişen hayat şartları gereği anne de çalışıp evin geçimine katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda kardeş sayısı, önce doğmak, sonra doğmak, kız olmak, erkek olmak, ağabey olmak, ortanca çocuk olmak yada üvey kardeş olmak gibi durumlar bireyin sosyalleşmesinde etkili olabilmektedir. Küçük kardeşiyle zaman geçiren onu koruyan, kollayan, ilgilenen büyük kardeş ona model olmaktadır.

Aile içerisinde bulunan büyükanne ve büyükbabalar sevgi ve şefkat merkezi olmakla birlikte büyükanne ve büyükbaba çocuğun kafasında dün ile bugün arasında bir bağ oluşturması ve geçmişini tanınması için çok önemlidir.

“Aile bir sistem oluşturur ;ailedeki her bir kişi bu sistemin bir parçasıdır ve değişik roller üstlenerek bu sisteme işlerlik kazandırır. Her bir sistem ve bu sistemin içerisinde yer alan her bir rol kendine özgü bir kişilik ve davranış yapısı oluştur. Bu kişilik ve davranış türlerinin bazıları bireyi uyuma bazıları ise uyumsuzluğa götürür ” (Cüceloğlu 1997:57). Burada en büyük görev aile sisteminin merkezinde yer alan anne ve babaya düşmektedir.

“Kuralları öğrenmek bir insan için çok önemlidir. Kurallara riayet etmek için ebeveynler çocuklarına disiplini öğretmelidirler. Ebeveyn genç ilişkisinde, disiplinin yerini anlama konusunda bize en çok yardımcı olabilecek yaklaşım çocuklara bakış açımızı değiştirmektir. Onları terbiye edilecek hayvanlar gibi görmek yerine ara sıra zor durumda kalan ve çok fazla bizim anlayışımıza, merhametimize, onlara verdiğimiz destek gücüne dayanan sevilip saygı duyulacak arkadaşlar olarak görmeliyiz” (William 2000:92).

“Geniş bir ailemiz varsa gerçekten şanslıyız demektir. Coğrafi olarak ne kadar uzak olunursa olunsun herkes üzerine düşeni yaparsa aileler arasındaki bağ kopmaz ”(Burt ve Perlis 2001:227). Aynı şekilde aile içerisindeki disiplin sorunu da daha kolay çözülür. Çünkü aile bağları ne kadar güçlü ise aileye karşı sorumluluk o ölçüde çok dur.

Batı ülkelerinde aile yapısı büyük orada dejenere olmuştur. Bu oran Rusya gibi komünizmi yaşamış ülkelerde çok daha korkunç boyutlara varmıştır. Ülkemizdeki durum ise son yıllarda artan boşanma oranı nedeniyle pek de parlak değildir. Boşanmanın, ayrılmanın, terk etmenin bir marifetmiş gibi lanse edilip özendirilmesinin faturasını hiç kuşku yok ki ortada kalan çocuklar ödemektedir. Ana-baba yokluğu ne kadar erken yaşta başlamış ise bireyin sosyalleşmesi o ölçüde olumsuz olmaktadır. Her çocuğun sağlıklı bir ailede büyümek, düzgün bir ailede anne baba ilişkisi yaşamak hakkıdır.

1.5.2.1.2. Okul

“Okul, toplumun eğitim kurumunun gerekmesinin büyük çoğunluğunu karşılayan önemli bir toplumsal birimdir. Okul, yüzyıllar süren bir gelişim sonucunda ortaya çıkmıştır” (Başaran ? :169).

Öğrenciler sekiz yıl süren ilköğretimi bitirdikten sonra orta öğrenime başlarlar ülkemizde ortaöğretim zorunlu değildir isteğe bağlıdır ve devlet okullarında ücretsizdir. “Lise, öğrencileri ortaokuldan sonra en az dört yıllık eğitimle hayata veya yüksek öğretime hazırlayan kurumdur ”(Avcı 2003:8).

Eğitim bilimciler öğrencinin pek çok farklı tanımını yapmakla birlikte biz birkaçına baktığımızda; “Öğrenci; öğrenim görmek amacıyla herhangi bir öğretim kurumunda okuyan kişidir ” (Avcı 2003:8). “Bir bilim yada sanat dalında bir öğretmenin, bir ustanın gözetiminde çalışan kişi” (Dolunay 2008:477). tanımlarına ulaşmaktayız. Açık öğretim kurumlarında okuyan öğrenciler uzaktan eğitim alırken, örgün eğitim programlarında yüz yüze eğitim almaktadır. “ Türk eğitim sistemi, Türk Kültür kumaşının dokunduğu ve nesillere intikal ettirdiği tezgahlar sistemidir ” (Karamısır 1995:190).

Öğrencilerin okulları hakkındaki tutumlarını belirleyen pek çok etmen vardır. Aslında bu etmenlerin en önemlisi öğretmendir. Lise dönemindeki öğrencilerin öğretmenlerinin işi oldukça zordur. Bir taraftan çocukların eğitimi, meslek seçimi, yönlendirilmesi; diğer taraftan ise ergenlik dönemindeki gencin disiplinsiz hareketleri ve çevresindeki kötü alışkanlıklardan uzak durması için öğretmenin ona rehberlik yapması gerçekten zor bir süreçtir.

Aileden sonra girilen sosyal ortam okuldur. Fakat bir öğrenci için lise yılları diğer okul dönemlerine göre daha önemlidir. Bu dönemde artık kişi pek çok değişiklik yaşamakta ve bu değişime uyum sağlamaya çalışmaktadır. Ergenlik sosyal ilgi bakımından en hareketli olunan çağdır. Lise öğrencileri arasındaki sosyal faaliyetlerin başlangıcı ilk lisenin kuruluşuna kadar inmektedir. Okulların çoğunda öteden beri rast gele değişik bir çok kulüpler ve cemiyetler kurulu gelmiştir. Okul partileri, okul temsilleri ve çeşitli okul törenleri ilk başlangıçtan beri mevcuttur. Son otuz yıl içinde bu az çok gelişmiş güzel faaliyetler hem sayı itibari ile artmış hem de daha fazla teşkilatlandırılmıştır (Cole ve Morgan 2001:191). Yani artık günümüzde yıl sonu partileri, bahar şenlikleri, okul gezileri bir hayli fazlaca düzenlenmektedir. Bu sosyal aktiviteler gencin sosyal bir sınıfa dahil olduğu hissini fazlaca hissettirmektedir. Birey dahil olduğu bu sosyal sınıfa uygun davranış ve hareketler geliştirmektedir. Aynı zamanda pek çok zararlı alışkanlığa sigara ve alkol gibi bu arkadaş ve okul grupları ile kazanmaktadır.

“Yurdumuzda, öğretmenlerin eğitim anlayışına yönelik araştırmalar yapılmaktadır. CAN tarafından 1987 de yapılan bir araştırmada; öğretmenlerin meslek anlayışı bakımından yetersiz görüldükleri, özellikle öğretmen yetiştiren kurumları bitirmemiş ve deneyimsiz öğretmenlerin, öğretmenlik anlayışı açısından oldukça geri oldukları bulunmuştur. KILIÇÇI tarafından yapılan bir başka araştırmada, yurdumuzda ilk kez insancı ilkeler açısından, öğrencilerin, öğretmenlerinin davranışlarını nasıl gördükleri incelenmiştir. Lise düzeyinde yapılan araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin branşları insancı bir eğitim ortamı yaratması açısından fark yaratmamaktadır. Öğrencilerin öğretmenleri ile olan ilişkilerini yeteri kadar sağlıklı görmemekle birlikte sağlıklıya doğru eğilimli olarak algılanmaktadır”(Erden ve Akman 2005:108).

Yapılan araştırmalardan anladığımıza göre ergenlik döneminde model olması gereken öğretmenler bu rollerini tam olarak oynamamakta; onlar bu rollerini televizyonda oynayan aktör ve aktivistlere kaptırmaktadırlar.

Sosyalleşme sürecinde genç çevrenin taleplerine cevap vermek zorundadır yani çevresi ondan başarı beklemektedir.“Gencin okul başarısının onun sosyalleşmesine etkisi çok önemlidir. Genç bu dönemde ailesinden ve öğretmenlerinden gelen bir başarılı olmalısın baskısı altındadır. Çevresi de ondan başarı beklemektedir. Belirli bir öğretmen kontrolünde geçirilen zoraki ders saati bu baskıya örnektir. Bu zorlama çocuğun az olan ilgisini, istikrarsızlığını, okul çalışmalarındaki eksikliğini giderme isteğini , çalışması

gereken konulara karşı, iştahını ve gelişim evrelerini engeller. Şikayetlere ve sızlanmalara neden olur ”(Martinez 2001:21). Bu dönemde çocuk ders çalışmak istemeyebilir. Fakat yapılacak etkili bir rehberlikle bu sorun aşılabılır.

“Her toplumda eğitimin temel işlevlerinden birisi, toplumun kültürel mirasının birikimi ve sürekliliğini sağlamaktır. Bu miras yoluyla, her kuşak, kültür birikimi sürecini önceki kuşağın bıraktığı yerden devralarak sürdürmektedir”(Tezcan 2001:52). Aslında çocuğun toplumsallaşmasında aileden sonra gelen okulun önemi çok büyüktür. Okul bir çok arkadaşın olduğu farklı sosyalleşme çeşitlerinin birçoğunun yaşandığı, pek çok örnek alınacak yada etkilenilecek kişinin bulunduğu sosyal bir kurumdur.

“Diğer yandan öğretmende çocuğun toplumsallaşmasını sağlayan bir araçtır. Öğretmenler kişilikleri ve ilgileri yönünden birbirlerinden oldukça farklı olmakla birlikte yine de bazı ortak değer ve düşüncelere sahiptirler ki, öğrenciler bunlardan kaçmayı düşünemezler. Örneğin bunlardan birincisi yetişkin otoritesinin gerekliliği, düzen ve disiplin gereksinimi ikinci olarak en azından kendilerinin özel öğretimleri alanında bilgi ve eğitsel başarı değerlerini temsil eder. Üçüncü olarak doğru konuşma, kamu mallarına saygı, kibarlık ve düzenlilik gibi orta sınıf kişilik özelliklerini temsil ederler ”(Tezcan 2001:210). Öğretmen gencin sosyalleşmesinin önemli bir boyutudur. Bu dönemde öğretmen örnek alınan etkilenilen en önemli kişidir.

Okulun bu dönemde önemi çok büyüktür. “Okul toplumda geçerli olan değerleri takviye eder. Toplumsal değer ve toplumsal sadakati öğretir. Topluma, aileye, devlete sadakat gibi. Başarılı eğitimciler rehberliğinde meslek adamlarıyla dolu bir kurum olarak okulun sapıcı ve asi düşünceleri temsil etmesi beklenemez ”(Tezcan 2001:210). Fakat kitle iletişim araçlarının yaygınlaştığı günümüzde artık liselerde disiplin olaylarının hat safhaya geldiğini görmekteyiz. Youtube, İzlesene gibi internet paylaşım sitelerinde disiplinsizlik olayları öğrenciler tarafından hem yapılmakta hem de böyle sitelere koyulmaktadır.

1.5.2.1.3. Arkadaş

Bir birey doğduğu andan ergen oluncaya kadar anne baba ve büyüklerinin bakımına ve korumasına muhtaçtır. Fakat ergenlikle birlikte artık bu durum değişir, artık genç için arkadaş kavramı çok daha önemli bir hal alır. “Erinlikle birlikte gereksinimler değişir. Ergenler ana babalarından duygusal bağımlılık ve özgürlük, arkadaşlarından ise

duygusal doyum istemektedirler. Yaşıtlar daha önce anne babalarının sağladığı duygusal doyumu bir ölçüde sağlayabilmektedirler''(İnanç ve diğ. 2002:270). Bu dönemde genç ana babadan uzaklaşmak istemekte ve sosyal gruplar ve arkadaş grupları çok daha önemli hale gelmektedir .

Ergenlik döneminde benlik ve sosyal ilişkiler bir birini etkiler. '' Ergenliğin ilk yıllarında benlik kavramı sosyal ilişkiler bağlamında ele alınır. Bu dönemde fiziksel ve davranışsal benlik tanımlarında başkalarını etkileyen ve sosyal ilişkiler için önemli olan fiziki görünüm ve kişilik özellikleri öne çıkar '' (Hortaçsu 2003:183). Bu dönemde birey fiziksel değişiminden dolayı kaygılanır diğer taraftan ise topluma kendisini beğendirmeye çalışır. Bu dönemde arkadaş yada karşı cinsin ilgisini çekmek beğenisini kazanmak çok önemlidir.

Ergenlikte arkadaşlık çok önemli toplumsal işlevlere sahiptir. ''Arkadaşlık , ergenin hem toplumsal becerileri öğrenmesi ve kendini tanımak için yaptığı araştırmada merkezi bir rol oynaması, hem de ana babadan bağımsızlığını kazanması , karşı cinsle ilişkiler kurması ve kimliğinin onaylanması açısından toplumsallaşmasında önemli bir etken olarak yer alır ''(İnanç ve diğ. 2002:270). Bu dönemde genç için bir gruba dahil olmak çok önemlidir. Ergen kendi hareket, davranış ve tutumlarını dahil olduğu arkadaş grubuna göre şekillendirir. Ergen dahil olduğu arkadaş grubundan atılmamak için gereken özveriyi gösterir hatta ailesini bile ihmal edebilir.

Gençlerde sigaraya başlama ergenlik çağında daha yüksek oranda olmaktadır. Genç bu dönemde sigarayı bir büyüklük göstergesi olarak görmektedir.''Sigara içmeye yatkın çocuklar daha çok sigara içilen aile içinde yetişmiş, sigara içme özentisi içinde olanlar; sigarayı kolay bulabilen (evdeki kartonlar dolusu yabancı sigaralar çok çekicidir) veya harçlığı sigara almaya yeterli olanlar; sigara içen ve kolay ikram edenlerle arkadaşlık eden ; ailesi kendisi ile az ilgilenen veya hiç ilgilenmeyen; ders problemi veya başka bir kişisel problemi olanlardır ''(Taneli ve Taneli 2005:278). Bu durumun akside söz konusu olabilmektedir yani anne ve babası hiç sigara içmemiş kişilerin çocukları sigara içebilmekte ya da anne be babanın pozitif yönlendirmesine karşın kişi sigara içebilmektedir. Toplumdaki sigara ve alkol bağımlılarının çoğunun; yapılan araştırmalarda bu alışkanlıklara ergenlik çağında başladıklarını göstermesi ergenlik ve gençlik çağının önemini gözler önüne sermektedir.

“Arkadaş edinmek ve ilişkiyi sürdürmek belirli bir olgunluğa ulaşmış olmayı gerektirir. Yaşıtları ile ilişki kuramayan, arkadaşlık edemeyen çocuklarda içe kapanma yada ilgiyi çekebilmek için saldırgan davranışlar görülmektedir. Bazı anne-babalar çocuğun arkadaşları ile oynamasını engellerler. Bazıları ise çocuğun arkadaşlık ilişkilerine sürekli müdahale eder ve arkadaşlarını kendileri seçmeye çalışır. Arkadaşlarından gelebilecek olan tehlikeyi fazlasıyla abartırlar”(Çağdaş ve Seçer 2002:55). Beklide ebeveynler bu kadar tedirgin olmakla haklıdır çünkü gençlerin pek çok zararlı alışkanlık ve suça karışmaları genellikle mensubu oldukları arkadaş grupları neden olmaktadır.

Gencin sosyal yönden gelişebilmesi için arkadaş grubuna katılması şarttır. Aslında bu dönemi yaşamış çocukların hepsinin arkadaş grupları olmuştur. Bir grubun üyesi olmak bu dönemde bir gurur kaynağıdır . Genellikle arkadaş grupları birbirlerini sahiplenir ve birlikte hareket ederler. Kendilerinden biz diye söz ederler. Mensubu olunan arkadaş grubunun bir lideri vardır. Liderin gözüne girmek çok önemlidir. Genç için bu arkadaş grubu her şeyden daha önemlidir.

Gencin içinde bulunduğu toplumda iki tür çevresi vardır ve bu çevrelerle sosyal ilişki kurar. Ana-baba ve öğretmenlerin oluşturduğu yetişkinler çevresi, diğeri ise gencin yaşıtlarının yada okulda oluşturduğu arkadaş çevresidir.

Bu dönemde ki akran gruplarına baktığımızda;“Akran grupları farklı biçimdedirler . Toplumsal örgütlenmeleri , aile ve okuldan çok farklıdır. Doğal oyun grubu , örgütlü izci grubu yada çete grubu gibi 3-4 kişiden oluşan klik olabildiği gibi okul grupları da olabilir . Her grup açık yada kapalı olarak kendi kurallarına sahiptir. Kendi toplumsal örgütü vardır, grup üyelerinden beklentileri vardır. Her grubun kendi gelenekleri, görenekleri ,tarzları , dilleri vardır”(Tezcan 2001:168).

Gencin katıldığı akran grubunda üyelik gönüllülük esasına dayanır baskı ve zorlama yoktur. Genellikle aynı yaştaki üyelerden oluşur. Genellikle üyeler toplumda benzer sosyo-ekonomik sınıfa dahildirler. Akran grubunun lideri vardır ve lider grubu yönetir. Lider diğer üyelerden farklıdır. Grubu yönlendirir, söylediklerine itaat edilir. Grup üyeleri arsında samimiyet ve birincil ilişkiler yüksek seviyededir.

Çeteler (gang grupları) “yetişkinlere karşı düşmanlık duygularının en belirgin olduğu gruplardır . Üyelerini daha çok suçluluğa yöneltir. Genellikle toplumun alt sosyo-ekonomik tabakalarından gelen üyelerden oluşur. Dinsel, ırksal farklılaşma ve toplum

olanaklarının sınırlı olduğu kesimlerde çeteler kolaylıkla oluşur '' (Tezcan 2001:169) . Toplum içerisinde çeteler genellikle kanun dışı işlerle uğraşırlar. Çetelerin bürokratik yapıları çok güçlüdür çete gruplarının yöneticisi çete lideridir. Çete liderinin sözü emir olarak kabul edilir. Çeteler gençlerin yanlış sosyalleştikleri, aslında sosyalleşemedikleri topluluklardır.

Toplum içerisinde pek çok akran türü vardır, bunun bir diğeri özentî kümeleridir.''Özentî kümeleri olarak Türkçe'ye çevrilebilen referans grupları, kişilerin düşünce, değer ve davranışlarını örnek alarak benimsedikleri toplumsal gruplardır. Başka bir ifade ile bireyin tam olarak üyesi olmadığı, geleceğe dönük bir takım emellerini gerçekleştirebileceğini beklediği, girmek istediği gruplardır''(Tezcan 2001:170). Birey kendini bu bahsedilen gruplarla yakın görür . Bunlar bir dernek yada bir hizmet grubu olabilir. Birey gelecekte ne olacağı hakkında seçim yapmasına yardımcı gruplar olduğu için bu tür gruplara aynı zamanda başvuru grupları da denilmektedir.

Toplum içerisinde görülen bir diğerk akran türü ise kliklerdir. ''Klikler aynı cinsten çocuk yada gençlerden oluşurlar. Yaş dereceleri farklı olabilir; informal birinci gruptur . Temel amaç birleşmektir. Batıdaki klikler aynı toplumsal sınıftaki gençlerden oluşmaktadır. Bu husus çete olayı olarak doğrudur. Klik temel olarak bir ortak sınıf olayıdır. Klikler gence çeşitli açılardan yardımcı olur. Özellikle seks konularında bilgi kaynağıdır. Klikler, duygusal bağların ana-babadan kopması bakımından ilk adımdır. Duygusal bağların an-babadan aktarılması, yetişkin rollerinin gelişmesi ve kabulünde temeldir. Klik içinde genç, eşit biçimde etkileşim öğrenir ve arkadaşlarını değerlendirmede konuma kavuşur. Katı ölçünleri ve kabul koşulları olan gruplardır. Üyelerini çevreden ayırmaya çalışır''(Tezcan 2001:169).

Görüldüğü gibi artık genç anne baba yani ebeveynlerinden uzaklaşmakta ve arkadaş grupları yada sosyal gruplarda ait olma ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır. Bu dönemde bir genç için en önemli olaylardan biri bir gruba dahil olmaktır.

1.5.2.1.4 Televizyon

Medya ve onun en önemli aracı olan televizyonun gencin sosyalleşmesinde önemli bir işlevi vardır. “ Özellikle hızlı toplumsal dönüşümlerin yaşandığı Türk toplumunda özel radyo ve Tv’ lerin giderek artan etkisinde somut olarak gözlemek mümkündür. Bu anlamda medya toplumdaki şiddet olayları da dahil olmak üzere her türlü toplumsal olayın sorumlusu olarak görülebilmektedir”(Doğan 1995:60). Gerçektende günümüzde televizyon gençlerimizin ruhsal yapısından hareket ve davranışlarına kadar sosyal hayatını oluşturan her unsur etkilemektedir.

Günümüzde uzmanlarca öne sürülen genel kanı, televizyonun gençlerimizi sosyal ve kişisel yönden yabancılaştırıp gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğidir. “Televizyonun kendine özgü önemli bir özelliği de onun okuma yazmanın tarihsel sınırlarını aşması, sosyalleşmenin ve nüfusun enformasyon kaynağı olmasıdır.” (Özer 2007:95).Özel televizyon kanalı bolluğu yaşandığı günümüzde aslında bu görüşün haklılığı vardır. “ Ticari amaçlı televizyon yayınlarının yaygınlaşması televizyonun eğlence işlemini öne çıkarmıştır , oysa televizyon eğitim amacıyla kullanılabilecek bir araçtır “ (Kılıç 1987:2). Televizyon kanallarında yayınlanan programların içeriğine baktığımızda izleyicilerine çok fazla bir şey kazandırmadığını görmekteyiz.

Görsel medyanın insanı nasıl etkilediği tartışma konusu olmaktadır.“ İnsanın etkinlik yada düşüncesini sayısal olarak ölçmek yada medyanın izleyicilerini nasıl ve ne yönde etkilediğini tam olarak bilmek kolay değil “(Lull 2001:123). İnsan davranışları ve düşünceleri bir matematik kesinliğiyle anlatılamaz . Yani televizyon programlarının izleyicileri nasıl ve ne yönde etkilediğini bilmek gerçekten zordur. “ Günümüz televizyon dünyasında yaşanan kargaşayı düşünürsek; çocuklarımızın bu pazar içerisinde tüketim ve eğlenceye yönlendirildiği, eğitime neredeyse yer verilmediği de gözler önündeki bir gerçek “ (Balkız 2008:5).

Sosyalleşmenin tanımına baktığımız zaman onun çok boyutlu ve uzun süreli bir süreç olduğu yani medyayı da içine aldığını görmekteyiz. “ Sosyalleşme toplumun kural, tutum , değer ve normlarını çocuklara öğreten uzun süreli ve aşamalı bir süreçtir. Kurumlar bu süreç aracılığıyla yeni kuşağa kendilerine ait olan anlamı iletirler. Bilimsel kuramlar arasında sayılabilecek sosyalleşme; sözcük anlamının çağrıştırdığı üzere , medyanın bu süreçteki etkisine dikkat çekmeye çalışmaktadır. Sosyalleşme bazı

insanların neden saldırgan davranışta bulunduklarını açıklamak için çevresel etkenleri kullanır. Ebeveynler birinci derecede sosyalleşme öznesi olarak kabul edilir. Aile, okul, komşular, dini kurumlar ve medya mesajları gibi diğer çevresel etkenlerde onları etkilemektedir” (Özer 2007:134).

Günümüz koşullarında insanlar günün büyük bir bölümünü televizyon seyrederek geçirmektedir. Bu da insanı daha içe dönük ve kişiler arası iletişimden uzak bir hale getirmektedir. “ Genel olarak televizyonun aile içi iletişime, akraba ilişkilerini, komşulukları, hatta arkadaşlıkları olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Yinede tüm bu sosyal süreçlerden bizi soyutlayan televizyona karşı koymakta zorlandığımız da bir gerçektir ” (Kurt 2001:39).

Televizyon, yayınladığı programlar aracılığıyla geniş anlamda kültür üreten ve yayan bir araçtır” (Machet ve Robillard :1). Televizyon kanalları gençlerin sosyalleşmesinde yapıcı olmalıdır. Şiddet görüntüleri ve haberleri gençlerimizin sağlıklı sosyalleşmesine negatif etki tapmaktadır. “ Medyanın haber olarak şiddeti vermesi doğaldır, ama haberin veriliş biçimine dikkat ederek, insanların etkilenip yönlenebileceği konularda yumuşatarak; gazetelerde, belgesel özelliği nedeni ile verilebilecek görüntüleri (fotoğrafları), televizyonda sık sık tekrarlamak insanların beyinlerine kazımadan; okuyucu ve izleyicileri olaylarla özdeş hale getirmeden ” (İldeş 2002:69).

Ekranlarda yayınlanan şiddet içerikli dizi ve programların etkisiyle toplumda bir çok olumsuz davranış örneği ortaya çıkmıştır. “Özellikle son yıllarda kız olsun erkek olsun ergenlik dönemindeki suçlu sayısında büyük artışlar (son 25 yılda hemen hemen üçe katlandı) yaşanmaktadır. Bu artış TV kanallarında yaşanan patlama ile aynı döneme rastlamaktadır”(Öztürk 1999:50). Fakat televizyonun gerçek bir dünyayı yansıtmadığını savunan görüşlerde vardır. “ Dünyanın ne bir penceresi ne de bir yansımasıdır , ancak kendi başına bir dünyadır “ (McPuakl ve Windahl 1997:118). Bu görüşten hareket ettiğimizde televizyonun yaşanılan dünyadan farklı bir dünya gösterdiği sonucuna varırız.

İnsan hayatına 1920’ li yıllardan sonra giren televizyonun toplum hayatına yaptığı etkilerin yanında günümüzde hızla ilerleyen teknolojik gelişmeler yeni medya kavramını ortaya çıkarmıştır. “ Yeni medyanın günümüzde en çarpıcı örneği internet ‘ tir. İnterneti (bilgisayar ağlarının ağı) olarak tanımlamak oldukça yaygındır “ (Geray

2003:20). Televizyon yayıncılığın yanında günümüzde artık internet kullanımı da toplum içerisinde büyük boyutlara ulaşmıştır. İnternette televizyon programlarından gazetelere, gazetelerden kitaplara kadar her türlü yayın bulunmaktadır. ‘‘ Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) tarafından 2003 yılında yapılan araştırma ise, Türkiye’de kentlerdeki evlerin % 6.9’ unda ülke genelinde ise evlerin % 3’ ünde internet bağlantısı bulunduğunu göstermiştir’’ (Şeker 2005:79). Buradan şunu anlıyoruz ki televizyon kadar olmasa da internet günlük hayatımıza girmiştir. Artık insanlar televizyonda seyrettikleri programların aynısını bilgisayarlarında internet aracılığı ile de seyredebilmektedirler.

1.5.3. Kitle İletişimi ve Televizyon Yayıncılığı

Barlund iletişimi:‘‘ iletişim anlam arama çabasıdır. İnsanın başlattığı kendisini çevresinde yönlendirecek ve değişen gereksinimlerini karşılayacak şekilde uyarıcıları ayırt etme ve örgütlemeye çalıştığı yaratıcı bir edimdir. ‘‘ şeklinde tanımlamıştır.

Gerbner iletişimi:‘‘ iletişim mesajlar aracılığıyla gerçekleştirilen toplumsal etkileşimdir . ‘‘ şeklinde tanımlamıştır.

‘‘ İletişime ilişkin tanımların sayısı iki yüze yakındır. E. X. Dance ve Carl E. Larson , 1972 ‘de iletişim alanındaki tanımları taramışlar ve 126 değişik tanım bulmuşlardır. Bu sayı kuşkusuz o zamandan bu zamana çok artmıştır ‘‘ (Mutlu 1995:168).

İnsan diğer canlılarla diyalog halinde olan sosyal bir varlıktır. ‘‘ Bireysel varlığı ve toplumsal ilişkilerini iletişim yoluyla sürdüren insanı başka yaratıklardan ayıran özelliklerden birisi de bu iletişimde bulunabilme yeteneğidir ‘‘ (Kaya 1985:1). ‘‘ Kitle iletişim araçlarının bu denli çoğaldığı, hayatımızın her alanını bu denli kapladığı günümüzde görebildiğimiz, izleyebildiğimiz, öğrenebildiğimiz hayatın gerçek yüzü değil de onun sistem açısından yapılmış kurgusal bir replikası ise; sokaklarımızdaki binaların duvarlarından tutunda , odalarımızın duvarlarına dek her yanımızı dolduran iletiler gerçek bir iletişimden çok bir gürültünün serpinleri ise yaşadığımız, kabullendiğimiz bu günkü hayat tarzımızı yeniden değerlendirmemiz gerekiyor ‘‘(Oskay 2001:114). Gerçekten de kitle iletişim araçları alabildiğine çoğalmış ve hayatımızın her alanına girmiştir.

Medya kelimesi Türkçe değildir temel olarak Latince kökenli bir sözcüktür. Bir kişinin yada bir toplumun dünyayı anlaması için medya elzendir. Artık günümüzde medya yayın ve basım organlarını elinde bulunduran kişiler güçlü konumlara gelmişlerdir . Artık toplumlarda medya yönlendirici ve etkileyicidir. Bu güce bağlı olarak günümüzde ‘‘ medya patronu’’ ‘‘ kartel medya ‘‘ gibi kavramlar ortaya çıkmış gerçektende siyasilerin medya patronlarına birçok konuda tavizde bulunmalarına tanık olmuşuzdur.

Medyanın genel çerçevede tanımı şöyledir; ‘‘ yazı, şey yada görüntü aracılığıyla iletişim kurmayı sağlayan yazılı (gazete ve dergi) ve elektronik basın (radyo , televizyon ;sinema ve film) internet, hipermedya, bilgisayar, video, haberleşme uydusu ve bunlar gibi kitle iletişim araçlarının tümüne medya denilmektedir’’ (Tozlu 2006:331).

Bir kitle iletişim aracı olarak televizyon insan hayatına 1940’lı yıllardan sonra girmiştir. 1948’de cereyan eden II. Dünya savaşından sonra teknolojide gerçekleşen atılımlar diğer alanlarda olduğu gibi iletişim ve televizyonculuk sahası da büyümüştür. Eğlence programlarından eğitim programlarına kadar bir çok aktivite bulunan televizyon kanalları zamanla insanların hayatında bir tutku haline gelmiş ve insanlar televizyonsuz yapamaz olmuşlardır. Artık günümüzde bir kişinin ilk aradığı şey televizyondur. Televizyon kanalları son derece şekillenmiştir; haber, spor, siyasi vb. pek çok televizyon kanalı günümüzde yayın yapmaktadır. Çizgi film kanallarının bile çok talep gördüğü iletişim alanında televizyon yapımcılığı çok önemli ve bol kazanç getiren bir meslek olmuştur.

Bir olayın görüntü ve ses olarak bir takım elektronik işlemler ve elektro manyetik dalgalar vasıtasıyla, bir noktadan, belirli bir alan içinde , belirli bir noktalara taşınması , televizyon yayını oluşturur. Televizyonu belirli esaslar çerçevesinde hazırlanmış olan programın ses ve görüntüsünün elektro manyetik dalgalar aracılığıyla alıcılara aktarması olarak tanımlamak ta mümkündür (Çankaya Üniversitesi Panel 2003:1).

Türkiye’nin çok sonra tanışacağı televizyon yayıncılığında 1920 ler de ABD’de ilk deneme yayınları yapılmıştır. İngiltere ilk düzenli televizyon yayını gerçekleştirmiş olduğunu bilmekteyiz . Daha sonra 1948 yılında cereyan eden II. Dünya Savaşından sonra, renkli televizyon yayıncılığı tek kanallı televizyondan çok kanallı televizyona geçiş dönemi yani tv yayıncılığı başlamıştır.

Türkiye’de daha önceden 1953 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi’nin gerçekleştirdiği bölgesel deneme yayını yapılmasına rağmen kapalı devre eğitim yayınları TRT’nin kurulmasıyla gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde 1994 yılına geldiğimizde ise kabul edilen 3984 sayılı ‘‘ Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları’’hakkındaki kanun ile televizyonculuktaki devlet tekeli kaldırılmış özel sektöre kapılar açılmıştır.

Televizyonculuğun başlaması ile bu televizyon kanallarında yayınlanacak olan programları denetlemek amacıyla 1983 yılında 2954 sayılı kanun ile Radyo Televizyon Üst Kurulu kurulmuştur. Radyo Televizyon Üst Kurulunun temel görevi televizyonlarda yayınlanan programları teknik ve içerik olarak denetlemektir. RTÜK’ ün özerk bir kişiliği vardır .RTÜK 12 üyeden oluşmaktadır.

Televizyon hayatımızın vazgeçemeyeceğimiz en önemli parçalarından bir tanesidir. Dünyanın en büyük görseli olarak kabul edilen televizyonlar genellikle insanları eğlendirmeye bilgi vermeye hoş vakit geçirmeye yöneliktir. Televizyon bazen bir ‘‘ pazarlama aracı’’ bazen de ‘‘ yönetimdekilerin sesi ‘‘ olarak kullanılmıştır. Televizyon bir enformasyon, iletişim aracıdır .İnsanlar genellikle televizyon kanallarında gördüklerinin farkında olmadan ondan etkilenirler.Toplumun içerisinde insanların televizyon programlarına gösterecekleri ilgi onların yaşlarına, eğitim durumlarına göre farklılık gösterir. Yapılan pek çok araştırma göstermiştir ki düşük kültür seviyesine sahip olan kişiler daha çok televizyon seyretmektedirler.

Televizyon toplumsal yapımızda pek çok değişim dönüşüm yaratmıştır. ‘‘TV ülke ayrımı yapmadan ve iddia edildiği gibi diğer aktivitelere ayrılan zamanı azaltmadan evlere yeni bir dinamizm getirmiştir. Yine bir çokları tarafından iddia edildiği gibi kitap okumak, sinema, tiyatro gibi diğer sanat dallarını baltaladığını söylemek uygun değildir. TV bu diğer etkinliklerin gerçek bir alternatifi değildir. aksine bu tür toplumsal sanat oyunlarının ve yeni çıkan kitapların tanıtımında kullanılarak bu eserlere ilgiyi ve bu eserlerin satışlarını arttırması pek mümkündür. Evde rahat koltuklarda bedava film seyretmenin ağır bastığı ve TV’nin sinemayı öldürdüğünü iddia edenler, kanal patlamasının yaşandığı bu günlerde özellikle İstanbul’da yeni açılanların yanında büyük harcamalarla yenilenen eski sinema salonlarının kapalı gişe oynamaları karşısında ne diyeceklerdir ’’(Turam 1994:78). Günümüzde televizyonlar birer pazarlama aracı haline gelmiştir . Artık sinemada

oynayacak filmlerin reklamları yapılmakta, televizyonlarda kitap tanıtım programları düzenlenmektedir.

Yeni medya yeni kültürel biçimlerin yaratılmasına katkıda bulunur. Ama aynı zamanda hali hazırda varolan kültürlerden etkilenir ve onlara tepki gösterir. Medya ve kültür iç içedir . Kültürün şekillenmesinde medya çok önemli bir etkiye sahiptir. Aynı zamanda medya hali hazırda varolan kültürden etkilenmektedir.

Medya deyince ilk aklımıza TRT gelmektedir. TRT'nin kuruluşu 1 Mayıs 1964 tarihine kadar gitmektedir. TRT hukuken 1994 yılına kadar tüm radyo ve televizyon yayınlarını tekelinde toplayan bir kuruluştur. Kurulduğu günden bugüne TRT pek çok politik tartışmaya sahne olmuştur.

“TRT 1971 yılında 12 Mart Örtük Askeri Müdahalesinden sonra 121. maddenin değiştirilmesi sonucu özerkliğini yitirdi. Bu arada siyasal düzenin her kesintiye uğramasından sonra adet halini alacak olan bir uygulamayla, TRT’de çalışan çok sayıda yönetmen, yapımcı ve radyocunun işine son verildi”(Mutlu 1995:21) . 1973 ve 1980 arası dönemde ise maalesef siyaset bir türlü durulmadı. Gergin siyasi ortam sık hükümet değişiklikleri nedeniyle her gelen iktidarlar bir önceki iktidar tarafından göreve getirilen TRT genel müdürlerini görevden alıyorlar yerlerine kendilerine yakın yada işlerine yarayacaklarına inandıkları müdürleri göreve getiriyorlardı.

1.5.3.1. Türkiye’de Televizyon Yayıncılığının Gelişimi

Türk medya sistemi geçmişe dönüp baktığımızda siyasi hayattan bağımsız olmayı başaramamıştır . Gelen ilk iktidarın ilk icraatı TRT ‘ ye müdür atamak olmuştur . “ Bütün diğer toplumsal süreçler gibi haberleşme sürecinde , içinde bulunduğu toplumsal sistemin gelişme düzeyine bağlıdır . Toplumsal sistemin gelişmesiyle haberleşme sistemi gelişmesi arasında bir etki-tepki ilişkisi olduğu açıktır “ (Kongar 1999:255). Bizim toplumumuzun önemli siyasetçileri de bu etki-tepki ilişkisinin daima bir elemanı olmuşlardır.

Türk siyasi hayatının en önemli kişilerinden olan Turgut Özal’ ın özel TV kanallarının gelişmesindeki payı çok büyüktür. Döneme zamanın Bülent Ulusu hükümetinde başbakan yardımcısı olarak Türk siyasi hayatına başlayan Özal Türk siyasi hayatına damgasını vurmuştur.

Özal 1987 yılı genel seçimlerine girerken televizyonu ‘‘ altı kanala çıkartacağız ‘‘ sözünü verdikten hemen sonra iki kanallı TRT televizyonunun kanal sayısını altıya kadar çıkarmış, 1989 yılında TRT vericilerinin PTT’ye devrini öngören 3517 sayılı yasayı TBMM’den geçirterek vericilerin PTT’ye devrini sağlamıştır. Bu girişimin sebebi bir yıl sonra anlaşılmıştır. Anayasanın 133. maddesinde açıkça belirtilen ‘‘ radyo, televizyon yayınlarının devlet eliyle düzenleneceği ‘‘ hükmüne rağmen Cumhurbaşkanı Özal 1990 yılında özel televizyon yayıncılığına yeşil ışık yakmıştır. ‘‘ Anayasa’ya bir defa delinmekle bir şey olmaz ‘‘ sözünü söyleyerek , yasalara rağmen, ‘‘ önce yaparım yasa arkadan gelir. ‘‘ düşüncesiyle başlattığı radyo televizyon yayıncılığı üç yıl boyunca sorular yumağı halinde kamuoyunu meşgul etmiştir(Serim 2007:223). Aslında görüldüğü gibi Turgut Özal televizyon yayıncılığı alanında Türk televizyonlarında yeni bir sayfa açmıştır.

Turgut Özal o dönemde ülkemizdeki pek çok değişimin temellerini atıyordu, bunun bir diğer örneği de ilk özel televizyonu kurmak isteyen iş adamı Cem Uzan’ ın teklifini hemen kabul etmesiydi . Aynı zamanda o dönemde elektronik yayınları alamayan bölgelere kablolu yayınlara ulaşmayı hedefleyerek ÖZAL bir diğer ilk olarak ülkemizde ilk defa kablolu yayın uygulamasını başlatmıştır.

Ülkemizde bu gün itibari ile yayında bulunan televizyon kuruluşları şunlardır; devlet kanalları olarak, TRT 1, TRT 2, TRT 3,TRT 4, TRT INT AVRASYA, TRT INT AVRUPA, özel kanallar ise şöyledir; Atv, Kanal 7, Kanal D,Kanal 6, Kanal 8, Show TV, Star TV, CNN Türk, Haber Türk, Sky Türk, NTV, Kanal Türk, Flash TV, TGRT Haber, Samanyolu TV, Kanal A, Genç TV, Best TV, Cine 5, Mesaj TV, Number One TV, Olay TV, Kral TV, Discovery Chanel, Fenerbahçe TV, Galatasaray TV, Beşiktaş TV, CNBC-E, Kanal 1 ve yabancı kanal olarak ta; BBC, Eurosport, MCM, TVE, RTL vb. bir çok kanal aslında herhangi bir uydu alıcısı ile Türksat Uydularında çok daha fazla kanal olduğu görülmektedir.

Turgut Özal’ ın kurulmasına müsaade ettiği özel televizyon yayıncılığı 1992 yılında kurulan DYP-SHP koalisyonunun kurulmasıyla tartışılmış ve tekrar siyasi gündeme oturmuştur.

‘‘Süleyman Demirel yurt içinde yayın yapan özel radyo ve televizyonların kapatılması emrini vermesinden bir hafta önce makamında kabul ettiği Radyo Televizyon Sahipleri

ve Yayıncıları Derneği Genel Sekreteri Osman Ataman ‘a anayasa değişikliğini yapmakta geciktiklerini söyledikten sonra şunları ilave etmiştir: ‘‘ Esas hata bizimdir. Bizim geldiğimiz gün tek bir özel TV vardı, İnterstar. Onu kapatacağık , kapatmadık . hata bizim. Ondan sonra yasayı çıkartmadık yine hata bizim. Arkasından diğerlerine de göz yumduk o da üçüncü hata! ‘‘(Serim 2007:225) Tartışmalar hiç bitmemiş uzun bir süre devam etmiştir . ‘‘ Yurt içinden yayın yapan radyo ve televizyonların kapatılması 1982 Anayasası ‘ nın 133. maddesinde yapılan değişikliğe değin sürmüştür ‘‘ (Kaptan 2002:75).

Uzan ailesinin sahibi olduğu Magic Box (İnter Star) kanalı, Almanya’ dan kiraladıkları Eutelsat F 5 uydusu ile test sinyalleri yaymaya başlamıştır. Nihayetinde 7 Mayıs 1990 tarihinde Magic Box test yayınına başlamıştır. Böylece Türk medya tarihinde ilk özel televizyon kanalı Magic Box İnter Star kurulmuş oldu.

Magic Box-Star 1 test yayınına başladıktan kısa bir süre sonra istek üzerine yayınlarını günde 12 saate çıkardığını ilan etti. Birkaç gün sonra da hafta sonları günde 16 saat yayın yapacağını seyirciye duyurdu. Sürekli klip yayınlarken temmuzdan itibaren , Ateş Çemberi, Cimri, Aynadaki Yüz gibi pembe dizileri seyircilerin ilgisini çekecek şekilde ekrana getirmeye başlamıştı.

Magic Box kanalı ile TRT’ nin tekeli çok büyük darbe almıştı. Magic Box 4 büyük takımın maçlarını canlı yayınlama anlaşması imzalıyor, reklamcılık alanında yeni atılımlar yapıyordu, yılbaşı yayını ile yeni bir çığır açıyor hatta ilk canlı güzellik yarışmasını düzenliyor ve Amerika ve Irak arasındaki Körfez Savaşı’ nı canlı yayınlıyordu. Uzan ailesinin kanalı Magic Box Türkiye’ de televizyonculuk alanında devrim niteliğinde yenilikler yapmıştır. Toplumun ilgisini çekecek her türlü program, dizi, sinema, maç, müzik yayını, yarışma programı yapmışlardır. TRT’den yetişen tüm yönetimi bünyesinde toplayan Uzan ailesinin Magic Box kanalı TRT’ nin saltanatını temelden sarsmıştır. TRT ve İnterstar’ a rakip olarak 1992 yılında Show TV yayına başlamıştır . Fakat bu kanal yayına başladıktan sonra geceleri erotik filmler yayınlıyordu. Bunun üzerine cinsel içerikli, programlar İnterstar kanalında da yayınlanmaya başladı.

2004 Şubat ayında Uzanların sahibi oldukları İmar Bankası’ nın katrilyonlarca liralık borcu için ailenin sahip olduğu 219 şirkete Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından

el konulmuştur. Böylece Türkiye’ nin ilk özel TV kanalı olan Star TV yönetimi değiştirmiştir.

İnterstar ve Show TV ile başlayan özel televizyon yayıncılığı daha sonra Kanal D, Kanal 6, Atv gibi kanallarla devam etmiştir. Artık televizyonlarda bir çok farklı filmler, yarışmalar yapılır olmuştur ki; Çocuklar Duymasın, Gelinim Olur musun?, Çarkıfelek, Kim 500 Milyar İster, Pop Star gibi saymakla bitmeyecek yarışma programları ve dizi filmler ortaya çıkmıştır. Tüm bunlarla birlikte yeni yeni kişiler televizyon ekranlarında boy göstermeye başlamışlardır. Kaynana Semra Hanım , sunucu Güner Ümit, oyuncu Pınar Altuğ, oyuncu Tamer Karadağlı gibi sansasyonel kişiler gündemden hiç düşmemiştir. Bu dönemde özel televizyon yöneticileri izleyici çekebilmek için 4 büyük kulübün maç yayınından tutun , geceleri erotik film yada programa kadar pek çok yayın yapmışlardır. Tabi ki ilk televizyon kanallarına cezalar aynı dönemde gelmeye başlamıştır. İlk cezayı ekran kapatması olarak Star televizyonuna seçim yasağına uymadığı için verilmiştir.

“ Medya kendine özgü bir kültür yarattığı için, bu kültürün ulusal ve geleneksel kültürden farlı olduğunu belirtmek gerekiyor ” (İrvan 2002:1). Yani medya araçları geleneksel kültürümüzün dışında farklı bir kültür yaratmaktadır. Günümüzde en yaygın kitle iletişim aracı televizyondur. Artık günümüzde televizyonun içerisine girmediği ev hemen hemen yoktur. Bu günlerde fırlatılan Türksat’ ın üçüncü uydusu ile birlikte yerli ve yabancı yayınlar bol miktarda yayınlanmakta ve bunlarda tartışmalara yol açmaktadır.

Öte yandan, televizyonun aile içi iletişimi azalttığını ve bu durumun özellikle çocukları etkilediğini öne süren görüşlerde yaygındır. Televizyonu eleştirenlerin, televizyonun etkisinin, yönünün ne olduğu konusunda olumsuz yönü vurguladıkları görülmektedir. İzlendiği anda kendisinden başka hiçbir iletişim aracına izin vermeyen televizyonun çocukları saldırganlaştırdığı , taklitçiliğe özendirdiği, gençleri suça teşvik ettiği gibi bir çok olumsuz niteliğe de sahip olduğu ileri sürülmektedir. Aynı zamanda yeni bilgiler kazandırma, bireylerin hiçbir zaman göremeyecekleri mekanları ve olayları evin oturma odasına kadar getirme, hızlı ve dinamik program yapısı ile çocuklardaki algılama yetisini geliştirme vb niteliklerde televizyona atfedilmektedir (Batmaz ve Aksoy 1995:2). Artık günümüzde televizyonsuz bir gün düşünülemez. Bir insan saatlerce hiç durmadan, kimseyle konuşmadan televizyon seyredebilmektedir.

“Televizyon, Türk ailesi için çok önemli bir iç mekan faaliyeti konumuna gelmiştir. Televizyon alıcısı adeta evin merkezidir. Televizyon izlemek ailesel bir ritüeldir. Ailenin tümü televizyondan değişik biçimlerde etkilenmektedir”(Batmaz ve Aksoy 1995:4). Aile içindeki bireylerin hepsinin televizyonda izlediği beğendiği programlar bulunmaktadır . Bazı bireyler haber programları, bazı bireyler televizyon dizileri, bazıları ise magazin programları seyretmektedirler.

1.5.3.2. Televizyon Kanallarının Denetimi ve RTÜK

1994 yılından sonra özel televizyon kanallarının bu kadar çoğalması ve her kurulan televizyon kanalının(Star TV, Show TV, ATV, Kanal D) izleyicinin ilgisini çekmek için erotik içerikli, müstehcen, kırmızı noktalı, yayınlar yapmaları ve aynı zamanda yanlış ve taraflı haber yayınlarının çoğalması, Türkiye’de kurulan özel televizyon kanallarının denetlenmesini zorunlu kılmıştır.

Özel televizyon kanallarının çoğalmasıyla birlikte TRT’nin hakimiyeti kırılmış fakat; ekranlarda yayınlanan programlarda başı boşluk artmış, hem devlet hem de özel televizyon kanallarının yaptıkları yayınları denetlemesi için özerk bir kamu tüzel kişiliği olan Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) kurulmuştur.

Radyo Televizyon Üst Kurulu’ nun amacı ;radyo ve televizyonlarda yayınlanan programları teknik ve içerik açısından denetlemektir. 3984 sayı kanunun 8. maddesinde Radyo Televizyon Üst Kurulunun görev ve yetkileri açıklanmıştır.

“ Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi‘ nin (ASTS) Program Konukları başlıklı II. bölümünde yayıncının sorumluluklarına yer verilmektedir. 7. maddede bu sorumluluklarda, program hizmetlerinin özellikle edebe aykırı olmaması ve pornografi içermemesi şartı getirilmiş (1/a), “ gençlerin ve çocukların fiziksel , zihinsel ve ahlaki gelişimini zedeleyebilecek türden program hizmetleri, bunların seyredebileceği zaman ve saatlerde yayınlanmayacaktır “ (2) denmiştir (Kejanlıoğlu 2001:335).

Telefon ile ALO RTÜK servisi 16 Ocak 1998’ de kurulup vatandaşların hizmetine sunulmuştur. 27 Eylül 1999 tarihinden itibaren sayısal kayıt sistemi şeklinde hizmet vermektedir. Artık vatandaşlarımız telefonlarının tuşlarına 178 şeklinde basarak RTÜK ‘e ulaşabilmektedirler.

ALO RTÜK 178 servisinin kurulması ile değerlendirilen şikayet sayısı şöyledir; 1998 yılı 18144, 1999 yılı 29919, 2000 yılı 24453, 2001 yılı 35527, 2002 yılı 34809, 2003 yılında ise 39054 kişinin başvurusu ALO RTÜK 178 tarafından değerlendirilmiştir.”Uzmanlar RTÜK’ ün Türk toplumunun ahlak yapısının yara almasını , çocukların ve gençlerin olumsuz yayınlardan etkilenmelerini önleyici düzenlemeler ve yaptırımlar uygulanmasını gerekli görüyorlar; bazı özel kanalların kapatıldıktan sonra dile getirdikleri” sansürcülük“ suçlamasını gereksiz bir tepki olarak değerlendiriyorlar, kendi öz denetimini yapamayan bir kuruluşun başkaları tarafından denetlenmeye mahkum olduğunu öne sürüyorlar”(Serim 2007:405)Toplumsal değerlerimizin yara almaması ve korunması için RTÜK’ ün varlığı mutlak suretle gereklidir. Fakat günümüzde artık her evde internet bulunmaktadır . İnternet sitelerinde ahlak dışı yada kumar gibi kötü alışkanlıkları özendirici sitelere erişmek bir”tık“ kadar kolaydır. Maalesef RTÜK ‘ün televizyonlarda olan denetimi internette yoktur. İnternet yararından çok gençlerimiz için zararlı olmaktadır.

1.5.3.3 Yayınlanan Programların İçerikleri

”Televizyon ısrarcı olur , arsızdır. Yaşamın ivmesinin çok hızlandığı karmaşılaştığı günümüzde , kendisine bir yer açabilmek, Pazar payından hak alabilmek için, zorlayıcıdır. İstesiniz de istemesiniz de ilginizi çekmek ve ilginizi elinde tutmak için her yolu dener. Kesintisiz yayın yapar, her saniye dolu olan bir araçtır. Ama bu kesintisizlik bir bütünlük getirmez. Fragmanlardan oluşmuş bir devamlılıktır. Parçaların art arda dizilmesiyle elde edilen bir devamlılık vardır. Televizyon bütünü olduğu gibi gösteremez . Kameranin gösterebildiği biçimde gösterebilir. Yada kamerayı kullananın göstermek istediği kadarını ” (Şükran 2000:245). Televizyon programlarının yapımcıları toplumsal yapımıza ve gençlerimizin ruhsal ve fiziksel gelişimine katkı yapacak tarzda yapımlar yapmaları gerekmektedir. Televizyon yapımcıları ve yöneticileri toplumumuzun ahlaki ve kültürel yapısını göz önünde bulundururken toplumumuzun en önemli kesimi olan ergenlik çağındaki gençlerimizi unutmamalıdır.

Günümüzde televizyon kanallarında, gençlerin ruhsal ve fiziksel gelişimini olumlu yönde etkileyecek, katkı sağlayacak programlar fazlasıyla vardır. Fakat geçmişe dönüp baktığımızda televizyonlarımızda yayınlanan bazı programlar örneğin” Süper Turnike”, ” Çocuklar Duymasın ”, ”Biri Bizi Gözetliyor”, ”Dokun Bana”, ”Kurtlar Vadisi ”, ”Gelinim Olur musun ? ”, ” Ya Şundadır Ya Bunda ”, ” Kadının Sesi ”, ” Ünlüler

Çiftliği ‘’, ‘’ Buzda Dans ‘’ gibi seyredene hiçbir faydası olmayan yapımcısına ise SMS ve reklam gelirleriyle büyük paralar kazandıran program ve diziler ergenlik çağındaki gençlerimizin ruhsal ve fiziksel gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Televizyonda yayınlanan yarışma programları ve diziler izleyicilerden fazlasıyla bağımlılık yapmaktadır. Kişiler ‘’ Biri Bizi Gözetliyor ‘’, ‘’ gelinim Olur musun ? ‘’ gibi programları defalarca seyretmekte, tekrar tekrar tartışmaktadırlar. Aynı şekilde bugün de ‘’ Yaprak Dökümü ‘’ ve ‘’ Binbir Gece ‘’ dizileri insanları ekran başına bağlamakta seyirciler günlük hayatlarını bu programlara göre düzenlemektedirler.

1.5.3.3.1. Çocuklar Duymasın Televizyon Dizisi

Televizyonun toplumdaki tüm bireyler üzerinde ve özellikle kimlik gelişimi sürecindeki çocuklar üzerinde büyük bir etkisi vardır. ‘’ Çocukluk böyle bir dönem olunca, çocuklarda ister istemez televizyonun en sorunlu, zarar görmeye en açık, güçsüz, dolayısıyla da korunmaya muhtaç izleyicileri oluyorlar ‘’ (Mutlu 1999:119). Burada bir noktaya dikkat çekmek gerekir. Çocukların ruhsal gelişimine televizyon dizilerinin ve programlarının olumlu etki yapması sadece televizyon yapımcıları ve senaristlerin görevi değildir. Bu noktada en önemli görev anne ve babaya düşmektedir. Anne ve baba çocuğuna seyredeceği programlarla ilgili yönlendirme yapmalıdır.

‘’2000 yılında ilk kez TGRT’ de başlayan dizi 16 Nisan 2002’de ATV tarafından transfer edildi. Bir yıl sonra ise 16 Eylül 2003’ te Star televizyonu tarafından daha çok para verilerek alındı ve 2004 yılı başlarına kadar gösterildi. Dizinin sevimli ve fedakar annesi rolündeki Pınar Altuğ’ un Ocak ayı başında askerdeki kocasını bir başka erkekle aldattığı ortaya çıktı. Skandalın yayın organlarına sıçraması üzerine Altuğ, yapımcı-yönetmen Birol Güven tarafından diziden çıkartıldı’’(Serim 2007:268). Aynı şekilde ilerleyen günlerde dizinin erkek başrol oyuncusu Tamer Karadağlı’ da benzer konularla gündeme geldi. Çocuklar ve gençler tarafından beğenilerek izlenen hedef kitlesi gençler olan bir dizinin iki başrol oyuncusunun böyle çirkin şeyleri gerçek hayatlarında yaşamaları ve yaptıkları şeyi doğalmış gibi savunmaları daha da önemlisi bu yaşananların televizyon kanallarında aleni olarak yayınlanması doğaldır ki gençlerin zihinlerinde tasarladıkları anne ve baba kavramını dejenere etmiştir.

1.5.3.3.2. Biri Bizi Gözetliyor Yarışma Programı

“Türk televizyonlarında ‘‘röntgenciliğin’’ ilk örneği olarak tarihe geçen BBG, ev haline getirilmiş bir stüdyoda –daha sonraları evler kiralanarak- tika basa yaşayan kadınlı erkekli bir grup genç insanın yirmi dört saat yaptıklarının canlı olarak yayınlanmaya başlamasıydı. Bir ayı aşan bir zaman diliminde gençlerin her davranışı , televizyon kameralarından veriliyordu. Örneğin, evdekilerden birisi hiç bir şey yapmadan yarım saat oturuyor veya yatıyorsa kamerada bu süre boyunca hiç hareket etmeden onu izliyordu! Aralarındaki kavgalar, giderek filizlenen duygusal yakınlaşmalar, sinir krizleri, sekiz-on kişilik bir mekana dolmuş gençlerin ne maksatla ve hangi amaçla bir arada oldukları, izlenenlerin izleyenlere ne faydasının dokunduğu asla anlaşılması mümkün olmasa da böyle bir program izleyenin röntgencilik (!) duygularını gıcıklayarak tatmin ediyor olsa gerek , uzun süre en çok izlenirlik sıralamasında birinciliği kimseye kaptırmadı’’ (Serim 2007:288).

“ Bilindiği gibi günümüzde televizyon eğlence programlarıyla sınırlı kalmamış, politika, bilgi, eğitim gibi ciddi söylem alanlarında içine alan bir eğlence paketine dönüşmüştür. Bu durumun en açık örneği , son günlerde Türk televizyonlarında sayıları gittikçe artan ve formatları giderek eğlence programlarına doğru kayan yarışma programlarıdır “(Aydoğan 2004:83). Buna benzer yarışma programları Dokun Bana, Survivor gibi isimlerle başlamış ve içerik formatları birbirine benzer olmakla birlikte başka isimlerle günümüzde de devam etmektedir. Gençlerimiz günlerce haftalarca televizyonda yaşanan kişiler arasındaki olayları tartıştı. Aynı zamanda cep telefonlarıyla kendilerine göre sevdikleri yarışmacıya SMS ile destek olmaya çalıştılar. Aslında izleyiciler bu tarz yarışma programlarını seyrederek hem paralarını hem de değerli zamanlarını kaybettiler.

1.5.3.3.3. Kurtlar Vadisi Televizyon Dizisi

“ Kitle iletişim araçlarının, Özellikle görsel medyanın saldırganlık üzerindeki etkisi, geçtiğimiz yirmi yılda araştırma ve kuramların tartışmalı odağı oldu. İnsanların filmlerde ve televizyon programlarında gösterilen saldırı, tecavüz ve cinayetlerin neredeyse bire bir taklit ettiği nice örnek mevcut; bunun yanında ekrandaki aşırı şiddeti izlemenin genel nüfuz üzerindeki bozucu etkilerinin pek çok örneği var “(Hogg ve Vaughan 2007:509). İşte tam burada ülkemizde yayınlanan herkesi ekrana bağlayan ve

özellikle gençlerimize oyuncu karakterleriyle model olan mafya dizisi Kurtlar Vadisi aklımıza gelmektedir.

2000' li yıllar Türk televizyonlarında ‘‘ Deli Yürek ‘‘ dizisinden sonra ‘‘ Kurtlar Vadisi ‘‘ dizisi ile mafya dizilerinin televizyonlarda boy boy gösterildiği yıllar olmuştur. Aslında bu tarz dizilerin isimleri değişerek (Kurtlar Vadisi Pusu) tekrar günümüzde televizyon kanallarında yayınlanmaktadır.

‘‘ Kurtlar Vadisi’nde sokaklarda başlayan, belli bir hiyerarşik bütünlük içinde kademe kademe yükselip en tepede son derece etkili bir konseye dönüşerek ülkeyi avucuna almayı amaçlayan çok güçlü bir mafya örgütü ile mücadeleye soyunanların serüvenlerini anlatır. Bu hem toplumsal hem de bireysel yansıması olan bir serüvendir ‘‘ (Serim 2007:290). Aslında dizinin senaryosu Türkiye’de yayınlanmış mafya romanları ve kitaplarına dayanıyordu.

RTÜK’ le pek çok kere gösterdiği çatışma, cinayet gibi sahnelerden dolayı karşı karşıya gelmiştir.‘‘ Mediadaki şiddeti savunanlar filmlerde şiddeti gerçekleştiren failin genellikle cezalandırıldığını, böylece izleyenin saldırganlıktan caydırılmasının amaçlandığına işaret etmektedirler’’(Bilgin 2006:301). Aslında durumun böyle olmadığını televizyondaki şiddet görüntülerinin izleyicileri etkilediği pek çok araştırmayla ortaya konulmuştur. 12 Şubat 2004 tarihinde yayınlanan şiddet sahneleri içeren bölüm nedeni ile kanal cezalandırılmıştır. Aslında film daha ağır cezaları hak etmesine rağmen, her zamanki gibi ‘sansürcü devlet’ söylemleri nedeniyle böyle bir ceza (ekran karartması) verilmiştir.

Bu televizyon dizisi gençlerimizin kıyafetlerinden tutunda, davranışlarına hatta konuşma tarzlarına kadar etki yapmıştır . Gençlerimiz birbirlerine ‘‘ Deli Yürek ‘‘ , ‘‘ Miroğlu ‘‘ , ‘‘ Çakır ‘‘ gibi lakaplar takmışlardır. Mağaza sahipleri ‘Deli Yürek Ceketi gelmiştir’ vb. afişler asmışlardır.

Dizi pek çok tepki toplamasına rağmen yapımcıları Raci Şaşmaz ve Bahadır Özdenir , ‘‘dizinin kış aylarında da devam edeceğini, şirketine gecede 4.5 milyon dolar kazanan bir programın öyle kolay kolay yayından kaldırılamayacağını’’ açıkladılar(Serim 2007:291).

1.5.3.3.4. Gelinim Olur musun Yarışma Programı

“ Show TV’ nin 2004 yılı Ekim ‘ inde yayınına başladığı Gelinim Olur musun? ,içeriği itibariyle kadınların büyük ilgisini çeken , ama sosyologların yorumuna muhtaç, bir “röntgenleme“ programdı. Semra TÜRK adındaki bir hanımın oğlunun evlenmek istediği kızlara karşı çıkarak adeta gösteri yapması, sözde gelini olacak kıza bağırıp çağırıp , hakaretler yağdırarak ekran başındaki kadınları öfkeliendirmesi, Gelinim Olur musun‘ u 2004 yılının en fazla izleyici reytingine ulaşılan programı yaptı. Öyle ki Avrupa Birliğine giriş için müzakere kararının alınacağı toplantıyı Bürüksel‘ den bir çok televizyon kanalının canlı yayınlarla verdiği 17 Aralık 2004 akşamı; Gelinim Olur musun son bölümüyle ekranlara geldiği zaman bu programı izleyenlerin sayısı Avrupa Birliği programlarına karşı yüzde 78‘ lik bir orana ulaşmıştı ” (Serim 2007:294).

Bu program bir dönem Türkiye’nin gündemine tamamen oturmuş bir programdır, hatta programı takip eden insanlar günlük hayattaki işlerini bırakıp, bu programa kilitlenmiştir. Hatta program bitmiş ama yaşanan tartişmalar hiç bitmemiştir. Yarişmanın ilginç karakteri sözde kaynana adayı Semra Türk ve onun sözde damat adayı oğlu Ata Türk ve sözde gelin adayları arasında geçen; hakaret, bağrışma kötü sözden başka bir şey olmayan bir programdı.

Aslında program Türk insanın başka insanların özel hayatlarını merak etmesi ilgi duyması, onları dinlemekten son derece zevk alması temeline dayanıyordu. Yapımcılar belki bilerek beklide bilmeden Türk insanın bu zafiyetini yakalamışlar ve her zaman olduğu gibi milyonlarca doları kasalarına indirmişler, geride kırık kalpler, üzülen anneler, şaşkın bir vatandaş topluluğu bırakmışlardır.

Olayın bir diğer dramatik yönü ise sözde damat adayı Ata Türk’ n Adana’da bir otel odasında aşırı dozda uyuşturucu kullanmaktan  l  bulunmasıdır. Acımasız medya patronları müdürleri bunu da fırsat bilerek haftalarca sadece sözde damat adayı Ata Türk’ n cenaze görüntülerini polemik konusu yapmışlardır.

1.5.3.3.5. Ya şundadır Ya Bundadır Yarışma Programı

“ Mehmet Ali Erbil‘ in sunduğu Ya şundadır, Ya bundadır adlı yarişma programında Türk televizyon tarihinde benzeri görülmemiş bir skandal yaşandı. ERB L‘in zaman zaman şaka sınırını aşıp RTÜK‘  n yayın ilkelerini zorlayan yayın anlayışına karşın program , seyircinin ilgisini çekiyordu. 9 Haziran 2006

gecesi de ATV ekranının karşısına geçen Erbil hayranları ve havadan para kazanma meraklıları hiç ummadıkları ve gözlerine inanamadıkları bir rezaletin tanığı oldular. Mehmet Ali Erbil program maskotu diye her bölümde ekrana çıkardığı üç kişiyi yan yana dizdi ve ellerini havaya kaldırmalarını istedi. Daha sonra bu kişilerin arkalarına geçen Erbil içlerinden Hilmi Türe adlı kişinin eşofmanını birden aşağıya indirdi. Ve o anda ekran başında olup ta bu programı izleyen milyonlarca kişi şahsın cinsel organıyla karşı karşıya kaldı ‘‘ (Serim 2007:325).

Bu olay zaten ahlak sınırlarını zorlayan programın kapatılması için son damla oluyordu. Ve nihayetinde RTÜK başkan vekili ATV kanalının yönetimini arayarak programın kaldırılmasını istedi.

Bu program emeksiz para kazanma arzusunu körükleyen insanların özürleriyle dalga geçilerek sözde komiklik yapılan bir programdı. Hiç kuşku yok ki programın Türk gençliğinin sosyalleşmesine yaptığı olumsuz etki tartışılmazdır. Fakat üzücü olan bugün bu programın değişik bir isimle başka bir televizyon kanalında yayınlanmasıdır.

1.5.3.3.6. Popstar, Türkstar Yarışma Programları

Televizyon yapımcıları milyonlarca abonesi bulunan cep telefonu operatörlerinin müşterilerini SMS yoluyla paralarını almayı bu tür yarışmalarla bulmuşlardı. Örneğin ‘‘ yarışmacı Bayhan‘ a oy vermek için Bayhan yazın ilgili numaraya gönderin bir SMS şu kadar kontör ‘‘ programlarda geçen konuşmalardı.

‘‘ Özel televizyon kanallarını Türkiye‘ ye yeni Popstar ‘lar kazandırmak için başlattıkları reyting amaçlı şarkı yarışmalarına katılan, müzik eğitimi almamış salt sınıf atlamak, zengin olmak hayaliyle yanıp tutuşan çaresiz gençler yarım yamalak ses ve müzik bilgileriyle Ercan Saatçi, Armağan Çağlayan, Deniz Seki gibi jüri üyelerinin karşısında alay ve küçümsemelere maruz kaldılar ‘‘ (Serim 2007:334).

Bu ve buna benzer programlar ekranlarda çoğaldı. Programı kazanan kişilerin hiç birisi halka mal olmadı. Bu durum şunu göstermektedir; yapımcıların amacı para kazanmak ve reyting toplamaktır . Onlar için karşılardaki kişilerin duyguları ve amaçlarının hiçbir anlamı ve önemi yoktur.

Bu program Türk gençliğinin sosyalleşmesini son derece olumsuz etkilemiştir. Kişilere emek vermeden çok para kazanma isteğini aşılamıştır.

1.5.3.3.7. Kadının Sesi Programı

“ Bazı özel kanalların hafta içi her gün öğleden sonraları kadınların sosyal sorunlarını çözmek amacıyla sürdürdükleri bir yayıncılık anlayışı, Türk televizyon tarihine damgasını vurdu” (Serim 2007:337). Program sunucuları Yasemin Bozkurt, Serap Ezgü, Ayşe Özgün, toplumun içinden ailevi yada kişisel sorunları olan kişileri ekrana çıkartarak hakim, savcı gibi onları yargılayarak sözde yardım etmeye çalışıyorlardı. Programlar çok tutunca sunucular bir kanaldan diğer kanala yüksek transfer ücretleriyle geçiyorlardı.

Sözde yardımlar gerçekten sadece kişilerin sorunlarını daha da karmaşıklştırıyordu. Bu programlara çıkıp derdini anlatan birkaç kişi babası, oğlu, dünürü tarafından öldürüldü.

Bu cinayetler bu tür programların hızlarını kesmedi. Bugün de TV kanallarında değişik isimlerle yayınlanmaktadır. Gençlerin ve çocukların anneleri ile birlikte gündüz vakti seyrettikleri bu programların sosyal gelişmelerine verdiği zarar tartışılmaz.

1.5.3.3.8. Bin bir Gece Televizyon Dizisi

Son dönem Türk televizyonlarında çok izlenmekte olan hatta Amerika ‘da bile (geçen bir sahne yüzünden “150.000 USD”) tartışma konusu olan aileler arasındaki kıskançlık güven , güvensizlik ilişkisine dayanan son derece sansasyonel bir dizidir. Dizinin oyuncular-Şehrazat karakterin canlandıran Berguzar Korel, Onur karakterini canlandıran Halit Ergenç, Kerem karakterini canlandıran Tardu Flordun- gençlerimiz için model olmaktadır. Dizide oyuncuların kullandıkları aksesuarlar ve kıyafetler toplumu oluşturan kişiler arasında moda olmaktadır. Örneğin; Şehrazat ‘ın giydiği gömlek modeli kadınlar arasında çok beğenilmiş ve mağazalarda oyuncunun ismiyle aranır olmuştur.

Gençlerimizde yaptığı sosyalleşme etkisine baktığımızda ahlaki gelişimlerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Dizide evlilik dışı ilişki gayet normalmiş gibi izleyicilere gösterilerek bu şekilde algılamalarına sebep olunmaktadır. Aynı şekilde evlilik dışı çocuk sahibi olmak gayet masumane gösterilmektedir.

1. 5.3.3.9. Yaprak Dökümü Televizyon Dizisi

Türk edebiyat tarihinin büyük romancılarından yazar Reşat Nuri Güntekin‘ in eşsiz eseri ‘‘ Yaprak Dökümü ‘’ nün televizyona uyarlanarak yayınlandığı Yaprak Dökümü dizisi hem büyük reytingler toplamakta hem de bu tarz televizyon dizilerine öncülük etmektedir. Dizinin geçlerimize etkisi olumlu ve olumsuz yöndedir. Dizide yer verilen aile içi bağlılık, her durumda birbirine sahip çıkarak yardım etme gençler için olumlu örnek teşkil ederken, eşler arasındaki aldatma, dolandırıcılık, hırsızlık vb uygunsuz davranışların aleni bir şekilde gözler önüne serilmesi gençler için olumsuz örnek oluşturmaktadır.

Dizide yaşanan olaylar tabii olarak hayatın içerisinde cereyan eden doğal olaylar olmasına rağmen, yapımcılar yetişkinlerle birlikte diziyi seyreden gençlerimiz için, dizinin içerisine daha eğitici ve öğretici sahneler koyabilirler. Yapımcılar topluma karşı sorumluluklarını unutmamalıdır.

BÖLÜM 2: KONUYLA İLGİLİ YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Televizyon ve televizyon programlarının büyük bir ölçüde hayatımıza girdiği yirmi birinci yüzyılda, televizyon ve televizyon programlarının bireylere ve topluma yaptığı etki tartışılır olmuştur. Konu üniversitedeki öğrenciler ve pek çok kişi tarafından araştırılmıştır.

1995 yılında Veysel Batmaz ve Asu Aksoy Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu adına ‘‘ Türkiye‘ de Televizyon ve Aile ‘’ isimli televizyonun aile ve toplumun kültürel değerlerine yaptığı etkiyi ortaya koymak hedefiyle yapılan bir araştırmadır. Çocuklara ve yetişkinlere yönelik yayınların saatleri , reklam kuşakları, çocuk eğitimi, pornografi, şiddet, tüketim gibi toplumun değer yargılarını etkileyen yayın politikalarını ele almışlardır.

Araştırmanın giriş bölümünde kuramsal temeller, hedef ve sonuçlar tanımlanmıştır. Televizyonun etkisi konusunda yapılmış araştırmalar birinci bölümde değerlendirilmiştir. Kullanılan yöntemler ikinci bölümde açıklanmıştır. Çocuk ve televizyon bulgularına üçüncü bölümde yer verilmiştir . Daha sonraki bölümde içerik analizlerinin sonuçları aktarılmıştır.

Tarihsel perspektiften soruna bakan araştırma problemi tüm ayrıntılarıyla ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda televizyonun Türk ailesi için temel referans noktası olduğunu ve ailelerin % 98‘ inde en az bir adet renkli televizyon bulunduğu sonucuna varılmıştır. Kadınlar ve erkekler arasında günlük televizyon izleme miktarında önemli farklar olduğu görülmüştür.

‘‘ Sonuç olarak şöyle söyleyebiliriz: Televizyon hayatımızı, bizim ona attığımız önemden de fazla etkilemektedir. Bunu anında ve günlük etkiler olarak değil ; bize başka dünyanın kültürünü ekerek oluşturmakta; zamanla ve sabırla hasatını almayı beklemektedir. Bu başka dünya, başka kültürlerin dünyası değil; bizim kendi yarattığımız bir dünyadır . Ama gerçek değildir ’’ (Batmaz ve Aksoy 1995:102).

Hüseyin Emin ÖZTÜRK‘ ün 1999 yılında ‘‘ Çocuğun Sosyalleşmesinde Televizyonun etkisi ‘’ isimli bir çalışma yapmıştır . Öztürk ‘ün bu araştırmayı yapmaktaki amacı , İstanbul‘ da yaşayan farklı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevreye sahip , özel ve resmi okullarda öğrenim gören ilköğretim ikinci kademesindeki öğrencilerin

sosyalleşmesi ve yetişmesindeki televizyon fonksiyonu ve televizyon programlarına karşı tavrı alışlarını ortaya çıkarmaktır.

Öztürk çalışmasında kişilik gelişimini tamamlamamış çocukların televizyondan nasıl etkilendiklerini ortaya koymak temel sorusu olmuştur. Öztürk yaptığı çalışmada aileye televizyon tutumunun etkisinin büyük olduğunu, aile içi iletişimi engellediği ve lüzum görüldükçe seyredilmesi gerektiği sonucunu çıkarmıştır. Televizyonu çok fazla ciddiye alınmaması gerektiğini çocuğa hiçbir zaman arkadaş olamayacağını, konutları yerine getiren bir robot olduğu görüşlerini öne sürmüştür. Fakat televizyonu çocuklara yasaklamanın çare olmayacağını ebeveynlerin rehberlik yaparak seçici olmaları gerektiği sonucuna varmıştır. Yerli dizilerde alkol, şiddet ve müstehcenlik içeren sahnelerin yayınlanmaması gerektiğini, dizi kahramanlarıyla özdeşleşen çocukların onların taklitlerini yaptıkları sonucunu bulmuştur.

2001 yılında Ahmet Kurt ‘‘Televizyonun Toplum Üzerindeki Etkilerinin Sosyolojik İncelemesi’’ isimli bir çalışma yapmıştır. Kurt‘ un yaptığı bu çalışmanın amacı televizyonun hiçte sanıldığı kadar masum bir teknolojik buluş olmadığını , çocuklardan yetişkinlere, kadından aileye, kişilerin düşünce ve davranışlarından ideolojilerine, yaşam felsefesinden kültürel ve sosyal hayatına kadar pek çok alanda televizyonun yaptığı etkiyi ortaya çıkarmaktır.

Kurt yaptığı araştırma sonunda televizyon için her ne kadar ciddi bir tehditle karşı karşıya olsak ta zararlarını kontrol edebileceğimiz sonucuna varmıştır. Bilinçli bir izleyici kitlesi oluşturmanın, toplumun ve bireylerin televizyondan olumsuz etkilenebilmesi için gerekli olduğu sonucuna varmıştır.

Televizyonun toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri bir araya getirildiği zaman olumsuz etkilerin daha ağır bastığı Kurt‘ un yaptığı çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır . Televizyonun kişilere yaptığı olumsuz etkiyi ortaya çıkarmak için uygulamalı araştırmalar yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

2006 yılında Zeynep Gültekin, ‘‘Bir popüler kültür ürünü olarak mafya dizileri: Kurtlar Vadisi Örneği’’ isimli bir çalışma yapmıştır. Popüler kültür ve televizyon arasında bağlantı kurmaya çalışmıştır. Televizyon dizilerindeki kadına şiddet, erkeğe şiddet ve mafya dizilerin de öne çıkan milliyetçilik duygularını çalışmasında işlemiştir.

Araştırmacı çalışmasında dizi rneği olarak son zamanların en popüler mafya dizisi olan Kurtlar Vadisi dizisinin topluma yansımasını ele almıştır.

Araştırmacı yaptığı çalışmadan Kurtlar Vadisi dizisinin toplumdaki duygu düşünüş ve davranışları etkilediği sonucuna varmıştır. Toplumdaki şiddet ve kötü sözler ile dizi arasında pozitif korelasyon bulmuştur. Aynı zamanda bu televizyon dizi programı toplumdaki milliyetçilik duygularını arttırmaktadır.

BÖLÜM 3: ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI

Yapılan çalışmanın amacı ergenlerin kimlik geliştirme ve sosyalleşme süreçlerinde televizyon programlarından etkilenip etkilenmediklerini, eğer ki etkileniyorlarsa ne ölçüde ve ne doğrultuda etkilendiklerini ortaya koymaktır.

Araştırmanın örneklemini seçilen üç okuldaki (Kandıra Anadolu Lisesi, Kandıra Lisesi, Kandıra Anadolu Teknik Lisesi) öğrencileri oluşturmaktadır. Üç okuldan da tesadüfi seçilen 40' ar öğrenci toplam 120 öğrenci ile araştırmacı anket çalışmasını gerçekleştirmiştir. Yapılan anket çalışmasının daha önceden pilot uygulaması yapılmıştır. Öğrenciler cevaplarını gayet samimi bir şekilde vermişlerdir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaşları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
15	29	24,2	24,2	24,2
16	62	51,7	51,7	75,8
17	29	24,2	24,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 1'e bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerden % 24,2 ile 29 kişi, 15 yaşında , % 51,7 ile 62 kişi 16 taşındadır , %24,2 ile 29 kişi 17 yaşındadır. Araştırmaya katılan 120 öğrencinin hepsi ergenlik çağı olarak adlandırdığımız dönemin içindedir. Kimlik geliştirme ve sosyalleşme sürecinin zirvesini yaşayan bu gençler örneklemini temsil edecek yeterliliktedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetleri

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kız	62	51,7	51,7	51,7
Erkek	58	48,3	48,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 2'ye baktığımız zaman yapılan araştırmaya katılan öğrencilerin 62 kişiyle %51,7 'sinin kız, 58 kişiyle % 48,3 ' ünün erkek olduğunu görmekteyiz. Bu araştırmada kız ve erkek oranında bir denge kurulmuştur. Bilindiği gibi cinsiyet faktörü kimlik gelişimi ve sosyalleşme sürecinin en önemli değişkenidir. Erkek öğrenciler genellikle " Kurtlar Vadisi" dizisini seyretmekten hoşlandıklarını söylerken, kız öğrencilerin " Kavak Yelleri " gibi duygusal içerikli dizileri seyretmekten hoşlandıklarını söylemektedirler. Kız ve erkeklerin ergenlik dönemi başlama ve bitiş süreleri farklı olmaktadır. Kız öğrenciler genellikle erkek aktörleri beğenmekte iken, erkek öğrenciler bayan aktivistleri beğendiklerini yaptığım mülakat görüşmelerinde dile getirmişlerdir. Bütün bunlar cinsiyet farkının sosyalleşme sürecine etkisini göstermektedir.

Yapılan araştırmada kız ve erkek öğrenci sayısının eşit dağılması araştırmanın geçerliliğini arttırmıştır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Lise Öğrencilerinin Sınıfları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
9.Sınıf	56	46,7	46,7	46,7
10.Sınıf	27	22,5	22,5	69,2
11.Sınıf	37	30,8	30,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 3 incelendiğinde araştırmanın lise 1, lise 2 ve lise 3. sınıf öğrencilerine uygulandığı görülmektedir. Dokuzuncu sınıftan 56 öğrenci ile %46,7, onuncu sınıftan 27 öğrenci ile %22,5, on birinci sınıftan 37 öğrenci ile %30,8 oranında katılım vardır. Lise 1. sınıf öğrencileri ortalama olarak 15 yaşındaki öğrencilerdir. Lise 2. sınıf öğrencileri ise ortalama olarak 16 yaşındaki öğrencilerdir. Lise 3. sınıf ise ortalama 17 yaşındaki öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırma üç farklı okulun(Kandıra Anadolu Lisesi , Kandıra Lisesi , Kandıra Anadolu Teknik Lisesi) üç farklı sınıfında okumakta olan öğrencilere uygulanmıştır. Öğrencilerin hepsi ergenlik ve sosyalleşme süreci içerisinde olan öğrencilerdir. Her üç sınıfın öğrencileri de televizyonda izledikleri programlara karşı duyarlı olmakla birlikte çevresindeki ebeveynleri ve öğretmenlerini model almaktadırlar.

Tablo 4. Fiziksel Özelliklerinizi Beğeniyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	67	55,8	55,8	55,8
Biraz	44	36,7	36,7	92,5
Hiç	4	3,3	3,3	95,8
Kararsız	5	4,2	4,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Yapılan araştırmada fiziksel özelliklerinizi beğeniyor musunuz? sorusunu ergenlerin kendileriyle barış olup olmadıklarını ve özendikleri yada yerinde olmak istedikleri herhangi bir kişinin olup olmadığını tespit etmek için sorduk. Tablo4 incelendiğinde 64 kişi ile %55,8 evet demiş, 44 kişi ile %36,7' si biraz demiş, 4 kişi ile %3,3' ü fiziksel özelliklerini hiç beğenmediklerini söylemiş, 5 kişi ile %4,2' si kararsız kaldıklarını belirtmiştir.

Tablo 4' teki verilere bakıldığında genel itibari ile öğrencilerin fiziksel özelliklerini beğendikleri kanısını elde edebiliriz. Bulgular göstermiştir ki araştırmaya katılanların %3,3 ' ü kendi fiziksel özelliklerini beğenmemektedir.

Tablo 5. Kişilik Özelliklerinizi Beğeniyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	91	75,8	75,8	75,8
Biraz	25	20,8	20,8	96,7
Hiç	1	,8	,8	97,5
Kararsız	3	2,5	2,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 5' i incelediğimizde araştırmaya katılan 91 kişi yani %75,8' inin kişilik özelliklerini beğendiklerini, 25 kişi ile %20,8'inin biraz beğendiği, 1 kişi ile %0,8 ' inin hiçbir şekilde kişilik özelliklerini beğenmedikleri sonucuna varıyoruz. Aynı şekilde araştırmaya katılan gençlerden 3'ünün %2.5 'lik oranla kişilik özelliklerini beğenip beğenmeme konusunda kararsız olduklarını görmekteyiz.

Kişilik kavramı bireyi birey yapan her şeydir. Kişilik kavramı çok özel bir kavramdır. Araştırmaya katılan öğrencilerden çoğunun kendi kişilik özelliklerini beğendiklerini söylemeleri çok önemli ve güzeldir .

Tablo 6. Evinizde kendinize ait bir odanız var mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	78	65,0	65,0	65,0
Hayır	41	34,2	34,2	99,2
Geçers	1	, 8	,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerden 78 kişi ile %65.0' ı evinde kendisine ait bir odasının olduğu cevabını verirken, 41 kişi ile %34,2'si evinde kendisine ait bir odasının olmadığı cevabını vermiştir. Kişinin kendisine ait bir odasının olup olmaması her ne kadar ailenin ekonomik gücü ile ilgili olsa da , gencin sosyalleşmesi ve kimlik gelişimindeki önemli bir etkidir. Bu dönemde genç dış dünyadan kaçmak için zaman zaman odasına kapanır ve yalnız kalmak ister. Genç için kendi odası onun mabedi ve özel yeridir. Genç buraya kimsenin girip karıştırmasını istemez. Odasının ondan izinsiz karıştırılmasını kendi kişiliğine yapılan bir saldırı olarak algılar ve çoğu zaman bu davranışa tepki gösterir

Tablo 7. Ailenizde Örnek Aldığınız Kişi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Anne	29	24,2	24,2	24,2
Baba	32	26,7	26,7	50,8
Kardeş	27	22,5	22,5	73,3
Diğer	32	26,7	26,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Sosyal bir varlık olan insanın hayatında daima örnek aldığı, onun başarısına ulaşmak istediği birisi yada birileri mutlaka olmuştur. Hele ergenlik gibi bir değişim döneminde öğretmen , anne yada baba örnek alınan kişiler arasındadır.

Tablo 7 incelendiğinde 29 kişi %24,2 annemi örnek alırım, 32 kişi %26,7 babamı örnek alırım, 27 kişi %22,5 ağabeyimi yada ablamı örnek alırım derken, 32 kişi ile %26,7' si diğer kişileri örnek alırım demiştir. Diğer kişilerin büyük bir bölümü nün TV sanatçıları yada şarkıcılar olduğunu düşünmekteyiz. Bu diğer kişileri gencin arkadaş grubunu oluşturan diğer gençler olma ihtimalide göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu soruda gençler en çok babalarıyla, sonra diğer kişilerle, daha sonra anne ile ve daha da sonra kardeşleriyle özdeşim kurduklarını söylemişlerdir.

Tablo 8. Annenizden Yardım İster misiniz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	41	34,2	34,2	34,2
Bazen	63	52,5	52,5	86,7
Hiçbir zaman	16	13,3	13,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Ergenlik çağı, lise yılları pek çok kişisel ve fiziksel sorunun yaşandığı bir çağdır. Ergen bu dönemde iyi bir yönlendirme yapılmazsa kendisine zarar verebilir yada kötü alışkanlıklar edinebilir. Ergenin en yakınındaki kişiler anne-babası yani ebeveynleridir. Anne –babanın gencin bu hassas döneminin farkında olması lazımdır.

Tablo 8 incelendiğinde herhangi kişisel veya sosyal sorunla karşılaşıldığında annenizden yardım ister misiniz? sorusuna evet cevabını 41 kişi ile %34,2’si, bazen cevabını 63 kişi ile %52,5’i, hiçbir zaman cevabını 16 kişi ile %13,3’ ü vermiştir.Araştırmaya katılan öğrencilerin sadece %34,2’si daima annemden yardım isterim cevabı, annelerin yapmaları gereken rehberlik konusunda bilinçsiz olduğunu göstermektedir.

Bu konuda yetkili devlet mercilerinin anneleri bilinçlendirmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Anneler maalesef yeterli düzeyde çocuklarına rehberlik yapamamaktadır.

Tablo 9. Babanızdan Yardım İster misiniz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	32	26,7	26,7	26,7
Bazen	69	57,5	57,5	84,2
Hiçbir Zaman	19	15,8	15,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 32 kişi ile %26,7' si evet cevabını verirken, bazen cevabını 69 kişi ile %57,5' lik kısım vermiştir. 19 kişi ile %15,8' i ise hiçbir zaman babamdan yardım istemem demiştir.

Bu oranlar oldukça düşüktür , gençlerimize babaları yardım etmeli ve onlara gerekli rehberliği yapmalıdırlar . Bu konuda en önemli görev devletin ilgili mercilerine düşmektedir.

Ergen bu dönemde anne ve babasından göremediği ilgiyi çeşitli örgüt yada gruplarda arayabilir. Ebeveynler bu konuda bilinçlenmelidirler.

Tablo 10. Nasıl Bir Aileye Sahipsiniz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çok iyi	66	55,0	55,0	55,0
İyi	52	43,3	43,3	98,3
Fikrim yok	2	1,7	1,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 10 incelendiği zaman görülmektedir ki; öğrencilerin 66 kişi ile %55,0' ı çok iyi bir aileye sahip olduğunu düşünürken, 52 kişi ile %43,3' ü iyi bir aileye sahip olduğunu söylemektedir. 2 kişi ise %1,7' lik oranla fikrim yok cevabını vermiştir.Oranlara bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu kendi ailelerinden memnun oldukları görülmektedir. Bu dönemde aile, bireyin sosyalleştiği, derdini paylaştığı yerdir. Aile insanın ilk sosyalleştiği yerdir. Bu açıdan bakıldığında aile kavramı çok önemlidir.

Tablo 11. Ailenizin Aylık Geliri Ne kadar dır?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
0-500 YTL	31	25,8	25,8	25,8
501-1000 YTL	39	32,5	32,5	58,3
1001-2000 YTL	41	34,2	34,2	92,5
2001-3000 YTL	6	5,0	5,0	97,5
3001YTL ve üzeri	3	2,5	2,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Bireyin ilk sosyalleşme yeri olan aile sadece anne-baba ilgisi açısından değil aynı zamanda sahip oldukları ekonomik güç açısından da çok önemlidir. Ailenin ekonomik gücü yüksek ise ergen daha çok kendine güvenecek ve daha olumlu sosyalleşecektir.

Tablo 11 incelendiğinde ailesinin geliri 0-500YTL arasında olan kişi sayısı 31 kişi ile %25,8, 501-1000YTL arsını 39 kişi ile %32,5, 1001-2000YTL arası olan 41 kişi %34,2, 2001-3000YTL arası olan 6 kişi ile %5,0, 3001YTL ve üzeri oranında aylık ekonomik gelire sahip olan ailede yaşayan birey sayısı ise 3 kişi ile %2,5 olmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu orta gelirli ailelerde yaşamaktadır. Yüksek gelirli aileye sahip olan öğrenci sayısı ise çok azdır.

Tablo 12. İyi Bir Ailede Olması Gereken Özellikler Nelerdir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Maddi kazancı çok olmalı	13	10,8	10,8	10,8
Serbest bırakan,karışmayan bir aile olmalı	9	7,5	7,5	18,3
Mutlu,sevgi dolu olmalı	47	39,2	39,2	57,5
Huzurlu olmalı	24	20,0	20,0	77,5
Otoriter,disiplinli olmalı	3	2,5	2,5	80,0
Anlayışlı olmalı	19	15,8	15,8	95,8
Diğer	5	4,2	4,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 12 incelendiğinde görülmektedir ki ; araştırma yapılan öğrencilerin %10,8' i iyi bir ailenin en önemli özelliğinin maddi kazancı çok olması gerektiğini, %7,5 karışmayan bir aile olması gerektiğini, %39,2' si iyi aile deyince mutluluk anladıklarını, %20,0' ı ise aile deyince huzurlu olmak, %2,5 'i ise otoriter olmak, %15,8' i ise anlayışlı olmak , %4,2' si ise diğer şıkkını işaretlemişlerdir.

Görülmektedir ki bu dönemde gençler ailelerinde en çok mutluluk ve sevgi beklemektedirler. Ailede bireyler arasındaki sevgi ve saygı çok önemlidir. Birey ne

kadar çok sevilir ve ne kadar çok kendine değer verilirse o ölçüde olumlu bir sosyalleşme gerçekleştirir. Ebeveynler bilinçlenmeli ve çocuklarına daha çok zaman ayırmalı, onlara gerek hareketleri gerekse davranışları ile sevgilerini göstermelidirler.

Tablo 13. Hiç Başka Bir Ailede Dünyaya Gelseydim Dediniz mi?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	16	13,3	13,3	13,3
Hayır	93	77,5	77,5	90,8
Fikrim yok	11	9,2	9,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 13 incelendiğinde; öğrencilerin %13,3' ü evet başka bir ailede dünyaya gelmek isterdim, %77,5' i hayır başka bir ailede dünyaya gelmek istemezdim,%9,2' si ise fikrim yok şikkını işaretlemiştirler.

Öğrencilerin çok büyük bir kısmı başka bir ailede dünyaya gelmek istemezdim demesi onların ailelerini sahiplendiklerini göstermektedir. Fakat %13,3' ü yaşadıkları aileyi çeşitli nedenlerden dolayı beğenmemektedirler.

Tablo 14. Ailenizden Ceza Görüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	19	15,8	15,8	15,8
Hayır	93	77,5	77,5	93,3
Fikrim yok	8	6,7	6,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

‘‘ Ceza toplumun kendi kurallarını çiğneyenlere tepkisi ve kontrol gücüdür ‘‘ (Ülken 1969:57).

Tablo 14 incelendiğinde; öğrencilerin verdiği cevaplar şöyledir; 19 kişi ile %15,8 evet, 93 kişi ile %77,5 hayır, 8 kişi ile %6,7 fikrim yok şeklindedir.

Ergenlik döneminin çok hassas bir dönem olması itibari ile bu dönemde uygulanacak ceza eğer ki yapıcı olmazsa çok tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Ergen aileden uzaklaşabilir , kötü alışkanlıklar edinebilir yada suç örgütlerine katılabilir . Bu dönemde uygulanacak ceza caydırıcı ve yapıcı olmalıdır.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin büyük bölümü aileleri tarafından cezalandırılmadıklarını beyan etmiştir. %15,8‘ lik bir bölüm evet cevabını vermiştir. Bu gayet normaldir.

Tablo 15. Aileniz Size veya Başka birine Şiddet Uyguluyor mu?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	6	5,0	5,0	5,0
Hayır	112	93,3	93,3	98,3
Fikrim yok	2	1,7	1,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 15 incelendiğinde; öğrencilerin aileniz size şiddet uyguluyor mu? sorusuna 6 kişi ile %5,0' ı evet, 112 kişi ile %93,3' ü hayır, 2 kişi ile %1,7' si fikrim yok yanıtını vermiştir.

Şiddet bir insana kesinlikle yapılmaması gereken bir şeydir. İnsanlık onuru ile kesinlikle bağdaşmaz. Ceza caydırıcı olabilir ama şiddet baskıcıdır. Görüldüğü gibi öğrencilerin %93,3' lük bir oranı kesinlikle şiddet görmediğini söylemiştir. bu sevindiricidir. Fakat %5,0 lık bir oranının şiddet görmesi üzücüdür. Şiddet sonucu şiddet gören birey ailesine karşı olumsuz duygular geliştirebilir.

Tablo 16. Hobileriniz Nelerdir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Spor yapmak	29	24,2	24,2	24,2
Kitap okumak	23	19,2	19,2	43,3
Televizyon izlemek	42	35,0	35,0	78,3
Kolleksiyon yapmak	6	5,0	5,0	83,3
Resim yapmak	6	5,0	5,0	88,3
Diğer	14	11,7	11,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz hobilerinizi işaretleyiniz sorusuna; 42 kişi ile %35,0' ı televizyon seyretmek, 29 kişi ile %24,2'si spor yapmak, 23 kişi ile %19,2'si kitap okumak, 14 kişi ile %11,7' si diğer, 6 kişi ile %5,0' ı koleksiyon yapmak, 6 kişi ile % 5,0' ı resim yapmak yanıtını vermiştir .

Tablo incelendiğinde ergenlerin hobi olarak büyük bir bölümünün televizyonla ilgilendiklerini görmekteyiz. Buradan hareketle gençlerin kimlik geliştirme ve sosyalleşme süreçlerinde televizyonun ne kadar büyük bir etkisi olduğunu görebiliriz.

Tablo 17. Kültürel Yaşamınız İçin Neler Yapıyorsunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tiyatroya giderim	10	8,3	8,3	8,3
Sinemaya giderim	29	24,2	24,2	32,5
Konsere giderim	27	22,5	22,5	55,0
Arkadaş toplantılarına katılıyorum	34	28,3	28,3	83,3
Diğer	20	16,7	16,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 17' yi incelediğimizde araştırmaya katılan 34 öğrenci %28,3 oranıyla arkadaş toplantılarına giderim, 29 öğrenci %24,2 oranıyla sinemaya giderim, 27 öğrenci % 22,5 oranıyla konsere giderim, 20 öğrenci %16,7 oranıyla diğer, 10 öğrenci %8,3 oranıyla tiyatroya giderim cevabını vermiştir.

Ergenlik döneminde arkadaş ve arkadaş grupları çok önemlidir . Genç için bir arkadaş grubunun üyesi olmak övünç kaynağıdır. Arkadaş grupları bu dönemde çeşitlidir. Gençin bu dönemde doğru arkadaş gruplarına katılması onun sosyalleşmesini ve kimlik gelişimini olumlu yönde etkilerken, yanlış arkadaş gruplarına katılması onun tüm yaşamını ve kimlik kazanma sürecini olumsuz yönde etkileyecektir.

Tablo 18. Yaşam Tarzınızı En İyi Anlatan Kelime Hangisidir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sakin	38	31,7	31,7	31,7
Hareketli	51	42,5	42,5	74,2
Stresli	21	17,5	17,5	91,7
Sıkıcı	6	5,0	5,0	96,7
Umursamaz	4	3,3	3,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Her insan sosyal dünyasında kendine uygun bir hayat tarzı sürer. Tablo 18' i incelediğimizde araştırmaya katılan 120 öğrenciden 38'i %31,7' lik oranla sakin, 51 ' i %42,5' lik oranla hareketli, 21 ' i %17,5 ' lik oranla stresli, 6 'sı %5,0' lık oranla sıkıcı, 4 ' ü %3,3' lük oranla umursamaz cevabını vermiştir.

Görülüyor ki öğrencilerin büyük çoğunluğu kendilerini hareketli olarak tanımlamaktadır. Ergenlik dönemi insan hayatının en hareketli dönemlerinden biridir . Bir çok değişim ve dönüşümün yaşandığı bu dönemde bireylerin kendilerini hareketli olarak tanımlamaları gayet normaldir.

Tablo 19. Kendinize Bir Gün Bunu Başaracağım Der misiniz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	73	60,8	60,8	60,8
Hayır	8	6,7	6,7	67,5
Bazen	39	32,5	32,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Ergenlik dönemi sonlarında artık kişi ileride yapacağı yani edineceği mesleği seçmekle karşı karşıya gelmektedir. Meslek seçmek bir insanın hayatında eş seçmek kadar önemlidir. Bir ömür boyu icra edeceği mesleği seçerken birey çevresindeki örneklerle bakmaktadır. Başarı, hırs ,kazanacağım kelimeleri ergenlik döneminde en çok kullanılan kelimelerdir. Öğrencilere sorduğumuz hiç kendinize bir gün bunu başaracağım der misiniz? Sorusuna Tablo19 ‘a baktığımızda; 73 kişi %60,8 ‘ lik oranla evet cevabını, 39 kişi % 32,5‘ lik oranla bazen cevabını, 8 kişi %6,7‘ lik oranla hayır cevabını vermiştir . Bu oranlar göstermektedir ki, araştırma yaptığımız öğrenciler büyük oranla hırslı ve ileride hedefleri olan bireylerdir.

Tablo 20. Kıyafet Alırken En Çok Nelere Dikkat Edersiniz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Markasına	24	20,0	20,0	20,0
Fiyatına	54	45,0	45,0	65,0
Çevremdekilerin düşüncelerine	27	22,5	22,5	87,5
Diğer	15	12,5	12,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Ergenlik döneminde birey kılık kıyafetine dikkat eder, çünkü çevresi tarafından beğenilmek bu dönemde çok önemlidir. Aynı zamanda bu dönemde karşı cinsin ilgisini çekmek için birey kılık kıyafetine azami ölçüde dikkat eder. Televizyonda izlediği popüler sanatçıları kıyafet konusunda model alır. Tablo 20 incelendiğinde; öğrencilerin kıyafet alırken nelere dikkat edersiniz? Sorusuna verdikleri cevaplar şöyledir; 54 kişi %45,0' lık oranla fiyatına, 27 kişi %22,5'lik oranla çevremdekilerin düşüncelerine, 24 kişi %20,0' lık oranla markasına, 15 kişi %12,5' lik oranla diğer cevabını vermiştir. Araştırma sonucunda kıyafet seçimi konusunda asıl belirleyici unsur fiyattır. Bununla birlikte fiyatı ucuz veya pahalı olsun seçilen kıyafetin modeli dönemin popüler kültürünü yansıtacak şekilde olmaktadır.

Tablo 21. Evinizde İnternet Bağlantısı Var mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	52	43,3	43,3	43,3
Hayır	65	54,2	54,2	97,5
Belirtmek istemiyorum	3	2,5	2,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 21 incelendiğinde 65 öğrencinin %54,2' lik oranla evlerinde internet olmadığını, 52 öğrencinin %43,3'lük oranla evinde internet olduğunu, 3 öğrencinin ise %2,5'lik oranla belirtmek istemediklerini görmekteyiz. Günümüz bilişim çağıdır . Artık internet ulaşımı hızla tüm ortamlarda yayılmaktadır. İnternet iki ucu keskin bıçağa benzetile bilinir. Doğru amaçlarla kullanıldığında çok yararlı bir teknolojik üründür. Artık internet sayesinde günlük yaşam içerisinde zaman ve para ile yapılabilecek işlerin büyük bölümü sadece bir ‘’tık’’ ile yapılabilmektedir.

Tablo 22. İnternette Ortalama Kaç Saat Kalıyorsunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1 Saatten az	70	58,3	58,3	58,3
1-2 Saat	32	26,7	26,7	85,0
2-3Saat	9	7,5	7,5	92,5
3Saatten fazla	9	7,5	7,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 22 incelendiğinde öğrencilerin 70' i %58,3' lük oranla bir saatten az interneti kullandıklarını, 32 ' si %26,7 ' lik oranla 1-2 saat arası internet kullandıklarını,9 ' u %7,5' lik oranla 2-3 saat arası internet kullandıklarını, 9 ' u %7,5' lik oranla 3 saatten fazla kullandıklarını söylemişlerdir. 21. yüzyılda öğrencilerin interneti yararlı amaçlar için daha fazla kullanmaları gerekmektedir. İnterneti kullanım sürelerinin bu kadar az çıkmasında bu bölgenin tarım toplumu olmasında etkisi olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 23. İnterneti Genellikle Hangi Amaçla Kullanıyorsunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Elektronik postalarımı kontrol etmek için	14	11,7	11,7	11,7
Oyun oynamak için	6	5,0	5,0	16,7
Forum sitelerine girmek için	3	2,5	2,5	19,2
Alışveriş yapmak için	2	1,7	1,7	20,8
Arkadaşlık sitelerine gözetmek için	9	7,5	7,5	28,3
Sohbet etmek için	28	23,3	23,3	51,7
Dizi,film ve video izlemek için	14	11,7	11,7	63,3
Haberleri takip etmek için	10	8,3	8,3	71,7
Okul için araştırma yapmak amacıyla	26	21,7	21,7	93,3
Film,müzik,program gibi dosya indirmek için	8	6,7	6,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 23 incelendiğinde; interneti hangi amaçlarla kullanıyorsunuz? Sorusuna öğrencilerin verdikleri cevapların dağılımı şöyledir; 28 kişi %23,3' lük oranla sohbet etmek için, 26 kişi %21,7' lik oranla okul için araştırma yapmak amacıyla, 14 kişi %11,7 ' lik oranla elektronik postalarını kontrol etmek için, 14 kişi %11,7' lik oranla dizi film video izlemek için, 10 kişi %8,3' lük oranla haberleri takip etmek için, 9 kişi %7,5' lik oranla arkadaşlık sitelerini dolaşmak için, 8 kişi %6,7' lik oranla film müzik program gibi dosyaları indirmek için, 6 kişi %5,0' lük oranla oyun oynamak için, 3 kişi %2,5' lik oranla forum sitelerine girmek için, 2 kişi %1,7' lik oranla alışveriş yapmak için cevabını vermiştir.

Çağımızın en önemli teknolojilerinden biri olan internetin maalesef tanıdık veya tanımadık kişilerle sohbet etme aracı olarak daha sıklıkla kullanıldığını görmek oldukça üzücü olmakla birlikte öğrencilerin bu teknolojiyi araştırma yapmak için kullandıklarını görmekte sevindiricidir. Bireylerin teknolojik nimetlerden nasıl yararlanmaları gerektiği konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir . Burada görev anne-babadan çok öğretmenlere düşmektedir. Çünkü öğretmenler meslekleri itibarıyla interneti çoğu aileden daha fazla kullanmakta ve öğrencilere daha fazla model olabilecek düzeydedir.

Tablo 24. Evinizde Kaç Tane Televizyon Var?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1 Tane	80	66,7	66,7	66,7
Birden fazla	40	33,3	33,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 24 incelendiğinde öğrencilere evinizde kaç tane TV var? sorusuna verdikleri cevaplar şöyledir; 80 kişi %66,7 ' lik oranla bir tane, 40 kişi %33,3 ' lük oranla birden fazla TV olduğunu belirtmiştir.

Aile ortamında genellikle anne veya babanın izlediği TV programları yada diziler hep beraber izlenmektedir .Araştırmada çıkan sonuçlar doğrultusunda bu durumu ele alacak olursak; evinde bir tane TV olan genç ister istemez diğer aile bireylerinin seçtiği program veya dizileri izlemek zorunda kalacak ve izlediği dizilerin içeriğinin ona uygun olup olmamasına bağlı olarak olumlu yada olumsuz etkilenecektir. Bu durumda asıl görev sosyalleşme ve kimlik oluşumu döneminde olan gençlerle birlikte izlediğimiz programların seçimini yaparken son derece dikkatli olmalıyız.Gençlerin olumlu etkilennemelerini sağlamak amacıyla onların yaş ve gelişim düzeylerine uygun programları izlemeyi tercih etmeliyiz.

Tablo 25. Günde Ortalama Kaç Saat Televizyon Seyrediyorsunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1-2Saat	60	50,0	50,0	50,0
2-3Saat	35	29,2	29,2	79,2
3-4Saat	12	10,0	10,0	89,2
4 Saatten fazla	13	10,8	10,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 25 incelendiği zaman;öğrencilere sorulan günde ortalama kaç saat televizyon seyrediyorsunuz? sorusuna 60 kişi %50,0 oranı ile 1-2 saat,35 kişi %29,2 oranıyla 2-3 saat, 12 kişi %10, 0 oranıyla 3-4 saat, 13 kişi ise %10,8 oranıyla 4 saatten fazla televizyon izliyorum yanıtını vermişlerdir.

Televizyon bir boş zaman geçirme aracıdır . televizyonun girmediği ev yok gibidir . Fakat televizyon programlarının eğitici ve de öğretici olması gerekmektedir.

Tablo 26. Gün İçerisinde En Çok Hangi Saatler Arasında Televizyon Seyrediyorsunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
08.00-11.00Arası	11	9,2	9,2	9,2
11.00-16.00Arası	4	3,3	3,3	12,5
16.00-20.00Arası	38	31,7	31,7	44,2
20.00 ve sonrası	67	55,8	55,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 26 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin gün içerisinde en çok hangi saatler arasında televizyon seyrederler? sorusuna 67 kişi %55,8'lik oranla 20.00 ve sonrası, 38 kişi %31,7'lik oranla 16.00-20.00 arası, 11 kişi %9,2 oranında 08.00-11.00 arası, 4 kişi %3,3 oranıyla 11.00-16.00 arası televizyon seyrederdiklerini cevapları vermişlerdir .

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu en çok akşam 20.00' dan sonra televizyon seyrederdiklerini belirtmeleri ulusal televizyon kanallarında akşam haberlerinden sonra yayınlanan dizi ve yarışma programları lise gençlerimizi televizyona bağlamaktadır.Yapımcıların gençlerimizin ruhsal ve fiziksel özelliklerine uygun programlar yapmaları gerekmektedir.

Tablo 27. En Çok İzlemeyi Tercih Ettiğiniz Televizyon Program Nedir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Haberler	7	5,8	5,8	5,8
Müzik programları	26	21,7	21,7	27,5
Yerli,yabancı diziler	39	32,5	32,5	60,0
Filmler	25	20,8	20,8	80,8
Belgeseller	7	5,8	5,8	86,7
Yarışmalar	3	2,5	2,5	89,2
Şov programları	6	5,0	5,0	94,2
Diğer	5	4,2	4,2	98,3
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 27 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin en çok izlemeyi tercih ettiğiniz televizyon programları nelerdir? sorusuna,39 kişi %32,5‘ lik oranla yerli, yabancı diziler ,26 kişi %21,7 ‘ lik oranla müzik programları,25 kişi %20,8‘ lik oranla filmler, 7 kişi %5,8‘ lik oranla haberler, 7 kişi % 5,8‘ lik oranla belgeseller, 6 kişi % 5,0‘ lik

oranla şov programları, 5 kişi %4,2' lik oranla diğer, 3 kişi %2,5' lik oranla yarışma programlarını izledikleri cevabını vermişlerdir.

Lise gençliği en çok yerli ve yabancı dizileri seyretmeyi tercih etmektedir. Dizileri müzik programları ve filmler takip etmektedir. Bu durumda gençlerin sosyalleşme ve kimlik gelişimi süreçlerini göz önünde bulundurarak dizi, film ve video klip hazırlamaları gerekliliğini göz önüne sermektedir.

Tablo 28. Televizyon İzleme Amacınızı Belirtiniz

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Zaman geçirmek	27	22,5	22,5	22,5
Eğlenmek	29	24,2	24,2	46,7
Öğrenmek	21	17,5	17,5	64,2
Dinlenmek	20	16,7	16,7	80,8
Can sıkıntısı	23	19,2	19,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 28 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencileri televizyon izleme amacınız nedir? sorusuna, 29 kişi %24,5' lik oranla eğlenmek, 27 kişi %22,5' lik oranla zaman geçirmek, 23 kişi %19,2 ' lik oranla can sıkıntısı, 21 kişi %17,5' lik oranla öğrenmek, 20 kişi %16,7' lik oranla dinlenmek cevabını vermişlerdir.

Gençlerimizin çoğu görüldüğü gibi televizyonun hem zaman geçirmek hem eğlenmek, hem öğrenmek hem dinlemek hem de can sıkıntısını gidermek için kullanmaktadır. Eğlenme amaçlı kullanmanın en yüksek orana sahip olması dikkati çekmektedir. Fakat oranlar incelendiğinde beş farklı amaç için televizyon kullanma alışkanlığı düzenli bir şekilde dağılmıştır.

Tablo 29. Televizyonun Olmadığı Bir Ortamda Ne Yaparsınız?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Sohbet ederim	35	29,2	29,2	29,2
Kitap okurum	27	22,5	22,5	51,7
Müzik dinlerim	43	35,8	35,8	87,5
Gazete veya dergi okurum	10	8,3	8,3	95,8
Diğer	5	4,2	4,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 29 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz televizyon olmadığı bir ortamda ne yaparsınız? sorusuna 35 öğrenci %29,2 oranıyla sohbet ederim, 27 öğrenci %22,5 oranıyla kitap okurum, 43 öğrenci %35,8 oranıyla müzik dinlerim, 10 öğrenci %8,3 oranıyla gazete veya dergi okurum, 5 öğrenci ise %4,2 oranıyla diğer etkinliklerde bulundukları yanıtını vermişlerdir.

Gençlerimizin çoğu televizyona alternatif olarak müzik dinlemeyi, ikinci çoğunluğun ise sohbet etmeyi tercih etmesi televizyonun eğlendirici etkisinden kaynaklanmadır.

Tablo 30. Kendinizin veya Yakınlarınızın TV ‘ den Etkilendiğini Düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	44	36,7	36,7	36,7
Hayır	39	32,5	32,5	69,2
Kısmen	37	30,8	30,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 30 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz kendinizin yada yakınlarınızın TV ‘den etkilendiğini düşünüyor musunuz? Sorusuna 44 öğrenci %36,7’ lik oranla evet, 39 öğrenci %32,5 oranıyla hayır, 37 öğrenci %30, 8 oranıyla kısmen cevabını vermişlerdir.

Öğrencilerimizin çoğunluğu televizyon dizi ve programlarının insanların fiziksel ve sosyal gelişimini tamamen veya kısmen etkilediğini düşünmektedir.

Tablo 31. Televizyonun Ahlak Gelişimine Nasıl Etki Ettiğini Düşünüyorsunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Olumlu	19	15,8	15,8	15,8
Olumsuz	53	44,2	44,2	60,0
Fikrim yok	48	40,0	40,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 31 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz televizyonun ahlak gelişimini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Sorusuna, 19 öğrenci %15,8 oranıyla olumlu, 53 kişi %44,2 oranıyla olumsuz, 48 kişi %40,0 oranıyla fikrim yok yanıtını vermişlerdir.

Öğrencilerimizin büyük bir çoğunluğu televizyonun izleyicilerin ahlak gelişimini olumsuz etkilediğini düşünmekte yada fikir beyan etmemektedirler. Soru hakkındaki genel kanı maalesef olumsuz olmuştur.

Tablo 32. Televizyon Gençlerin Eğitimini Nasıl Etkilemektedir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Olumlu	18	15,0	15,0	15,0
Olumsuz	61	50,8	50,8	65,8
Fikrim yok	41	34,2	34,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo32 incelendiğinde öğrencilere televizyon gençlerin eğitimini nasıl etkilemektedir? sorusuna, 61 kişi %50,8 oranıyla olumsuz, 41 kişi %34,2 oranıyla fikrim yok, 18 kişi %15,0 oranıyla olumlu cevabını vermişlerdir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu televizyonun gençlerin eğitimini olumsuz yönde etkilediği kanısındadırlar. Eğitim yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Eğitimin bu kadar önem arz ettiği bu konuda televizyon yapımcılarının üstlendikleri sorumluluğu yerine getirmeleri gerekmektedir.

Tablo 33. Yarışma Programlarına SMS İle Katıldınız mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	10	8,3	8,3	8,3
Hayır	110	91,7	91,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 33 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz yarışma programlarına SMS ile katıldınız mı? sorusuna öğrencilerin,10 kişi ile %8,3 ‘ ü evet, 110 kişi ile %91,7 ‘ si hayır yanıtını vermişlerdir.

Bu oran son derece sevindiricidir. Son dönemlerde televizyon kanallarında hiçbir eğitici yanı olmayan sadece izleyicileri SMS yolu ile programa katılmalarını teşvik eden para kazanma amaçlı programlar artmıştır.

Tablo 34. En Çok İzlenen Dizi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kavak Yelleri	31	25,8	25,8	25,8
Asi	3	2,5	2,5	28,3
Bizim Evin Halleri	1	,8	,8	29,2
Selena	1	,8	,8	30,0
Menekşe ile Halil	1	,8	,8	30,8
Köprü	1	,8	,8	31,7
Aşk-ı Memnu	2	1,7	1,7	33,3
Yaprak Dökümü	9	7,5	7,5	40,8
Binbir Gece	6	5,0	5,0	45,8
Kurtlar Vadisi Pusu	24	20,0	20,0	65,8
Arka Sokaklar	19	15,8	15,8	81,7
Avrupa Yakası	13	10,8	10,8	92,5
Doktorlar	2	1,7	1,7	94,2
İki Aile	5	4,2	4,2	98,3
Hepsi Bir	2	1,7	1,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 34 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz en çok izlediğiniz diziyi işaretleyin sorusuna, 31 kişi %25,8 oranıyla Kavak Yelleri, 24 kişi %20,0 oranıyla Kurtlar Vadisi Pusu , 19 kişi %15,8 oranıyla Arka Sokaklar, 13 kişi %10,8 oranıyla Avrupa Yakası' nı cevabını vermişlerdir. Diğer dizilerin izlenme oranı ise çok düşük seviyede kalmıştır.

Gençlerimiz en çok mafya dizileri, gençlik içerikli duygusal dizileri, polisiye dizileri ve komedi içeren gülmece temeline dayalı dizileri seyretmektedirler. Burada en dikkati çeken mafya dizilerinin izlenme oranıdır.

Tablo 35. En Beğenilen Aktivist

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tuba BÜYÜKÜSTÜN	27	22,5	22,5	22,5
Nurgül YEŞİLÇAY	6	5,0	5,0	27,5
Berguzar KOREL	2	1,7	1,7	29,2
Ebru KOCAAĞA	1	,8	,8	30,0
İclal AYDIN	1	,8	,8	30,8
Özge ÖZBERK	14	11,7	11,7	42,5
Beren SAAT	7	5,8	5,8	48,3
Yasemin ERGENE	14	11,7	11,7	60,0
Merve SEVİ	9	7,5	7,5	67,5
Sanem ÇELİK	9	7,5	7,5	75,0
Cansu DERE	11	9,2	9,2	84,2
Yeşim BÜBER	5	4,2	4,2	88,3
Özgü NAMAL	14	11,7	11,7	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 35 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz en çok beğendiğiniz aktivist sorusuna, 27 kişi %22,5 oranıyla Tuba BÜYÜKÜSTÜN, 14 kişi %11,7 oranıyla Özge ÖZBERK, Yasemin ERGENE ve Özgü NAMAL yanıtını vermişlerdir. Diğer aktivistlere verilen oylar çok düşük seviyede kalmıştır.

Öğrencilerimiz özdeşim kurdukları aktivistler onlar için model oluşturmakta , onlar gibi davranıp, onlar gibi giyinip, onların başarısına ulaşmak istemektedirler.

Tablo 36. En Beğenilen Aktör

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Necati ŞAŞMAZ	45	37,5	37,5	37,5
Timuçin ESEN	2	1,7	1,7	39,2
Tardu FLORDUN	2	1,7	1,7	40,8
Oktay KAYNARCA	3	2,5	2,5	43,3
Nejat İŞLER	11	9,2	9,2	52,5
Saruhan HÜNEL	3	2,5	2,5	55,0
Kenan İMİRZALIOĞLU	32	26,7	26,7	81,7
Cansel ELÇİN	3	2,5	2,5	84,2
Bülent İNAL	4	3,3	3,3	87,5
Mehmet Ali NUROĞLU	1	,8	,8	88,3
Mehmet Akif ALAKURT	1	,8	,8	89,2
Halit ERGENÇ	3	2,5	2,5	91,7
Keremcem	10	8,3	8,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 36 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz en beğendiğiniz aktör sorusuna, 45 kişi %37,5 oranıyla Necati ŞAŞMAZ, 32 kişi %26,7 oranıyla Kenan İMİRZALIOĞLU, 11 kişi % 9,2 oranıyla Nejat İŞLER, 10 kişi %8,3 oranıyla Keremcem yanıtını vermişlerdir .

Öğrencilerin verdikleri yanıtlar göstermektedir ki mafya dizilerindeki kabadayı karakterleri ve fiziksel güzelliği önde olan aktörler daha çok özdeşim kurulan , örnek alınan sanatçılar olmuşlardır.

Tablo 37.Onun Başarısına Ulaşmak İstedığınız Oyuncu Var mı?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	52	43,3	43,3	43,3
Hayır	45	37,5	37,5	80,8
Kararsızım	23	19,2	19,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 37 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz onun başarısına ulaşmak istediğiniz oyuncu var mı? sorusuna 52 kişi %43,3 oranıyla evet, 45 kişi %37,5 oranıyla hayır, 23 kişi % 19,2 oranıyla kararsızım yanıtını vermişlerdir.

Görülüyor ki gençlerimiz kendine model olarak seçtikleri oyuncuların başarısına ulaşmak onun yerinde olmak istemektedirler .Bu nedenle oyuncuların gerek dizilerdeki rolleri ile gerekse özel hayatlarında bu üstlendikleri sorumluluğa uygun davranışlar sergilemeleri gerekmektedir.

Tablo 38. Sigara İçiyor musunuz? Başlama Nedeniniz Nedir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Arkadaşlarıma uymak	9	7,5	7,5	7,5
Televizyonda izlediğim sanatçı ve oyunculara özenmem	3	2,5	2,5	10,0
Annemin sigara içmesi	3	2,5	2,5	12,5
Babamın sigara içmesi	1	,8	,8	13,3
Merak etmem	20	16,7	16,7	30,0
İçmiyorum	84	70,0	70,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo38 incelendiğinde öğrencilere sorulan sigara içiyor musunuz? Başlama nedeniniz nedir? sorusuna, 84 kişi %70,0 oranıyla sigara kullanmadıklarını 20 kişi %16,7 oranıyla merak ettiği için sigaraya başladığını, 9 kişi ise %7,5 oranında arkadaşlarının etkisi ile sigaraya başladıkları yanıtını vermişlerdir. Diğer sigaraya başlama nedenlerine verilen yanıtlar ise çok düşük bir seviyede kalmıştır.

Sigara içmiyorum yanıtının oranının bu kadar büyük olması gerçekten sevindiricidir . Bunda son yıllarda sigara ve madde bağımlılığı hakkında televizyonlarda ve devlet kuruluşlarının bilgilendirici yayınlarının etkisinin olduğunu düşünmekteyiz. Bir sosyalleşme faktörü olan arkadaş grupları görüldüğü gibi sigaraya başlama konusunda hiç azımsanmayacak bir etkiye sahiptir.

Tablo 39.Kurtlar Vadisi Necati Şaşmaz’ ın Polat Karakterini Beğeniyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	26	21,7	21,7	21,7
Biraz	19	15,8	15,8	37,5
Hayır	75	62,5	62,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 39 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz Kurtlar Vadisi Pusu dizisindeki Polat karakterini beğeniyor musunuz? sorusuna, 75 kişi %62,5 oranıyla hayır, 26 kişi %21,7 oranıyla evet , 19 kişi %15,8 oranıyla biraz yanıtını vermişlerdir .

Kurtlar Vadisi dizisi çok izlenen bir dizi olmasına rağmen dizinin en popüler karakteri ‘‘Polat’’ ın beğenilme oranının düşük olmasının nedeni kız öğrencilerin kabadayı karakterini sevmemeleri olduğunu düşünebiliriz.

Tablo 40. Kurtlar Vadisi Dizisinin İzleyicilerin Kıyafet ve Davranışlarını Etkilediğini Düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	16	13,3	13,3	13,3
Hayır	92	76,7	76,7	90,0
Biraz	12	10,0	10,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 40 incelendiğinde öğrencilere sorduğumuz Kurtlar Vadisi Pusu dizisi izleyicilerin tutumlarını etkilemekte midir? sorusuna; 92 kişi %76,7 oranıyla hayır, 16 kişi %13,3 oranıyla evet, 12 kişi %10,0 oranıyla biraz yanıtını vermişlerdir. Ankete katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu ilgili dizinin izleyicilerin tutum ve davranışlarını etkilediğini düşünmemektedir.

Tablo 41. Kavak Yelleri Dizisindeki En Beğendiğiniz Karakter Kimdir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Aslı karakteri	26	21,7	21,7	21,7
Deniz karakteri	11	9,2	9,2	30,8
Efe karakteri	15	12,5	12,5	43,3
Mine karakteri	3	2,5	2,5	45,8
Su karakteri	7	5,8	5,8	51,7
Yok	58	48,3	48,3	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 41 incelendiğinde öğrencilere sorulan Kavak Yelleri dizisinin en beğendiğiniz karakteri kimdir? sorusuna, 58 kişi %48,3 oranıyla yok, 26 kişi %21,7 oranıyla Aslı karakteri, 15 kişi %12,5 oranıyla Efe karakteri, 11 kişi %9,2 oranıyla Deniz karakteri , 7 kişi %5,8 oranıyla Su karakteri, 3 kişi %2,5 oranıyla Mine karakteri cevabını vermiştir .Öğrencilerin daha çok beğendikleri Aslı, Efe ve Deniz karakterleri dizideki canlandırdıkları rollerinde başarılı olduklarından ankete katılan öğrenciler tarafından beğenilmektedirler.

Tablo 42. Kavak Yelleri Dizisinin İzleyicilerin Saç Şekli yada Giyim Tarzını Etkilediğini Düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	22	18,3	18,3	18,3
Hayır	86	71,7	71,7	90,0
Biraz	12	10,0	10,0	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 42 incelendiğinde öğrencilere sorulan Kavak Yelleri dizisinin İzleyicilerin saç şekli yada giyim tarzını etkilediğini düşünüyor musunuz? sorusuna; 86 kişi %71,7 oranıyla hayır, 22 kişi % 18,3 oranıyla evet, 12 kişi %10,0 oranıyla biraz cevabını vermiştir. Ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu dizinin yaşam tarzlarını etkilemediğini düşünmektedirler.

Tablo 43. Bin Bir Gece Dizisindeki En Beğendiğiniz Karakter Kimdir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Onur karakteri	7	5,8	5,8	5,8
Kerem karakteri	3	2,5	2,5	8,3
Şehrazat karakteri	11	9,2	9,2	17,5
Bennu karakteri	3	2,5	2,5	20,0
Yok	95	79,2	79,2	99,2
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 43 incelendiğinde öğrencilere sorulan Bin Bir Gece dizisindeki en beğendiğiniz karakter kimdir? sorusuna; 95 kişi %79,2 oranıyla yok, 11 kişi %9,2 oranıyla Şehrazat karakteri, 7 kişi %5,8 oranıyla Onur Karakteri, 3 kişi %2,5 oranıyla Kerem karakteri, 3 kişi %2,5 oranıyla Bennu karakteri yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin büyük bölümü dizi karakterlerinin hiç birini beğenmediklerini söylerken en beğenilen karakter olan Şehrazat canlandığı rolde kendinden emin istediğini elde edebilen başarılı bir mimarı canlandırmaktadır.

Tablo 44. Sizce Dizisinin İzleyicilerin Saç Şekli yada Giyim Tarzını Etkilediğini Düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	11	9,2	9,2	9,2
Hayır	105	87,5	87,5	96,7
Biraz	3	2,5	2,5	99,2
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 44 incelendiğinde öğrencilere sorulan Bin Bir Gece dizisinin izleyicilerin saç şekli yada giyim tarzını etkilediğini düşünüyor musunuz? sorusuna; 105 kişi %87,2 oranıyla hayır, 11 kişi %9,2 oranıyla evet, 3 kişi %2,5 oranıyla biraz yanıtını vermişlerdir. Ankete katılanların büyük bir çoğunluğu dizinin insanların yaşam tarzlarını etkilemediğini düşünmektedir.

Tablo 45. Yaprak Döküm Dizisindeki En Beğendiğiniz Oyuncu Kimdir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ali Rıza karakteri	9	7,5	7,5	7,5
Oğuz karakteri	6	5,0	5,0	12,5
Ferhunde karakteri	10	8,3	8,3	20,8
Leyla karakteri	2	1,7	1,7	22,5
Necla karakteri	11	9,2	9,2	31,7
Şevket karakteri	7	5,8	5,8	37,5
Hayriye karakteri	2	1,7	1,7	39,2
Yok	73	60,8	60,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 45 incelendiğinde öğrencilere sorulan Yaprak Dökümü dizisindeki en beğendiğiniz oyuncu kimdir? sorusuna; 73 kişi %60,8 oranıyla yok, 11 kişi %9,2 oranıyla Necla karakteri, 10 kişi %8,3 oranıyla Ferhunde karakteri, 9 kişi %7,5 oranıyla Ali Rıza karakteri, 7 kişi %5,8 oranıyla Şevket karakteri, 6 kişi %5,0 oranıyla Oğuz karakteri, 2 kişi %1,7 oranıyla Leyla karakteri, 2 kişi %1,7 oranıyla Hayriye karakteri cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu dizide beğendikleri bir karakter olmadığını söylerken en beğenilen karakter olarak göze çarpan Necla karakteri dizi

içerisinde yaşadığı zorluklarla mücadele eden ve eğitiminden ve ailesinde tüm zorluklara rağmen vazgeçmeyen bir kişiyi canlandırmaktadır.

Tablo 46. Yaprak Dökümü Dizisinin İzleyenlerin Saç Şekli Yada Giyim Tarzlarını Etkilediğini Düşünüyor musunuz?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	15	12,5	12,5	12,5
Hayır	96	80,0	80,0	92,5
Biraz	9	7,5	7,5	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 46 incelendiğinde öğrencilere sorulan Yaprak Dökümü dizisinin izleyenlerin saç şekli yada giyim tarzlarını etkilediğini düşünüyor musunuz? sorusuna; 96 kişi %80,0 oranıyla hayır, 15 kişi %12,5 oranıyla evet, 9 kişi %7,5 oranıyla biraz yanıtını vermişlerdir. Ankete katılanların büyük bölümü dizinin insanların yaşam tarzlarını etkilemediğini düşünmektedir.

Tablo 47. Televizyon Programlarını Türk Gençliğinin Kimlik Gelişimini Nasıl Etkilemektedir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Olumlu etkilemekte	14	11,7	11,7	11,7
Olumsuz etkilemekte	25	20,8	20,8	32,5
Hem olumlu hem de olumsuz etkilemekte	76	63,3	63,3	95,8
Etkilememekte	5	4,2	4,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 47 incelendiğinde öğrencilere sorulan televizyon programlarının Türk gençliğinin kimlik gelişimini nasıl etkilemektedir? sorusuna; 76 kişi %63,3 oranıyla hem olumlu hem de olumsuz etkilemektedir, 25 kişi %20,8 oranıyla olumsuz etkilemektedir, 14 kişi %11,7 oranında olumlu etkilemektedir, 5 kişi %4,2 oranıyla etkilememektedir tanıtını vermişlerdir.

Araştırma sonucu göstermektedir ki; öğrenciler televizyon programlarının Türk gençliğinin kimlik gelişimine hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin olduğunu düşünmektedirler . Bu nedenle TV‘ de yayınlanan programların yapımcılarının daha özenli davranmaları ve yayınlanacak programları seçerken olumlu örnekler içeren yapımları tercih etmeleri gerekmektedir. Herkes üzerine düşen görevi yerine getirirse TV‘ nin olumsuz etkilerini en aza indirmeyi başarabiliriz.

Tablo 48. Televizyon Programlarını Türk Gençliğinin Kimlik Gelişimini Nasıl Etkilemektedir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	18	15,0	15,0	15,0
Hayır	83	69,2	69,2	84,2
Kararsızım	19	15,8	15,8	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 48 incelendiğinde öğrencilere sorulan bir diziden oyunculuk teklifi alsanız eğitiminizi yarım bırakır mısınız? sorusuna; 83 kişi %69,2 oranıyla hayır, 19 kişi %15,8 oranıyla kararsızım, 18 kişi %15,0 oranıyla evet cevabını vermişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu eğitimlerini böyle bir teklif için yarım bırakmayacaklarını belirtmişlerdir ki bu oldukça sevindiricidir. Bununla birlikte kararsızım ve evet cevabını veren öğrencilerin iyi bir rehberliğe ihtiyaçları vardır. Eğitimin insan hayatı için öneminin tüm öğrencilere iyi bir şekilde anlatılarak kavratılması gerekmektedir.

Tablo 49. Film Yada Dizide Rol Almak İçin Eğitim Gerekir mi?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	79	65,8	65,8	65,8
Hayır	30	25,0	25,0	90,8
Kararsızım	11	9,2	9,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 49 incelendiğinde öğrencilere sorulan film yada dizide rol almak için eğitim gerekir mi? sorusuna; 79 kişi %65,8 oranında evet, 30 kişi %25,0 oranında hayır, 11 kişi %9,2 oranında kararsızım yanıtını vermişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün oyunculuk için eğitim gerektiğini düşündükleri görülmektedir. İnsanın hayatı boyunca yapacağı işi seçmeleri ve buna uygun eğitim almaları o işte başarılı olabilmeleri için çok önemlidir. Sosyalleşme ve kimlik gelişimi dönemi içerisinde olan gençlerimizin bu gerekliliğin farkında olmaları çok sevindiricidir.

Tablo 50. Annenizin Eğitim Seviyesi Nedir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İlkokul	72	60,0	60,0	60,0
Ortaokul	25	20,8	20,8	80,8
Lise	18	15,0	15,0	95,8
Yüksekokul	5	4,2	4,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 50 incelendiğinde öğrencilere sorulan annenizin eğitim seviyesi nedir ? sorusuna; 72 kişi %60,0 oranında ilkokul, 25 kişi %20,8 oranında ortaokul, 18 kişi %15,0 oranında lise, 5 kişi %4,2 oranında yüksekokul yanıtını vermişlerdir.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun anneleri oldukça düşük seviyede (ilkokul) eğitim düzeyine sahiptir.Bu durum annelerin çocuklarına çeşitli alanlarda yapacakları rehberlik ve modelliğin yetersiz olacağı sonucuna varmamıza neden olmaktadır.

Tablo 51. Babanızın Eğitim Seviyesi Nedir?

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İlkokul	47	39,2	39,2	39,2
Ortaokul	29	24,2	24,2	63,3
Lise	33	27,5	27,5	90,8
Yüksekokul	11	9,2	9,2	100,0
Total	120	100,0	100,0	

Tablo 51 incelendiğinde öğrencilere sorulan babanızın eğitim seviyesi nedir ? sorusuna; 47 kişi %39,2 oranında ilkokul, 33 kişi %27,5 oranında lise, 29 kişi %24,2 oranıyla ortaokul, 11 kişi %9,2 oranında yüksekokul cevabını vermişlerdir.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun babaları oldukça düşük seviyede (ilkokul) eğitime sahiptir. Bununla birlikte babaların eğitim düzeyinin annelere göre daha yüksek seviyede olması onların gençlere yapacakları rehberlik ve modelliğin daha yüksek seviyede olacağı kanısına varmamıza neden olmaktadır.

Tablo 52. Öğrencilerin Cinsiyet ve Fiziksel Özelliklerini Beğenme Durumu

					Total
	Evet	Biraz	Hiç	Kararsız	
Cinsiyet Kız	29	27	3	3	62
Erkek	38	17	1	2	58
Total	67	44	4	5	120

Ki Kare= 4.553

sd=3

p= 0,208

Tablo 52 incelendiğinde; cinsiyet ile fiziksel özelliklerini beğenip, beğenmeme arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin 29' u evet derken bu oran erkeklerde 38 olmuş toplam evet diyen öğrenci sayısı 67' de kalmıştır. Araştırmaya katılan kız öğrencilerden fiziksel özelliklerimi biraz beğeniyorum cevabını verenlerin sayısı 27 kişi iken erkeklerde bu sayı 17 kişi olup toplamda 44 kişi olmuştur. Sorulan soruya hiç cevabını 3 kız öğrenci, 1 erkek öğrenci vererek toplamda 4 kişi olmuştur. Kararsızım cevabını ise 3 kız, 2 erkek öğrenci vererek toplamda 5 kişi olmuştur.

Rakamlara genel olarak bakıldığında öğrencilerin fiziksel özelliklerini beğendikleri, kendileri ile barışık oldukları sonucuna varılabilir.

Tablo 53. Öğrencilerin Cinsiyet İle Kişilik Özelliklerini Beğenme Durumu

Cinsiyet					Total
	Evet	Biraz	Hiç	Kararsız	
Kız	46	14	0	2	62
Erkek	45	11	1	1	58
Total	91	25	1	3	120

Ki Kare=1.573

sd= 3

p= 0,666

Tablo 53 incelendiğinde; cinsiyet ile kişilik özelliklerini beğenip, beğenmeme durumu arasında herhangi bir ilişki kurulamamıştır. Araştırmaya katılan her iki cins öğrencide toplam 91 kişi kişilik özelliklerini beğeniyorum derken, toplam 25 öğrenci biraz beğendiğini, toplam 3 öğrenci kararsız olduğunu ve toplam 1 öğrencide kişilik özelliklerini hiç beğenmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 54. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Kişisel Sorunlarında Anneye Danışma Durumu

Cinsiyet				Total
	Evet	Bazen	Hiçbir zaman	
Kız	25	29	8	62
Erkek	16	34	8	58
Total	41	63	16	120

Ki Kare= 2,242

sd= 2

p=0,326

Tablo 54 incelendiğinde; cinsiyet ile kişisel sorunlarında anneye danışma durumu arasında ilişki kurulmuştur. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin 25' i evet derken,erkek öğrencilerde bu oran 16 kişide kalmıştır. 29 kız öğrenci bu soruya bazen cevabını verirken,erkek öğrencilerden 34' ü bu cevabı vermiştir. Hiçbir zaman cevabını her iki cins öğrencide de 8 ' er kişi vermiştir.

Tablo 55. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Kişisel Sorunlarında Babaya Danışma

Durumu

					Total
		Evet	Bazen	Hiçbir Zaman	
Cinsiyet	Kız	16	34	12	62
	Erkek	16	35	7	58
	Total	32	69	19	120

Ki Kare= 1,198

sd= 2

p=0,549

Tablo 55 incelendiğinde; cinsiyet ile kişisel sorunlarınızda babaya danışma durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan kız öğrencilerden 16 kişi soruya evet cevabını verirken erkek öğrencilerde bu oran 16' dır. Bazen cevabını 34 kız,35 erkek öğrenci olmak üzere toplam 69 kişi vermiştir. Hiçbir zaman cevabını ise 12 kız, 7 erkek öğrenci olmak üzere toplam 19 kişi vermiştir.

Tablo 56. Öğrencilerin Cinsiyeti İle Ailelerinde Olmasını İstedikleri Özellikler Arasındaki İlişki

Cinsiyet								Total
	Maddi kazancı çok olmalı	Serbest bırakan,karışmayan bir aile olmalı	Mutlu,sevgi dolu olmalı	Huzurlu olmalı	Otoriter, disiplinli olmalı	Anlayışlı olmalı	Diğer	
Kız	2	3	29	13	2	9	4	62
Erkek	11	6	18	11	1	10	1	58
Total	13	9	47	24	3	19	5	120

Ki Kare= 12.038

sd=6

p=0,061

Tablo 56 incelendiğinde;cinsiyet ile iyi bir ailede olmasını istedikleri özellikler arasında anlamlı bir ilişki kurulmuştur. Araştırmaya katılan her iki cinsten toplam13 kişi maddi kazancı yüksek olmalı, 9 öğrenci serbest bırakan bir aile olmalı, 47 öğrenci mutlu ve sevgi dolu olmalı, 24 öğrenci huzurlu olmalı, 3 öğrenci otoriter olmalı, 19 öğrenci anlayışlı olmalı cevabını vermişlerdir, diğer cevabını veren kişi sayısı 5‘ te kalmıştır.

Rakamlara baktığımızda öğrencilerin büyük çoğunluğu iyi bir aile nedir sorusuna mutluluk ve sevgi cevabını verdikleri görülmektedir. Bu sonuçtan gençlerin ailelerinden mutluluk ve sevgi görmek istedikleri anlaşılmaktadır. Ailenin gence göstereceği sevgi davranışı onun bu duyguyu ararken olumsuz ortamlara girmesini engelleyecek böylece genç daha iyi bir kişilik gelişimine sahip olacaktır.

Tablo 57. Öğrencilerin Cinsiyeti İle Hobileri Arasındaki İlişki

Cinsiyet							Total
	Spor yapmak	Kitap okumak	Televizyon izlemek	Koleksiyon yapmak	Resim yapmak	Diğer	
Kız	6	15	23	4	3	11	62
Erkek	23	8	19	2	3	3	58
Total	29	23	42	6	6	14	120

Ki Kare= 17.601

sd= 5

p= 0.03

Tablo 57 incelendiğinde; cinsiyet ile hobiler arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan her iki cinsten toplam 29 kişi spor yapmak, 23 kişi kitap okumak, 42 kişi televizyon izlemek, 6 kişi koleksiyon yapmak, 6 kişi resim yapmak cevabını verirken diğer cevabını verenlerin sayısı 14 kişide kalmıştır.

Öğrencilerin çoğunun hobi değince televizyon seyretmeyi anlamaları onların günlük hayatlarında televizyonun nedenli önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir . Bu nedenle gerek ailenin gencin izlemeyi tercih ettiği programları denetlemeleri gerekse yapımcıların TV ekranlarında yayınlayacakları programların içeriğini belirlerken özen göstermeleri oldukça önem arz etmektedir.

Tablo 58. Öğrencilerin Cinsiyetleri Kültürel Yaşamı İçin Yaptıkları Sosyal faaliyetler

Cinsiyet						Total
	Tiyatroya giderim	Sinemaya giderim	Konsere giderim	Arkadaş toplantılarına katılım	Diğer	
Kız	4	15	14	22	7	62
Erkek	6	14	13	12	13	58
Total	10	29	27	34	20	120

Ki Kare=5.085

sd= 4

p= 0,279

Tablo 58 incelendiğinde ;cinsiyet ile kültürel yaşam için yapılan sosyal faaliyetler arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan toplam 10 öğrenci tiyatroya giderim, 29 öğrenci sinemaya giderim, 27 öğrenci konsere giderim, 34 öğrenci arkadaş toplantılarına katılımı cevabını verirken, diğer cevabını verenlerin sayısı 20 kişide kalmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin en çoğunun sosyal yaşamları içerisinde arkadaş toplantılarına katıldıklarını belirtmeleri onların yaşamında arkadaş gruplarının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle arkadaş seçiminde özenli olmaları, gerekli durumlarda ebeveynlerin gençlere rehberlik etmeleri gerekmektedir.

Tablo 59. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle İzlemeyi Tercih Ettikleri Programlar Arasındaki İlişki

Cinsiyet	Haberler	programları	Yerli,yabancı	Filmler	Belgeseller	Yarışmalar	Şov programları	Diğer	Geçersiz	Total
Kız	3	17	21	9	4	2	4	2	0	62
Erkek	4	9	18	16	3	1	2	3	2	58
Total	7	26	39	25	7	3	6	5	2	120

Ki Kare=8,014

sd=8

p=0,432

Tablo 59 incelendiğinde; cinsiyet ile izlemeyi tercih edilen programlar arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan her iki cinsten toplam 7 öğrenci haberler, 26 öğrenci müzik programları, 39 öğrenci yerli ve yabancı diziler, 25 öğrenci filmler, 7 öğrenci belgeseller, 3 öğrenci yarışma programları, 6 öğrenci şov programları cevabını verirken, diğer cevabını verenlerin sayısı 5 kişide kalmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun yerli, yabancı diziler, filmler ve müzik programlarını izledikleri ortadadır. Bu nedenle bu alanlarda çalışanların gençlerimizin ahlaki, sosyal ve kişilik gelişimlerini göz önünde bulundurarak ,ona göre programlar üretmeleri ve yayınlamaları gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Tablo 60. Cinsiyet İle İzlenilen Dizi Arasındaki İlişkisi

Cinsiyet	Kavak Yelleri	Yasak	Halleri	Selena	Halil	Kopru	Aşk-ı Memnu	Yaprak Dökümü	Binbir Gece	Vadisi Pusu	Arka Sokaklar	Avrupa Yakas	Doktorlar	İki Aile	Hepsi Bir	Total
Kız	16	3	1	0	1	0	2	8	3	3	10	9	2	3	1	62
Erkek	15	0	0	1	0	1	0	1	3	21	9	4	0	2	1	58
Total	31	3	1	1	1	1	2	9	6	24	19	13	2	5	2	120

Ki Kare= 32.055

sd= 14

p=0.004

Tablo 60 incelendiğinde; cinsiyet ile izlenilen diziler arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan 16 kız,15 erkek öğrenci toplam 31 kişi Kavak yelleri, 3kız,21 erkek toplam 24 öğrenci Kurtlar Vadisi Pusu, 10 kız, 9 erkek toplam 19 kişi Arka Sokaklar, 9 kız, 4 erkek toplam 13 kişi Avrupa Yakası isimli dizileri izlediklerini belirtirken diğer dizilerin izlenme oranları oldukça düşük seviyede kalmıştır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bu bulgulara göre kız yada erkek tüm öğrencilerin hareketli, duygusal ve komik dizileri seyretmekten hoşlandıkları görülmüştür. Cinsiyetler arasında tek farklılık Kurtlar Vadisi Pusu Dizisinde göze çarpmaktadır .Bu diziye daha çok erkek öğrencilerin izlemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 61. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Aktör Necati Şaşmaz Rolü Arasındaki İlişki

Cinsiyet				Total
	Evet	Biraz	Hayır	
Kız	9	3	50	62
Erkek	17	16	25	58
Total	26	19	75	120

Ki Kare= 19.578

sd=2

p=0,00

Tablo 61 incelendiğinde; cinsiyet ile aktör Necati Şaşmaz ‘ın canlandığı rol arasındaki ilişki arasında anlamlı bir ilişki göze çarpmaktadır . Araştırmaya katılan 9 kız,17 erkek öğrenci toplam 26 kişi Polat karakterini beğendiklerini, 3 kız ,16 erkek toplam 19 öğrenci biraz beğendiklerini, 50 kız, 25 erkek toplam 75 öğrenci Polat karakterini beğenmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin iki cinsten de bu karakteri beğenmemekle birlikte erkek öğrencilerin beğenme oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 62. Herhangi Bir Film Yada Diziden Oyunculuk Teklifi Alsanız Eğitimi Yarıda Bırakır mısınız?

Cinsiyet				Total
	Evet	Hayır	Kararsızım	
Kız	6	47	9	62
Erkek	12	36	10	58
Total	18	83	19	120

Ki Kare=3.381

sd=2

p=0,184

Tablo 62 incelendiğinde;cinsiyet ile film yada diziden oyunculuk teklifi alınırsa eğitimin yarıda bırakma durumu arasında anlamlı bir ilişki kurulmaktadır. Araştırmaya katılan her iki cinsten toplam 18 öğrenci evet yarım bırakırım, 83 öğrenci hayır bırakmam, 19 öğrenci kararsızım cevabını vermişlerdir.

Araştırma sonucu ulaşılan verilere göre öğrencilerin eğitimlerine önem verdikleri ve oyunculuk, belki de şöhret olarak çok para kazanmak yerine eğitimlerini tamamlamayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu çok sevindirici bir bulgudur.

Tablo 63. Öğrencilerin Okudukları Okul İle Hobileri Arasındaki İlişki

Okul							Total
	Spor yapmak	Kitap okumak	Televizyon izlemek	Koleksiyon yapmak	Resim yapmak	Diğer	
Kandıra Lisesi	9	5	13	3	3	7	40
Kandıra Anadolu Lisesi	5	14	16	2	2	1	40
Kandıra ATL Lisesi	15	4	13	1	1	6	40
Total	29	23	42	6	6	14	120

Ki Kare= 20,012

sd= 10

p=0,029

Tablo 63 incelendiğinde; Öğrencilerin okudukları okul ile hobileri arasında anlamlı bir ilişki kurulmuştur. Araştırmaya katılan okullarda , Kandıra Lisesinden 9, Kandıra Anadolu Lisesinden 5 , Kandıra Anadolu Teknik Lisesinde 15 , toplam29 öğrencinin spor yapmak, Kandıra Lisesinden 5, Kandıra Anadolu Lisesinden 14, Kandıra Anadolu Teknik Lisesinden 4, toplam 23 öğrenci kitap okumak, Kandıra Lisesinden 13 , Kandıra Anadolu Lisesinden 16, Kandıra Anadolu teknik Lisesinden 13, toplam 42 öğrenci televizyon izlemek , Kandıra Lisesinden 3 , kandıra Anadolu Lisesinden 2, Kandıra Anadolu Teknik Lisesinden 1 toplam 6 öğrenci koleksiyon yapmak, Kandıra Lisesinden 3, Kandıra Anadolu Lisesinden 2, Kandıra Anadolu Teknik Lisesinden toplam 6 öğrenci resim yapmak cevabını verirken, tüm okullardan diğer cevabını verenlerin sayısı ise toplam 14 kişidir.

Araştırma bulgularına göre katılan okulların üçünün de öğrencilerinin genellikle televizyon izlemeyi hobi olarak ele aldıklarını göstermektedir. Öğrencilerinin çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu Kandıra Anadolu Teknik Lisesinde Öğrencilerin daha çok spor yapmayı hobi olarak tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Tablo 64. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okul İle TV Programlarının Türk Gençliğinin Kişilik Gelişimine Etkisi Hakkındaki Düşünceleri

Okul	Olumlu etkilemekte	Olumsuz etkilemekte	Hem olumlu hem de olumsuz etkilemekte	Etkilememekte	
Kandıra Lisesi	6	7	25	2	40
Kandıra Anadolu Lisesi	0	10	30	0	40
Kandıra ATL Lisesi	8	8	21	3	40
Total	14	25	76	5	120

Ki Kare= 12,394

sd=6

p=0,054

Tablo 64 incelendiğinde öğrenim görülen okul ile TV programlarının Türk gençliğinin kişilik gelişimine etkisi arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Araştırmaya katılan okullardan Kandıra lisesinde 6, Kandıra Anadolu Lisesinde 0, Kandıra Anadolu Teknik Lisesinde 8 toplam 14 kişi olumlu etkilemektedir, Kandıra Lisesinden 7, Kandıra Anadolu Lisesinden 10, Kandıra Anadolu Teknik Lisesinden 8 toplam 25 kişi olumsuz etkilemektedir, Kandıra Lisesinden 25, Kandıra Anadolu Lisesinden 30, Kandıra Anadolu Teknik Lisesinden 21 toplam 76 öğrencinin hem olumlu hem de olumsuz etkilemektedir, Kandıra Lisesinden 2, Kandıra Anadolu Lisesinden 0, Kandıra Anadolu Teknik Lisesinden 3 toplam 5 öğrencide etkilemektedir cevabını vermişlerdir.

Araştırma bulguları göstermektedir ki, her üç okulun öğrencileri de TV programlarının gençlerin kimlik gelişimlerine hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin olduğunu çok yüksek bir düzeyde düşünmektedirler.

Tablo 65. Ailenin Aylık Ekonomik Geliri İle Evde Bulunan Televizyon Sayısı Arasındaki ilişki

	0-500 YTL	501-1000 YTL	1001-2000 YTL	2001-3000 YTL	3001YTL ve üzeri	
1 Tane	25	29	20	4	2	80
Birden fazla	6	10	21	2	1	40
Total	31	39	41	6	3	120

Ki Kare=9,667

sd=4

p=0,047

Tablo 65 incelendiğinde; ailenin aylık ekonomik geliri ile evde bulunan TV sayısı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden evlerinde 1 tane TV olan 0-500YTL gelirli 25, 501-1000YTL gelirli 29, 1001-2000YTL gelirli 20, 2001-3000YTL gelirli 4 , 3001YTL ve üzeri gelirli 2 toplam 80 öğrencinin olduğu , Birden fazla TV olan 0-500YTL arası gelirli 6, 501-1000YTL arası gelirli 10, 1001-2000YTL gelirli 21, 2001-3000YTL gelirli 2, 3001YTL ve üzeri gelirli 1 toplam 40 öğrencinin olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgular dikkate alındığında TV ‘ nin artık tüm gelir düzeyindeki ailelerin evlerinde birer tane hatta çoğu ailenin evinde birden fazla miktarda bulunduğunu görmekteyiz. Bu durum gösteriyor ki artık televizyondan kaçış yoktur. O her an, her yerde hayatımızın içindedir. Önemli olan televizyonun varlığından çok işlevinin doğru olarak kullanılmasıdır. Eğer doğru şekilde kullanılırsa televizyon çok yararlı bir araçken yanlış şekilde kullanılırsa zararlı teknolojik bir araçtır.

Tablo 66. Annenin Eğitim Seviyesi İle Gün İçerisinde En çok TV izlenen Saatler Arasındaki İlişki

	08.00- 11.00Arası	11.00- 16.00Arası	16.00- 20.00Arası	20.00 ve sonrası		
Annenin Eğitimi	İlkokul	5	3	26	38	72
	Ortaokul	4	0	6	15	25
	Lise	2	0	5	11	18
	Yüksekokul	0	1	1	3	5
	Total	11	4	38	67	120

Ki Kare=9,461

sd=9

p=0,396

Tablo 66 İncelendiğinde; annenin eğitim seviyesi ile en çok TV izleme saatleri arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden annesi ilkokul mezunu olan 5 kişinin 08.00-11.00 arası, 3 kişinin 11.00-16.00 arası, 26 kişinin 16.00-20.00 arası, 38 kişinin 20.00 ve sonrası TV izledikleri, annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerden 4 kişinin 08.00- 11.00 arası , 6 kişinin 16.00-20.00 arası , 15 kişinin 20.00 ve sonrası TV izledikleri , annesi lise mezunu olan öğrencilerden 2 kişi 08.00-11.00 arası, 5 kişi 16.00-20.00 arası, 11 kişi 20.00 ve sonrası TV izledikleri, annesi yüksekokul mezunu olanlardan 1 kişi 11.00-16.00 arası, 1 kişi 16.00-20.00 arası, 3 kişi 20.00 ve sonrası TV izlemekte oldukları yanıtını vermişlerdir.

Araştırma bulguları gösteriyor ki annelerin eğitim düzeyi düştükçe öğrencilerin TV izleme süreleri artmakta ve TV izleme dilimleri değişmektedir .Genellikle ilkokul mezunu annelerin çocukları 16.00 ve daha sonraki saatlerde TV izlemektedirler. Ve bu saatler kadın programları ve dizilerin yayınlarının çok yoğun olduğu saatleri kapsamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

“Her milletin gençliği en kıymetli varlığıdır. Türk gençliği, Türk milletinin hayat kaynağı, çağdaş medeniyet yolundaki sürekli ve akılcı dinamizmi ve edebiyete kadar yaşayacak olan milli, laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetinin yılmaz, bilgili, imanlı ve medeni bekçisidir” (Cin 1987:9).

Yirmi birinci yüzyılın içerisinde bulunduğumuz bu günlerde artık kitle iletişim araçları sayesinde dünya küçük bir köye dönüşmüştür. Dünyanın öbür kıtalarında olan bir olayı an ve an izleyebilmek fikir sahibi olabilmekteyiz. Teknolojinin geldiği bu nokta göstermektedir ki; ilerleyen yıllarda çok daha marjinal yenilikler olacaktır. Bundan birkaç yıl önceye kadar bir cep telefonunu bile hayal edemeyen insanoğlu, cep telefonunun çok daha ötesinde pek çok yeniliğe imza atmıştır.

Artık günümüzde televizyonun olmadığı ev neredeyse yok gibidir. Artık televizyonlar insanların sadece evlerinde değil arabalarında, cep telefonlarında bile bulunmaktadır. Televizyonun bu denli günlük hayatın içerisine girdiği toplumumuzda; televizyonun sosyal dokumuzda değişim ve dönüşümler yaratması tabidir. televizyon hem toplumumuzu çok yönlü etkilemiş hem de toplumumuzdan etkilenmiştir. Televizyonun toplumu ne ölçüde etkilediği, olumlu mu yoksa olumsuz mu etkilediği pek çok uzman tarafından araştırma konusu edilmiştir. Bir çok kişi bu etkileşimin tam anlamıyla ortaya konamayacağı görüşünü vermiştir.

Televizyon toplumu etkilemektedir. Fakat bu etkileme iyi yönde mi yoksa kötü yönde mi olmaktadır. Televizyondan kimler iyi yönde, kimler kötü yönde etkilenir? Soruları ise bir başka tartışma konusunu oluşturmaktadır. Toplum canlı bir organizma gibidir . Toplumu oluşturan bireyler toplumun sağlığı için gereklidir. Toplumu oluşturan bireyler içinde yaşadığı toplumla ne ölçüde barışık iseler toplum o ölçüde güçlü olacaktır. Fakat toplumu oluşturan bireyler içlerinde yaşadıkları toplumla ne ölçüde çatışma halinde iseler; toplum hastalıklı bir yapıya sahip olacaktır. Toplumun sağlıklı olabilmesi için toplumu oluşturan kişilerin toplumla olumlu bir sosyalleşme gerçekleştirmiş olması gerekmektedir.

Televizyonun günlük hayatın her alanına girmesi ile toplumun her kesiminden insan genç, yetişkin, yaşlı, çocuk herkes kendine uygun bir program buldu. Televizyon

kanalları başlangıçta haber ve bilgi verme içerikli iken zamanla programların eğlence yönü ortaya çıkmaya başladı.

Türkiye’ de televizyon kanalları TRT ile başlamıştır. TRT bu alnda tek başına hakim olmuştur. Ta ki Turgut ÖZAL zamanında Cem UZAN’ ın İnter Star kanalını açmasına kadar. O zamana kadar günün belirli saatlerinde kısıtlı yayın yapan TRT’ nin tekeli Magic Box İnter Star’ ın kurulmasıyla kırılmıştır. Aslında bu oalyın Türk toplumu açısından yaptığı etki için bıçağın iki yüzü benzetmesi yapılabilir . İnter Star ‘ ın yayın hayatına başlaması ile alışılan TRT ‘ nin yayın formatı kökten değişmiştir . Artık ekranda yerli ve yabancı diziler , filmler , kilpler yayınlanır olmuştur. Doğaldır ki Türk toplumu tüm bu değişim ve dönüşümden hem olumlu hem de olumsuz etkilenmiştir.

Ülkemizde Magic Box İnter Star ile başlayan özel televizyon fırtınası Show TV, kanal D, ATV gibi ulusal kanallarla devam etmiştir. Kurulan bu ulusal kanallar izleyicilerin ilgisini çekebilmek için dizi ve filmlerin yanına , gece geç saatlerde kırmızı noktalı , erotik içerikli filmlerde göstermeye başlamışlardır. Tüm bu yaşananlar o ana kadar TRT’ nin mat ve renksiz yayınlarına alışan Türk toplumu için adeta bir şok olmuştur. yani özel televizyon kanalları Türk toplumunun düşünce yapısı, sistemi gibi pek çok alanda etki yapmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti genç, dinamik bir nüfus yapısına sahiptir.Nüfusumuzun on dört milyondan fazlasının ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisi olduğu düşünülürse durumun önemi daha iyi kavranabilir. Ergenlik döneminden geçen lise öğrencilerimiz yakın geleceğimizin mirasçılarıdır. Ergenlik çok hassas bir dönüşüm dönemidir. Ergenlik döneminden geçen lise öğrencilerimiz bu dönemde kendi kişilik ve kimliklerini ortaya koyma gayretindedirler. Böylesi hassas bir dönemden geçen gençlerimiz eğer ki kendilerine rehberlik edecek yol gösterecek öğretmenlerini, anne- babalarını yanlarında bulamazlarsa pek çok yanlış, uygunsuz ve istenmeyen davranışlar sergilemekte yada anne- baba ve öğretmenlerin göstermediği ilgiyi ve sevgiyi çeşitli suç örgütlerinde aramaktadırlar. Sosyalleşme sürecinin en hızlı olduğu dönemi yaşayan gençlerimiz bu dönemde çevrelerine ve televizyonda oynayan artist yada aktivistlere karşı çok duyarlıdırlar. Ergenlik döneminden geçen bu lise öğrencilerimiz için artık anne-baba yanılmayan, hata yapmayan kişiler değildirler. Genç artık kendi benliğinin, kişiliğinin yavaş yavaş farkına varmaya başlamıştır. Bu dönemde çok hassas olan genç okulu, arkadaşları ve televizyon etkileşimiyle sosyalleşmektedir.

Türk İstatistik Kurumunun 2005 yılı verileri incelendiği zaman, tüm yayın türlerinin 137, ulusal yayın türünün 13, bölgesel yayın türünün 8, yerel yayın türünün 116 olduğu görülmektedir. Türkiye 1960 'larda TRT ile başladığı yolculuğa bugün bir çok ulusal, bölgesel ve yerel TV kanalı katılarak devam etmektedir. Gene aynı veriler göstermektedir ki; faaliyet gösteren bu kanallarında toplam 129967 haber , 31975 spor, 70063 kültür yayınları, 29186 din ve moral programları , 38055 eğitim programları, 50067 bilgi ve eğlence programları, 34430 dramatik programlar, 198202 müzik programları , 39503 eğlence programları, 20433 program tanıtımı, 104093 reklamlar, 6562 gerçek gösteri, 61059 diğer programlar olmak üzere bir çok program yayınlanmıştır. Bu kadar program bolluğu içerisinde televizyon seyreden genç ister istemez televizyonla etkileşim kurmakta ondan etkilenmektedir . Aslında toplumun tamamını etkisi altına alan televizyon doğaldır ki kimlik geliştirme sürecini yaşayan, kanları kaynayan gençlerimizi daha çok etkilemektedir.

Gençlerimiz televizyon kanallarından sosyalleşme ve kimlik geliştirme süreci boyunca etkilenmektedirler. Gençlerimizin tutum ve davranışlarına pek çok televizyon karesinden gelen enstantane yansımaktadır . yapılan pek çok araştırma , televizyondaki şiddet yada diğer kötü sahnelerle, deneklerin tutum ve davranışları arasında pozitif bir korelasyon olduğudur.

Araştırmanın amacı yukarıda sayılan etkiyi ortaya çıkarmak olunca Kocaeli ili Kandıra ilçesinde üç lisede yüz yirmi öğrenci ile yapılan tutum ve davranışlar anketinde; 62 kız, 58 erkek olmak üzere toplam 120 öğrenci yer almıştır. Ankete katılan öğrenciler ergenlik çağı olarak kabul edilen 14-15-16-17 yaşlarındaki bireylerdir. Lise 1-2-3 olmak üzere tüm sınıflardan öğrencilere sorular yöneltilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %92,5 ' i fiziksel özelliklerini beğendiklerini söylemişlerdir. Aynı şekilde kişilik özelliklerini beğenme oranı %96,7 olmuştur. maalesef ankete katılan öğrencilerimizin sadece %65,0 ' ının kendi odası bulunmaktadır. Bu aslında temelde maddi güçle alakalı bir konudur. Buradan şu sonuca ulaşmaktayız; öğrencilerimizin ailelerinin ekonomik gücü orta seviyede ve altındadır.

Ankete katılan öğrencilerin anne yada babanızdan yardım ister misiniz? Sorusuna verdikleri evet cevabının düşük olması; onların ebeveynlerinin doğru rehberlik yapmadıklarını düşündüklerini göstermektedir. Veliler ergenle iletişim konusunda bilinçsizdir. Çocuklarına nasıl yardım etmeleri gerektiğini tam olarak bilememektedirler.

Gör÷lmüştür ki ankete katılan öğrencilerimizin büyük çoğunluğu ailelerinde mutluluk, sevgi ve huzur aramaktadırlar . bu sonuçlar göstermektedir ki ; gençlerimiz için sevgi, mutluluk ve huzur maddi kazancın bile önünde gelmektedir .

Ankete katılan öğrencilerin %77,5 ‘ i ailelerinden ceza görmediklerini söylerken , geride kalan oran ceza görüyorum demiştir. Ailenizden şiddet görüyor musunuz? sorusuna ise gene hiç azımsanamayacak düzeyde hayır cevabı gelmiştir. Ergenlik döneminde şiddet ve ceza dikkat edilmesi gereken iki kavramdır. Şiddetin kesinlikle uygulanmaması gerekirken, cezada caydırıcı nitelikte uygulanmalı, aşırıya kaçılmamalıdır.

Ankete katılan öğrenciler genellikle yerli , yabancı diziler ile müzik programlarını seyrettiklerini belirtmişlerdir. Genellikle akşam saat 20.00 ‘ dan sonra TV karşısına geçmektedirler. Büyük bir çoğunluğu TV karşısında bir saat geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Gençlerimiz TV ‘ yi genellikle eğlenmek amaçlı kullanmaktadırlar . Büyük bir çoğunluğunun TV olmadığı zamanlarda ya müzik dinlerim yada sohbet ederim cevabını vermeleri onların genç olmalarından kaynaklanmaktadır.

Belki de anket sonuçlarının en ilginç öğrencilerden büyük bir çoğunluğu televizyonun ahlak gelişimini olumsuz etkilediğini düşünmesine rağmen, gün içerisinde saatlerce televizyon seyretmektedirler. Aynı şekilde büyük çoğunluk gene televizyon programlarının gençlerin eğitimini olumsuz etkilediğini düşünmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucu ise gençlerimizin en çok izledikleri dizinin ‘‘Kurtlar Vadisi Pusu’’ gibi mafya dizisi ve ‘‘Kavak Yeller’’ gibi duygusal içerikli gençlik dizisinin olmasıdır. Gençlerimizin en çok izledikleri bu iki dizi göze çarpmaktadır . En beğenilen aktörler ise ezici bir çoğunlukla Necati ŞAŞMAZ ve Kenan İMİRZALIOĞLU olmuştur.

Öğrencilerimizin %70 ‘ inin sigara içmemesi bizi sevindirirken , %30 gibi hiç azımsanamayacak bir oranın sigara kullanması gerçekten üzücüdür.

Yapılan araştırmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise gençlerimizin ‘‘Bin Bir Gece ‘‘ , ‘‘Yaprak Dökümü’’ gibi yetişkin içerikli dizilere pek rağbet etmemeleri ve bu dizilerden hiçbir karakteri beğenmemeleridir.

Gençlerimiz televizyonun Türk gençliğinin sosyalleşme sürecini hem olumlu hem de olumsuz etkilediğini düşündüklerini görmekteyiz.

Ankete katılan öğrencilerin büyük bir kısmının ebeveynleri ilkokul yada ortaokul mezunudur. Yüksekokul mezunu olan ebeveyn sayısı çok azdır.

Araştırmanın sonucu göstermektedir ki; televizyon Türk gençliğinin kimlik gelişimi ve sosyalleşme sürecine etki etmektedir. Bu etki hem olumlu hem de olumsuz yönde olmakla birlikte olumsuz yönü ağır basmaktadır. Araştırmaya konu olan genç öğrenciler televizyon yıldızları ile özdeşim kurmaktadır. Televizyonun haber verme ve eğitme amacından çok , eğlendirme amaçlı izlendiği ortaya çıkmaktadır.

“Gençliğe sahip çıkılmadığı zaman elbette bir başka güç ve ideolojinin onlara sahip çıkacağı unutulmamalıdır”(İnan 1989:205).

Geleceğimizin anneleri - babaları, bürokratları, yöneticileri olan gençlerimizin içinde yaşadıkları toplumla barışık, mutlu, ülkelerine faydalı bireyler olarak yetişmeleri hepimizin görev ve sorumluluğudur.

Gençlerimiz izledikleri televizyon kanallarından etkilenmektedirler. Bu etkinin olumlu yönde olması için televizyon yapımcılarının daha çok eğitici ve öğretici yönü ağır basan programlar yapmaları gerekmektedir. Maddi kaygıları ön planda tutarak sadece para kazanma hırsı ile yapılan dizi ve televizyon programları maalesef gençlerimizin sosyalleşmesini ve kimlik gelişimini olumsuz etkilemektedir. Yapılan pek çok program arkasında pek çok kırık kalp, olumsuz duyu ve fikir bırakmaktadır. Televizyon yapımcıları ve patronları asla ve asla toplumsal sorumluluklarını unutmamalıdır. Toplumu oluşturan, gençlere örnek ve model olan yetişkin bireylerde üzerlerine düşen gerekli sorumlulukları yerine getirmeli onlara doğru programlar seçme konusunda rehberlik etmelidirler.

Gençlerimiz yaşadıkları çağ gereği sanatçılar, oyuncular, futbolcular gibi ünlü kişilerle özdeşim kurmaktadır. Topluma mal olmuş bu ünlü kişiler gençlerimize olumlu örnek olmalıdırlar. Türk ahlak yapısına aykırı görüntü ve sahnelerle televizyona çıktıklarında gençlerin zihinlerinde canlanan o büyük insan imajı yerle bir olmaktadır . Şöhretlerinin ve ünlerinin sorumluluğunu taşımalıdırlar.

Gençlerimizin sosyalleşmesi konusunda bir diğer önemli görevde anne ve babalara düşmektedir. İlk önce anne ve babalar çocuklarının geçirdikleri çağın farkında olmaları, ergenlik hakkında bilinçlenmeleri gerekir. Çocuklarının geçirdikleri bu evre hakkında daha çok bilgi sahibi olurlarsa onlara daha yapıcı yaklaşabilirler, onların ufak tefek hatalarını mazur görebilirler. Önce anne ve babaların çocuklarına değer verdiklerini göstermeleri gerekmektedir. Onlarla arkadaş olabilmeyi başarabilirlerse

onlara her konuda daha iyi yardım edebilir ve sorunlarını çözmekte yanlarında yer olabilirler.

Gençlerimizin sosyalleşmesinde ve kimlik gelişimlerinde bir diğer görevde öğretmenlere düşmektedir. Bu dönemde öğretmen gence rehberlik yapacak olan en yakınındaki kişidir. Özellikle gencin kendisine uygun , ileride mutlu olmasını sağlayacak mesleği seçmesi konusunda öğretmenlere çok önemli görevler düşmektedir. Öğretmenlerde aynı anne babalar gibi gençlerin geçirdikleri bu hassas evrenin farkında olarak hareket etmelidir.

Gençlerin sosyalleşmesi ve kimlik geliştirmesi döneminde en önemli görev şüphesiz ki devlet kuruluşlarına düşmektedir. Televizyon kanallarını denetlemek konusunda çok daha titiz olunması gerekmektedir. Toplumsal faydası olmayan programların yayınlanmasına izin verilmemelidir. Televizyon programlarının daha eğitici olması için özel televizyon kanalları teşvik edilmelidir. Devlet kuruluşları özellikle okullar ve halk eğitim kurumları ebeveynleri ergenlik konusunda bilinçlendirmelidir. İlgili kuruluşlar toplantı ve seminerler düzenleyerek onları bilgilendirmelidir. Ankete katılan öğrencilerin çoğunluğunun ebeveynlerinin ilkokul yada ortaokul mezunu olduğu düşünülürse bu konuda devletin ilgili kuruluşları hızla bir şeyler yapmalıdırlar. Gençlerimizin esrar, eroin vb. madde bağımlılığına yakalanmamaları için emniyet teşkilatımız daha dikkatli olmalıdır. Gençlerimize madde bağımlılığı ile ilgili broşürler dağıtılmalı, konuyla ilgili paneller düzenlenmelidir.

Gençlerimizin kimlik gelişimi ve sosyalleşmeleri konusunda bir diğer önemli görevde sivil toplum kuruluşlarına düşmektedir. Sivil toplum örgütleri gençlerimizi eğitici, onlara herhangi bir konuda beceri kazandırıcı etkinliklere bol bol yer vermeli, böylelikle onları olumsuz ortamlara girmekten korumalıdır.

KAYNAKÇA

- ALTUNIŞIK Remzi, COŞKUN Recai, BAYRAKTAROĞLU Serkan (2005), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya Kitabevi, Sakarya
- ARKONAÇ Oğuz, (1999), *Açıklamalı Psikiyatri Sözlüğü*, Nobel Tıp Kitapları, İstanbul
- ATKINSON Rita, ATKINSON Richart, HILGAR Errest (1995), *Psikolojiye Giriş*,
- AVCI Müjdat (2000), *Lise Öğrencilerinin Toplumsal Uyun Düzeyine Etki Eden Faktörler*, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum
- AYDIN Mustafa (2000), *Kurumlar Sosyolojisi*, Vadi Yayınları, Ankara
- AYDOĞAN Filiz (2004), *Medya ve Popüler Kültür*, Kapital Medya A.Ş., İstanbul
- BALKIZ Arzu (2008), *Aylık Radyo ve Televizyon Dergisi*
- BAŞARAN İbrahim Ethem (?), *Eğitime Giriş*, Başaran Yayınları, Ankara
- BATMAZ Veysel, AKSOY Asu (1995), *Türkiye ' de Televizyon ve Aile*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara
- BİLGİN Nuri (2006), *Sosyal Psikolojiye Giriş*, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir
- BURT Sandıra, PERLIS Linda (2001), *Çocuk Rehber Anne Babalar*, Hayat Yayınları, İstanbul
- CİN Halil (1987), *I. Milletler Arası Gençlik Kongresi*, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya
- CÜCELOĞLU Doğan (1997), *İçimizdeki Çocuk*, Remzi Kitapevi, İstanbul
- CÜCELOĞLU Doğan (1997), *İnsan ve Davranış*, Remzi Kitapevi, İstanbul
- COLE Luella, MORGAN John J. B. (2001), *Çocuk ve Gençlik Psikolojisi*, MEB Bilişim ve Kültür Eserleri Dizisi, İstanbul

Cumhuriyetin 80. Yılında Türkiye ' de Radyo ve Televizyon Yayıncılığı RTÜK (2003) ,

Radyo Televizyon Üst Kurulu Yayını, Ankara

ÇAĞDAŞ Aysel, SEÇER Zarife (2002), *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi,*

Nobel Yayınevi, Ankara

DOLUNAY M. Metin (2008), *Türkçe Sözlük*, Morpa Yayınları, İstanbul

DOĞAN İsmail (1995), *Sosyoloji*, Sistem Yayıncılık, Ankara

DOĞAN Tahsin (2002), *Öğretmen ve Eğitim Yöneticilerine Rehber*, Seçkin Yayınları,

Ankara

ERDEN Münire, AKMAN Yasemin, *Gelişim ve Öğrenme*, Arkadaş Yayınevi,

ESEN Şükran (2000), *I. İletişim Kongresi*, Tekofaks Panosonik

ERKAL Mustafa (1997), *Sosyoloji*, Der Yayınları, İstanbul

ERKAL Mustafa, BALOĞLU Burhan, BALOĞLU Filiz (1997), *Ansiklopedik*

Sosyoloji Sözlüğü, Der Yayınları, İstanbul

FOULOUTE Paul (1994), *Pedagoji Sözlüğü*, Sosyal Yayınları, İstanbul

GARİPOĞLU Muazzez, GÖKÇAY Güldin (2002), *Çocuk ve Ergenlik Döneminde*

Beslenme ve Pratik Önerilerle Birlikte, Saga Yayınları, İstanbul

GANDER Mary J. , GARDINER Harry W . (1995), *Çocukve Ergen Gelişimi*, İmge

Kitapevi, İstanbul

GERAY Haluk (2003), *İletişim Teknolojileri*, Ütopya Yayınları, Ankara

GÜRÜZ Demet, TEMEL Ayşen (2005), *İletişime Yeni Yaklaşımlar*, Nobel Yayın

Dağıtım, Ankara

HOGG Michael A., VAUGHAN (2007), *Sosyal Psikoloji*, Ütopya Yayınları, Ankara

HORTAÇSU Nuran (2002), *Çocuklukta İlişkiler*, İmge Kitapevi, Ankara

- İLDEŞ Nihal (2002), *RTÜK Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberlerinin Toplum Üzerindeki Etkisi*, Sempozyum, Ankara
- İNAN A. Mithat (1989), *Toplum İdeoloji Gençlik*, Gündoğan Yayınları, Ankara
- İRVAN Süleyman (2002), *Medya Kültür Siyaset*, Alp Yayınevi, İstanbul
- KAYA Mevlüt (1999), *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi*, Ensar Neşriyat, İstanbul
- KAYA A. Raşit (1985), *Kitle İletişim Sistemleri*, Teori Yayınları, Ankara
- KAPTAN Ali (2002), *1992 ‘ den Günümüze Anlarla Radyo-Televizyon*, Maltepe Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Yayınları, İstanbul
- KARAMISIR Sami (1995), *Türkiye ‘ nin Kültür Meseleleri*, Osmanlı Araştırma Vakfı Fatih Matbaası, İstanbul
- KEJANLIOĞLU Beybin (2001), *Medya Politikaları*, İmge Kitapevi, Ankara
- KILIÇ Levent (1987), *Türk Eğitim Programlarında Yapım-Yönetim*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No :233, Eskişehir
- KOGAR Emre (1999), *Toplumsal Değişme Kavramları ve Türkiye Gerçeği*, Remzi Kitapevi, İstanbul
- KÖKNEL Özcan (1983), *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul
- LUNDBY Knut, RONNING Helge (2002), *Medya Kültür Siyaset*, Alp Yayınevi, İstanbul
- MACHET Emanuelle, ROBILLARD Serge (?), *Televizyon ve Kültür Avrupa ‘ daki Politikalar ve Yasal Düzenlemeler*, TRT Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara

- MCPUAKL Denis, WINDAHL Sven (1997), *Kitle İletişim Modelleri*, İmge Kitapevi, Ankara
- MARSHALL Gordon (1999), *Sosyoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara
- MARTINEZ Baudilio (2001), *Okulda Başarısız Çocuğun Eğitimi*, Gendaş Kültür Yayınları, İstanbul
- MUTLU Erol (1995), *İletişim Sözlüğü*, Ark Yayınları, Ankara
- OSKAY Ünsal (2001), *İletişimin ABC ' si*, Der Yayınları, İstanbul
- ONUR Bekir (1997), *Gelişim Psikolojisi Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm*, İmge Kitapevi, Ankara
- ÖZER Ömer (2007), *Medya Şiddet Toplum*, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları No:66, Eskişehir
- ÖZKALP Enver (2005), *Sosyolojiye Giriş*, Ekin Kitapevi, Bursa
- SAYGILI Sefa (2002), *Ergenlik Sorunları Anne Babalar Gençlere Nasıl Davranmalı ?*, Elit Yayıncılık, İstanbul
- SİLAH Mehmet (2005), *Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi*, Seçkin Yayınları, Ankara
- SERİM Ömer (2007), *Türk Televizyon Tarihi 1952-2006*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul
- SULLIVAN Karen (2002), *Baskı Altındaki Çocuklar*, Kariyer Yayıncılık, İstanbul
- ŞEKER BEKTAŞ Tülay (2005), *İnternet ve Bilgi Çağı*, Çizgi Kitapevi, Konya
- ŞENOL Selahattin (2006), *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*, HYB Yayıncılık, Ankara
- TANELİ Nevbahar, TANELİ Baha (2005), *Bir Çocuk Yetiştiriyor*, Güven Kitapevi, İzmir
- TEZCAN Mahmut (1997), *Eğitim Sosyolojisi*, 11. Baskı, Ankara
- TURAM Emir (1994), *Medyanın Siyasi Hayata Etkileri*, İrfan Yayıncılık No:41, İstanbul

TOZLU Necmettin (2006), *İnsan İlişkileri ve İletişim*, Hegem Yayınları, İstanbul

TÜRKDOĞAN Orhan (1995), *Çağdaş Türk Sosyolojisi*, Turan Yayıncılık, İstanbul

Türk Ailesinde Adölesanların Sorunları (1997), Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu

Başkanlığı, Ankara

ÜLKEN Hilmi Ziya (1969), *Sosyoloji Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi Devlet Kitapları,

İstanbul

YAZGAN Banu, BİLGİN Mehmet, ATICI Meral(2005), *Gelişim Psikolojisi Çocuk ve*

Ergen Gelişimi, Nobel Kitapevi, Adana

YAVUZER Haluk(2000), *Eğitim ve Gelişim Özellikleri İle Okul Çağı Çocuğu*, Remzi

Kitapevi, İstanbul

YÖRÜKOĞLU Atalay (2000), *Çocuk Ruh Sağlığı Çocuk Yetiştirme Sanatı ve Kişilik*

Gelişimi, İstanbul

ZEL Uğur (2001), *Kişilik ve Liderlik Evrensel Boyutlarıyla Yönetmel Açından Teoriler*

ve Yorumlar, Seçkin Yayınları, Ankara

WILLIAM Lawrance (2000), *Çocuk Çocuğunuzu Keşfedin*, Hayat Yayınları, İstanbul

EKLER

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

Bu araştırma Kocaeli ili Kandıra İlçesinde yaşayan ortaöğretim çağındaki gençlerimizin televizyon dizileri ve televizyon programlarında oynayan aktör ve aktrist karakterlerinden olumlu ve olumsuz yönde gerçekleştirdikleri etkileşimi tespit etmek amacıyla yapılacaktır. Vereceğiniz bilgiler için teşekkür ederim.

Adem DAĞ

Sakarya Üniversitesi Sosyoloji

Bölümü Yüksek lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

2. Yaşınız : ()

3. Okulunuzun Adı: (.....)

4. Sınıfınız : (.....)

5. Fiziksel özelliklerinizi beğeniyor musunuz?

() Evet

() Biraz

() Hiç

() Kararsız

6. Kişilik özelliklerinizi beğeniyor musunuz?

() Evet

() Biraz

() Hiç

() Kararsız

7. Evinizde kendinize ait odanız var mı?

() Evet

() Hayır

8. Ailenizde örnek aldığınız, özdeşim kurduğunuz kişiler var mı? İşaretleyiniz.

() Anne

() Baba

() Kardeş

() Diğer

9. Kişisel veya sosyal bir sorunla karşılaştığınızda annenize danışıp yardım ister misiniz?

() Evet () Bazen () Hiçbir zaman

10. Kişisel veya sosyal bir sorun yaşadığınızda babanıza danışıp yardım ister misiniz?

() Evet () Bazen () Hiçbir zaman

11. Ailenizi değerlendirdiğiniz de sizce nasıl bir aileye sahipsiniz?

a)Çok iyi ()

b)İyi ()

c)Biraz iyi ()

d)Kötü ()

e) Fikrim yok ()

12.Ailenizin aylık geliri ne kadar ?

a)0_500 YTL ()

b)501_1000YTL ()

c)1002_2000YTL ()

d)2001_3000YTL ()

e)3001YTL ve üzeri ()

13.Sizce iyi bir ailede olması gereken özellikler nelerdir ?

a)Maddi kazancı çok olmalı ()

b)Serbest bırakan,karışmayan bir aile olmalı ()

c)Mutlu,sevgi dolu olmalı ()

d)Huzurlu olmalı ()

e)Otoriter (Disiplinli) olmalı ()

f)Anlayışlı olmalı ()

g)Diğer (Belirtiniz).....

14)Keşke başka bir ailede dünyaya gelseydim diye bugüne kadar hiç düşündünüz mü?

a)Evet ()

b)Hayır ()

c) Fikrim yok ()

15.Aileniz size yaptırım (ceza)uyguluyor mu?

a)Evet ()

b)Hayır ()

c) Fikrim yok ()

16.Aileniz size veya ailenizden başka birine şiddet uyguluyor mu?

a)Evet ()

b)Hayır ()

c) Fikrim yok ()

17.Hobileriniz nelerdir?

a)Spor yapmak ()

b)Kitap okumak ()

c)Televizyon izlemek ()

d)Koleksiyon yapmak ()

e)Resim yapmak ()

f)Diğer (Belirtiniz).....

18.Kültürel (sosyal) yaşamınız için neler yapıyorsunuz ?

Tiyatroya giderim.()

Sinemaya gideri. ()

Konsere giderim. ()

Arkadaş toplantılarına katılırım. ()

Diğer (belirtiniz).....

19.Yaşam tarzınızı en iyi anlatan kelime hangisidir ?

a)Sakin ()

b)Hareketli ()

c)Stresli ()

d)Sıkıcı ()

e)Umursamaz ()

20.Kendinize sık sık''bir gün bunu yapacağım''der misiniz ?

a)Evet () b) Hayır () c)Bazen ()

21.Kıyafet alırken en çok nelere dikkat edersiniz ?

a)Markasına ()

b)Fiyatına ()

c)Çevremdekilerin düşüncelerine ()

d)Diğer (Belirtiniz).....

22.Evinizde internet bağlantınız var mı?

a)Evet () b)Hayır () c) Belirtmek istemiyorum

23.İnternette günde ortalama kaç saat kalıyorsunuz ?

a) 1 saatten az ()

b) 1_2 saat ()

c) 2_3 saat ()

d) 3 saatten fazla ()

24.İnterneti daha çok hangi amaçla kullanıyorsunuz ?

a)Elektronik postalarımı kontrol etmek için ()

b)Forum sitelerine girmek için ()

c)Alışveriş yapmak için ()

- d)Arkadaşlık sitelerine göz atmak için ()
- e)Sohbet etmek için ()
- f)Dizi, film ve video izlemek için ()
- g)Haberleri takip etmek için ()
- h)Okul için araştırma yapmak amacıyla ()
- ı)Film,müzik,program gibi dosya indirmek için ()
- j)Oyun oynamak için ()

25.Evinizde kaç tane televizyon var?

- a)Yok ()
- b)Bir tane ()
- c)Birden fazla ()

26.Günde ortalama kaç saat TV izliyorsunuz ?

- a) 1_2 saat ()
- b) 2_3 saat ()
- c) 3_4 saat ()
- d) 4 saatten fazla ()

27.Gün içerisinde en çok hangi saatler arasında TV izlersiniz ?

- a)08.00_11.00 arası ()
- b)11.00_16.00 arası ()
- c)16.00_20.00 arası ()
- d)20.00 ve sonrası ()

28.En çok izlemeyi tercih ettiğiniz televizyon programları nelerdir?

- a)Haberler ()

- b)Müzik programları ()
- c)Yerli,yabancı diziler ()
- d)Filmler ()
- e)Belgeseller ()
- f)Belgeseller ()
- g)Yarışmalar ()
- h)Şov programları ()
- ı)Diğer(Belirtiniz).....

29.Televizyon izleme amacınızı belirtiniz.

- a)Zaman geçirmek ()
- b)Eğlenmek ()
- c)Öğrenmek ()
- d)Dinlenmek ()
- e)Can sıkıntısı ()
- f)Diğer(Belirtiniz).....

30.Televizyonun olmadığı bir ortamda neler yaparsınız ?

- a)Sohbet ederim. ()
- b)Kitap okurum. ()
- c)Müzik dinlerim. ()
- d)Gazete veya dergi okurum. ()
- e)Diğer(Belirtiniz).....

31.Kendinizin veya yakınlarınızın TV den etkilendiğini düşünüyor musunuz?

- a)Evet ()
- b)Hayır ()
- c)Kısmen ()

32. Televizyonun gençlerin ahlaki gelişimini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

- a) Olumlu () b) Olumsuz () c) Fikrim yok ()

33. Televizyonun gençlerin eğitimini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

- a) Olumlu () b) Olumsuz () c) Fikrim yok ()

34. Televizyonda yayınlanan yarışma programlarındaki beğendiğiniz yarışmacı için SMS ile oy kullanır mısınız?

- a) Evet () b) Hayır ()

35. Lütfen izlediğiniz dizileri Yada daha önce izlediğiniz dizileri işaretleyiniz.

- a) Kavak Yelleri ()
b) Yaprak Dökümü ()
c) Binbir Gece ()
d) Kurtlar Vadisi Pusu ()
e) Arka Sokaklar ()
f) Avrupa Yakası ()
g) Doktorlar ()
h) İki Aile ()
ı) Hepsi Bir ()
j) Asi ()
k) Bizim Evin Halleri ()
l) Dudaktan Kalbe ()
m) Sıla ()
n) Selena ()
o) Menekşe ile Halil ()

- p)Köprü ()
- r)Elveda Derken ()
- s) Aşk-ı memnu ()

36.En çok beğendiğiniz popüler aktrisleri işaretleyiniz.

- a)Tuba BÜYÜKÜSTÜN ()
- b)Özge ÖZBERK ()
- c)Bern SAAT ()
- d)Yasemin ERGENE ()
- e)Merve SEVİ ()
- f)Sanem ÇELİK ()
- g)Cansu DERE ()
- h)Yeşim BÜBER ()
- ı)Özgü NAMAL ()
- j)Nurgül YEŞİLÇAY ()
- k)Bergüzar KOREL ()
- l)Ebru KOCAAĞA ()
- m)İclal AYDIN ()
- n)Başak KÖKLÜKAYA()

37.En çok beğendiğiniz aktörleri işaretleyiniz.

- a)Necati ŞAŞMAZ ()
- b)Saruhan HÜNEL ()
- c)Kenan İMİRZALIOĞLU ()
- d)Cansel ELÇİN ()

- e)Bülent İNAL ()
- f)Mehmet Ali NUROĞLU ()
- g)Mehmet Akif ALAKURT ()
- h)Halit ERGENÇ ()
- ı)Keremcem ()
- j)Timuçin ESEN ()
- k)Tardu FLORDUN ()
- l)Oktay KAYNARCA ()
- m)Nejat İŞLER ()

38.İzlediğiniz dizi veya programlardaki aktör ve aktristlerden kendisine benzemek veya onun başarısına ulaşmak istediğiniz kişi yada kişiler var mı ?

- a) Evet ()
- b)Hayır ()
- c.Kararsızım()

39.Sigara içiyorsanız lütfen başlama nedeninizi işaretleyiniz.

- a)Arkadaşlarıma uymak için ()
- b)Televizyonda izlediğim sanatçı ve oyunculara özenmem ()
- c)Annemin sigara içmesi ()
- d)Babamın sigara içmesi ()
- e)Merak etmem ()
- f)İçmiyorum ()

40.Kurtlar Vadisi dizisindeki Necati ŞAŞMAZ'ı beğeniyor musunuz ?

- a)Evet ()
- b)Biraz ()
- c)Hayır ()

41.Kurtlar Vadisi dizisini izledikten sonra giyim tarzı,saç şekli yada hayata bakış açınızda değişiklik oldu mu ?

- a)Evet ()
- b)Hayır ()
- c)Biraz ()

42.Kavak Yelleri dizisinde beğendiğiniz herhangi bir karakter var mı ?

- a)Aslı karakteri ()
- b)Deniz karakteri ()
- c)Efe karakteri ()
- d)Mine karakteri ()
- e)Su karakteri ()
- f)Yok ()

43.Kavak Yelleri dizisini izledikten sonra giyim tarzı, saç şekli yada hayata bakış açınızda herhangi bir değişiklik oldu mu ?

- a)Evet () b)Hayır () c)Biraz ()

44.Binbir Gece dizisinde beğendiğiniz herhangi bir karakter var mı?

- a)Onur karakteri ()
- b)Kerem karakteri ()
- c)Şehrazat karakteri ()
- d)Bennu karakteri ()
- e)Yok ()

45.Binbir Gece dizisini izledikten sonra giyim tarzı,saç şekli yada hayata bakış açınızda herhangi bir değişiklik oldu mu?

- a)Evet () b)Hayır () c)Biraz ()

46.Yaprak Dökümü dizisinde beğendiğiniz herhangi bir karakter var mı?

- a)Ali Rıza karakteri ()
- b)Oğuz karakteri ()
- c)Ferhunde karakteri ()
- d)Leyla karakteri ()

e)Necla karakteri ()

f)Şevket karakteri ()

g)Hayriye karakteri ()

h)Yok ()

47.Yaprak Dökümü dizisini izledikten sonra giyim tarzı,saç şekli yada hayata bakış açınızda herhangi bir değişiklik oldu mu?

a)Evet () b)Hayır () c)Biraz ()

48.Size göre Türk televizyonlarında yayınlanan dizi ve TV programları Türk gençliğinin kişilik gelişimini nasıl etkilemektedir?

a)Olumlu etkilemekte ()

b)Olumsuz etkilemekte ()

c)Hem olumlu hem de olumsuz etkilemekte ()

d)Etkilememekte ()

49.Herhangi bir TV kanalında yayınlanmakta olan bir diziden oyunculuk teklifi alsanız eğitiminizi yarım bırakır mısınız?

a)Evet () b)Hayır () c)Kararsızım ()

50.Sizce herhangi bir film yada dizide rol almak için eğitilmiş olmak gerekir mi?

a)Evet () b)Hayır () c)Kararsızım

51. Annenizin eğitim seviyesi nedir?

a) İlk okul () b) Orta Okul() c) Lise() d)Yüksek okul() e) Master()

52. Babanızın eğitim seviyesi nedir?

a) İlk okul () b) Orta Okul() c) Lise() d)Yüksek okul() e) Master()

Katkılarınızdan Dolayı Teşekkürler

ÖZGEÇMİŞ

01/01/1979 yılında Adapazarı‘ nda doğan Adem DAĞ, ilk ve orta okulu Adapazarı İsmet İnönü İlköğretim Okulu, Orta Öğrenimini Sakarya Mithatpaşa Lisesinde tamamladıktan sonra 1997 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Felsefe Grubu Öğretmenliği bölümüne girdi. 2001 yılında mezun oldu. 2007/2008 eğitim-öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalında yüksek lisans çalışmasına başladı. Yurdun çeşitli yerlerinde sınıf öğretmeni olarak görev yapmış olan Adem DAĞ halen Kocaeli ili Kandıra ilçesi Kaymaz Araman İlköğretim Okulu‘nda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Adem DAĞ evli ve Zeynep adında bir kız çocuk babasıdır.